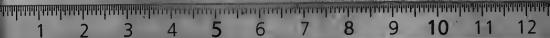




Anua logice & phisice.



L. L. L.
Ch. Sermain
A. Prats Edmeiaots
A. M. am



Que compendioſo hoc codice
continentur hec ſunt.

Anime rationalis Immortalitas.

Anima mundi.

Breuis introductio ad libros de anima aristotelis.

De ſpūalibus anime ſenſibus.

Succincta quedā vocabulorū expoſitio in editiones iacobi fabri.

Introductiones in totam aristotelis logicam

In phiſicem ianua.

Ianua in libros de celo ⁊ mundo aristotelis.

Diſtinctiones librorum celi ⁊ mundi.

Diſtinctiones deniq; de generatione ⁊ corruptione

Inuectiua hypocratis in obſtractatores medicine.

Breuis in medicinam introductio

De memoria liber vtilis.

Pontifices atq; cesarēe leges medicos concernentes.



Simphorianus Charo filius Lugdunensis phisicus Magnifico dño Johāne aboto Anapolitano patricio senatori optimo Om̃i disciplinarũ genere eruditissimo. S. P. D.

Affero tibi vir prestantissime Libellum quendam filiorum tuorum noie editum euz. enim plurima erga me officia tua mente te peterem: quid illis gratum foret excogitam Te namq; auctore: te duce: te auspice: in patria delphum iam per duos annos pſiteri. vbi et tri annos triginta hactenus proſiteris eaquidem auctoris tate: laude et gloria: vt merito doctorũ omnium mercedẽ exuperes et dignitatẽ inde ipsius gratia nopolitam gynasij decus haberis. ab omnibus veneraris et celeris. ab omnibus vti olim oraculum delphicum peteris. Inde quoq; ad summos vrbis magistratus sepe eligeris: cuius sane vestigia dignissimi filij. Petrus prothoſ notarius atq; dyocesis ecclesie decanus Bertrandus quoq; imperalium legum doctor: Anthonius deniq; atq; franciscus iuuenes etatem virtute ac ingenio superantes tua summa oblectamẽta oino sectantur. Ipsorum namq; indoles tanta est: et ingenium penultra humanum: vt inclyti genitoris doctrinã et laudem facile superaturos ab omnibus existimẽtur. Quo autẽ et rectius et diuinius phisicam adipiscant hunc de immortalitate rationalis anime. ac eiusdem ppectuatione libellũ tibi charo parenti et optimo dedico. Quem si: vt spero memorie quandoq; tradiderint nullum eis nature secretũ ignotum remanebit aĩe namq; secretũ hic nosſter libellus nomen accepit. Qui vt arbitror tibi non inuicũdus videbitur tum scriptorũ paruitatẽ: quã in tota determinatione adhibendam putavi ne sine villo fructu lectorem potius fastidio afficerem q̃ iuuare tum operis nouitate: per quem fructuosissimus et iocundissimũ intellectus nostri opus in curia supertorum prope neglectum iam iam nisi fallor in nostrum hoc est scollasticorum omnium sum pſeretur. Accipe igitur has laborũ meorum primicias quibus tuo muniti presidio calumpniatores nõ formidabunt. Multosq; viros deuincunt. Quãdo tuis auspicijs opus se egregiũ consecutos esse aiaduenerint. Vale et salue cũ tota prole et me si te amari putes redama.

Figura monstrans quattuor animatorum gradus
quibus essentialiter et intrinsece totidem viventium
ordines respondent ad capascenda sequētia pūtilis.

Vegetatiuū vt planta et huic gradui correspōdent tres potentie vt generatiua nutritiua et augmētatiua	Sensitiuū vt aialia ipseca in ostree spō gie marine huic tres alie scz apprehēsi ua appetitiua et fm locū mo tiua.	Scdm locū mo tiū vt bruta p fecta leo asinus huic tres alie vi delicz pgressiua desideratiua et fugatiua id est irrascibilis et cō cupiscibilis.	Intellectiuū vt hō petrus iohānes huic gradui tres correspōdent spēs scz intelle ctus agens in tellectus possi bilis et volūtas
---	---	--	--

In latitudine inclinationū pont
tur generalissimū qđ est appeti
tus sub quo ponuntur tria ge
nera subalterna scz.

Appetitus naturalis et sub
isto genere continētur alia
tria genera scz appetitus ele
mēti. Appetitus mixti in
aiati et appetitus vegetatiui
solū et sub quolibet istoz cō
tinētur multe spēs sub ap
petitu elemēti cōtinet appē
titus quattuor elemētoz et
sub appetitu mixti inaiati
cōtinent tot appetit⁹ specie
quot sūt spēs mixtoz inaiati
toz et sub appetitu vegeta
tiui cōtinētur tot appetit⁹
spē quot sunt spēs plantaz.

Appetitus sensitiu⁹
pariter sub isto gñe
continētur duo ge
nera scilz appetitus
aialis impfecti et ap
petitus aialis pfe
cti et sub primo gene
re ptinet tot appeti
tus spē quot sūt spe
cies annulosoꝝ sub
scdo aut genere sunt
tot appetitus specie
quot sunt spē distin
cta aialia perfecta.

**Appetitus
intellectu⁹** et
sub isto gene
re non pprie
collocantur
nisi due spēs
scz hō et ange
lus et tā sub
isto q̄ sub a
lijs infiniti nu
meri appetit⁹
collocātur vel
possunt collo
cari.

Simphoriani Chaperij de immortalitate rōnalis aīe ac eiusdē perpetuatōe libellus q̄ merito primo loco collocā-
dus venit. Anima namq̄ formarū oīm prima existit atq̄ dignissima.

Nimā zeno ita affirmavit vt eā dicat esse ignē. Alij vt aristoxenus putarūt ipsi? corporis esse infētionē quandā velut in cantu: z fidibus: que harmonia dī. Empedocles aīam ex quattuor elementis līte z amicitia conflātā esse affirmavit. et quibus oīa cōstent. Ideo aīam oīa cognoscite: z simile in ea. sua cognoscere similia. hoc carmine testāte. Terrea vis terras. vis humida p̄cipit vndas. Ether ab etherea. sentitur ab ignibus ignis. Pax pacē mōstrat. litem līs aspera noscat. Animus in hoīe tres esse voluit. Sensualē vt in mutis aīalibus: in quibus est sensus. z timoris. z gaudij. phisicā hoc est naturalem. q̄ in plantis. q̄ si nō mouētur vitam tñ habent vt nascātur z crescant. Intellectualē q̄ est in hoīb. tñ. qui est et cogitare. z iudicare z cōscribere possunt z de hac tñ intendō nunc dīscerere.

¶ Quartus aīatorum gradus est intellectiū sub quo cōprehēditur humanus intellectus de cui? possibilitate determinat aristoteles tertio de aīa tanq̄ de fine vltimo oīm generabiliū z corruptibiliū igitur ad aliqualem notitiā declarandā. sciendū est q̄ intellectus hoīs incorporeus est z in materialis z in mixtus probatur intellectus recipit omēs formas materiales. ergo est imaterialis z imixtus valet p̄ia. q̄ oē recipiens debet esse denudatū a natura rei recepte. secūdo de aīa. aīa aut. oīm antiquoz ei maxime anaxagore ponētis intellectū esse imixtū z imaterialē. vnde anerois ibidem vult q̄ intellectū esse intransmutabilem z eūdem esse passiū sunt principia cognoscendi intellectū. De ipso intellectu hūano quā habeat habitudinē ad humanū corpus tam inter modernos phos q̄ antiquos multa sunt discrepātia. vñ fm aristotelem septimo methaphisice z primo de aīa. plato posuit intellectum vñiri corpori non vt formam materie sed vt motore mobili eo modo quo nauta vñitur navi z intelligētia orbi nō p̄ modū informatōis: sed p̄ cōtactū vñutis dīam

Xenocratas i
q̄t aīam eē mū-
merū seipsum
mouentem :

Diogenes vō
dicit ipam esse
aerē opinātis
aerē oīm esse
subtilissimū z
rez originē et
principium .

Petr? d̄ aliaco
Aīa i pede est
eque potētiavi
sua sicut i oculo
loquēdo de
potētia princi-
pali tñ ipa i pe-
de nō est potē-
tia p̄p̄qua ad
vidēdū q̄ aīa
sue dispositiōi
bus requisitis
ad suā opatiō-
nē nō dī potē-
tia p̄p̄qua s̄
remota. Johā-
nes alexādri-
nus Aīa rōna-
lis p̄cipit natu-
re z sic fit mor-
p̄ naturā z p̄ la-
cerios q̄ sunt
inf cōstas aut
aliquos alios.

Aristoteles
tertio de aia.

Aima quodā
mō oīa est nā
oīa aut sensibi
lia aut itelligi
bilia sūt: q̄ oīa
sūt sensibilia i
tellectuq; ap
prehēibilia at
q̄ actu scientia
nichil aliud ē
q̄ res ipe actu
scite vt sensus
actu nihil aliū
est q̄ ipa actu
sensibilia. Est
igit̄ aia quodā
mō oīa vt sen
sus sensibilia.

Idē aristoteles
Aia sicut ma
nus h̄r vt eni
man? organū
organoz est et
quo oib? vt tñ
instrumēt. ita
aia spēs spērū
est: z qua oib?
vītimur i spēb?
z formis. itidē
et sensus spēs
sensibiliū est.

Opinio quorūdā antiquoz theologoz. Aia nō est scđm essentia in toto corpe
sed in pre determinata scz in cētro cordis posita totū corpus viuificat atq; mouet
et ad h̄ ponūt exēplū calcidij de aranea q̄ in cētro tele sue residēs sentit quēibz
motū in tela factū h̄ aut opinio est erronea z p̄ vitatē. Nomus marcellus.

Aia est ex qua viuim? sentimusq; actusq; vitales habem? aim? vo quo sapim?

a corporeo cōtactu qz cōtactu vīutis indiuisibile pōt tangere
diuisibile s̄ tactu corpeo indiuisibile vt pūct? si sit indiuisibi
lia nō tāgt diuisibile nisi in pūcto indiuisibili z rō dīe est nā
pūctus apud antiquos ē indiuisibilis sicut termin? q̄tūatis
h̄ns si tū in termino vltra quē porrigi nō pōt s̄ suba intelles
ctualis est indiuisibilis sicut termin? quātūat. z ideo nō des
terminat sibi indiuisibile in qd̄ agat s̄ pōt agere in totū cor
pus qd̄ est potētia ad motū z dicit plato qd̄ hō nō ē aliqd̄ nec
vnū p se cōpositū ex corpe z aia intellectia vtēs corpe sicut ali
qs hō vnt̄ indumēto b̄ aut opinio platonis est falsa. nā aia in
tellectia nō vnt̄ corpi hūano vt motor mobili nec vnt̄ etiā p
fantasmata intellectia in actu nec etiā vnt̄ corpi p inherētiā
nā nulla forma inheret materie p trāsmutationē materie q̄
nō gñetur z corrūpat vt colligit a p̄bo primo de gñatiōe z cor
ruptiōe z cōmētatores inde suba orbis s̄ aia est ingñabilis
et corrupibilis ergo nō vnt̄ per inherētiā iō infer̄ cōclusio
tanq̄ vera.

Prima intellectia vnt̄ hōi p informationē subalt̄ ita
q̄ est forma subalis hūani corpis nō solū dāns opa
ri sicut intelligētia orbi vt voluit auicēna. sed etiā ē
specificū z eēntiale. pbat̄ specifica dīa pstitūēs aliquā spēm su
mī a forma illi? spēi sicut apparet ex intētiōe aristotelis. x.
methaphisice dicēns q̄ cōtraria p̄na materia nō faciūt dīam
in spē s̄ p̄na p̄na formā mō dīa ppria hoīs est rōnale igit̄ su
mī a forma hūana s̄ rōnale sumit̄ ab eo qd̄ est intellectiū et
rōnatiū igit̄ aia intellectiua est forma corpis hūani. Etia aia
intellectiua est illud quo primo intelligim? q̄ est forma suba
lis hoīs p̄z nā nō est alia rō ad probādū aiam sensitīuā esse
formā subalem corpis sensitīui z aiam vegetatiuā esse formā
subalem corpis vegetātis. Norandū q̄ licz aia intellectiua sit
in qualibet pre corpis p modū p̄ntialitatis z indit̄tūe nō tñ
per modū actus nec etiā forme vt quidā volunt primo qz in

Acus in epigone: Sapim⁹ aie fruimur aia fuit aio aia est debilis:

Intellectus nō est virtus organica scōo qz nō quelibet pars ho-
minis est hō neqz est intellectiva imo nulla ps integralis ipi⁹
intelligit sic em hūanitas vt volūt antiq nō aut modū est for-
ma totius z nō alicui⁹ ptis. Ita intellectus vt volūt informat
totū corpus z nullā eius ptem z hec est opinio pbi vt dicūt ter-
tio de aia dicentis q intellectus nullius ptis corpis est acius
vtrū aut pars integralis hois sit hō est discrepātia inter mo-
dernos z aliquos antiquos. vñ aliq moderni dicūt quālibet
partē hois esse hoiem z pro eaz opinione dicūt risibile posse
capī dupliciter vno mō vt tñ valet sicut ens habens aiam rō-
nalē potentē causare actū ridendi. z sic quelibz pars hois qñ
tatiua ē risibilis: z ille termin⁹ risibilis est ppria passio illi⁹
termini hō absolute capti. Aliomō capī risibile vt tñ valet
vt aptū natū ridere z sic nō quelz ps hois est risibilis nec isto
modo risibile est passio illi⁹ termini hō absolute capti z vlti-
mus ē fm hanc opinionē q nō est incōueniēs qz produciens
vnū hoiem totalē producat infinitos hoies ptiales. Aliomō
Isti termini hō z aia capitiur cognotatiue vt importāt tota-
litatē z sic pprie nō ponitur in predicamēto sube sed ad aliqd
et isto modo nō quelibz pars hois est homo nec quelibet ps
animalis est animal.



Arcu multiplicationē intellectus z perpetuatio-
nem z immortalitē illius. Sciendum est q sunt
precipue sex opiniones prima est. Alemeonis
aia ēē immortalē z sp moueri: qz sūlimā ēē for-
ti lune z celo qz sempuerno agitati ferūt volētis

abstractissima intelligit. Petrus de aliaco. Licet de anima rōnali diuersa
noia dicant sicut dicim⁹ qz ipa est intellectus ratio ingenū memoria volūtas
liberū arbitriū tñ hec noia nō dicūt aliquā distinctionē in essentia anime sed
differunt rōne qz ipsa ē intellect⁹ inq̄tum apprehendit Ratio inq̄tū discernit
ingenū inq̄tū inuestigat memoria inq̄tū cōseruat voluntas inq̄tum appetit
liberū arbitriū inq̄tum eligit.

Christoforus laudin⁹. Animus aut est quo homines sumus quo sapimus z in-
telligimus. que via non est educra de potentia materie

Aristoteles
tertio de aia.
Sicut oculus
circa ppriū vt
sibile nō errat
Ita neqz intel-
lectus fallit cū
qd simplicius
tractat vt for-
mas sine ma-
teria. at si enū-
ciat vt affir-
mat alterū de
altero. Sepe
ipm falli pū-
git falsoqz dis-
cere. Quēad-
modū oculū
iudicando hec
vel illud ēē al-
bū. per sepe fal-
li contingit
Item in eodē.
Intellectus q
omnino pur⁹
actus ē: abso-
lutissima atqz

sed a deo i mor-
tali de nichillo
creat eodē tpe
et infundit i cor-
pus nrm dis-
fert aut anim?
ab aia. nā aia
cōis ē nob cū
brutis anim?
propri? ē hois
Serui? Meta-
matici fingūt
q singulorū no-
minū pātib?
corp? z aia nra
cōnexa sunt ea-
rōe qz cū descē-
dūt aie. trahūt
secū corporem
saturū. mar-
tīracūdā. libi-
dinez veneris
mercurij luci
cupiditatē io-
uis regni desi-
deriū q res fa-
ciūt pūrbatio-
nē aiab? pprijs
aristoteles ter-
tio de anima.

Secūda fuit pythagore asserentis aias humanas in numero
finito nō in dimittere corpora simpliciter sed intrare alia cor-
pora indifferēter brutorū sicut hoīm. Tertia fuit platonis po-
nētis aias intellectivas in nūero finito correspōdētes astris
celestibus ita q post mortē reuertūtur ad stellas z quedā pu-
mūtur z premiātur scdm merita z demerita z post multa secu-
la infinities reuertūtur ad corpora. Quarta fuit alexādi pos-
nētis vt recitat cōmētator tertio de aia q intellect? multipli-
cat ad multiplicationē indiuiduorū spēi humane z q est gene-
rabilis z corruptibilis more aliarū formarū naturalū p nobis
lissimā mixtionē qualitatū primarū z dissolutionē eiusdē mix-
tionis. Quinta opinio fuit aristotelis filij nichomachi volen-
tis vnicū esse intellectū in oib? hoib? iuxta impositionē ane-
rois tertio de aia. vñ fm ap. tertio de anima z primo celi natu-
ra nichil fecit frustra z nō habūdat in supfluis nec deficit i ne-
cessarijs cū igit natura alicui? spēi nō dederit nisi vnū indiui-
duū z alteri plura b ideo est qz vna spēs in vno indiuiduo pōt
se ppetuo pseruare z nō alia vt spēs angelica qua ppetuo pre-
seruat vna intelligētia z nō spēs hūana. sed ita est q spēs aie
intellectiue pōt se ppetuo pseruare in vno indiuiduo qz aia
intellectiva est ppetua z eterna sicut aliqua intelligētia celestis
igit frustra z pter intentionē nature ponūtur plures aie in-
tellectiue solo nūero difficiētes insequēdo opinionē aristote-
lis vltra intellect? venit de foris scdm aristotelē. is de aialib?
aut igit p motū a corpib? celestib? iuxta opinionem platonis
aut p creationē aut p introitū vni? corpis aliud relinquendo
iuxta opinionē pythagore aut p nouā actuationē vni? corpis
hūani aliud nō relinquēdo nullus tuū modorū pōt assignari
qz intueđi libros aristotelis notū est oppositū opinari q fm
ipm est dare quartū modū z cū in eodē corpe nō possint esse
plures aie rōnales simul fm oim sequit q est vnic? intellect?
in oib? hoib? fm inētiōem pbi his intellectis ponūtur pro-

Questio cur post mortē nō renūscimur Respōsio Intellect? q sepat vō ē impassi-
bilis nullaqz dissolubilis morte. Is vō quo renūscimur z sine quo aia nō renū-
citur. mō cū lz vocare intellectū passiuus est. morteqz dissolubilis hinc merito
spost mortēz nō reuiuicimur. Iuuenalis In fine. xv. satire. Mūdi principio in

positiones aliquae. Prima non stat intellectum incipere esse et ipsum esse incorruptibile insequendo aristotelem patet primo quod sicut generabile et corruptibile convertitur. Ita ingenerabile et incorruptibile primo celi. Secundo quod infinite essent anime intellectiue quod est inconueniens. quod ille frustra essent et ex illis resultaret numerus infinitus in actu. Aristotelem tertio philosophorum et primo celi contra patet quod infiniti homines sunt corrupti si species sunt eterne et cuiuslibet illorum anima intellectiva est. Secunda propositio intellectus non est adnata corpori nec virtus organica patet quod aliter sequeretur quod ipse esset qualis scilicet frigidus vel calidus contra patet quod passiones reciperet corporis et organi sicut virtutes ceterae organice et non esset intelligenda illa predicatio idem tunc sed causaliter solum scilicet quod intellectus fundatur in calido et frigido sicut alie virtutes organice anerois dicitur quod dato opposito propositis sequitur primo quod intellectus est virtus completionalis seu supaddita virtuti completionali quod falsum est quod non est virtus corruptibili nec sensitiva. Deinde sequitur quod intellectus est sextus sensus aut insequitur sextum sensum sicut ymaginativa sensum communem contra patet si est virtus organica et non aliquid sensus interior prius manifeste est falsum. Tertio sequitur secundum opinionem aristotelis quod anima intellectiva non est eiusdem generis naturalis cum anima equi sed est infimus gradus in genere intelligentiarum anima vero sensitiva secundum quam homo est animal est eiusdem generis cum anima equi et habet generatam et corruptam secundum aristotelem. ideo secundum philosophum corruptio hominis non est per solam dictionem quam corruptam anima sensitiva hominis essentialiter distincta ab anima intellectiva et dicitur notate secundum aristotelem. nam contra dicitur secundum fidem et etiam est secta parisiensis quod anima intellectiva non diffinitur a sensitiva in hominem aliter sequeretur ut indies indies deus crearet alias animas sensitivas distinctas realiter ab istis quae nunc sunt in corporibus et sic potest in die iudicii habere aliam animam sensitivam distinctam ab illa quam prius habebat dum erret in terris quod videtur inconueniens. Quarto sequitur secundum opinionem aristotelis quod intellectus hominis est impassibilis passio-

est cognoscituri ultimi promissis vestris et secundum patet intellectivam et non sensitivam dicitur ymago dei quod capax dei laus autem bruta possunt habere iudicium propter unum et discursuum nullum tamen iudicium sensitivum est ymuer-sale et singulare tamen siue in brutis siue in nobis quod virtus cogitativa hominis quod est inter omnes sensitivas est perfectior secundum commentatores. tertio de anima est virtus distincta a individualis et individualiter cognoscens et non ymuer-salis et ideo dicitur quod comprehensio intensionis ymuer-salis est intellectus.

dulsi cois co-
ditoz ill. Tm
aimas nobis
animu quoq;

Petrus de alias
co. Suba sepa-
ta est ab itelec-
tu cognoscibi-
lis i aliquo co-
ceptu sibi pro-
posito seu co-
plexo ex coce-
ptibus simplicibus
ex alijs rebus
abstractis
vbigra deu co-
gnoscat itelec-
tu. In hijs co-
ceptibus compositis
scilicet summum
bonum sapia in
finita ens ne-
cessarius suba
prima et sic de
pluribus alijs
Petrus de alia
co. homo pancia
palr differt ab
irratiocabilibus
brutis quod ipse

Cicero i libro
de senectute. ē
em̄ anim⁹ cele
stis ex altissi
mo domicilio
depressus ⁊ qñ
demersus i ter
rā locū diuine
nature. s. terri
tatiq. s. vinū.
s. credo i deos
⁊ mortala spar
xisse aios i cor
pora hūana vt
eēnt q̄ terras
tuerēt. s. aut o
pinio cicerōis
ē antiquoz phi
losophoz opi
nio ⁊ precipue
platōicor. mo
derniores aut
phi ꝓcipue ca
tholici dicunt
q̄ qñ corp⁹ est
in vtero mris
formatū q̄ pri
mū in eo gnaf
aia siue creat.
Cōmētator. ij.
de anima
Trib⁹ modis
differt sensus
ab intellectu.
Pri⁹ q: sensus
nunq̄ decipit
circa sensibile
ppriū. s. intelle
ctus errat cir

corruptiua pꝛ q: in pꝓriū ⁊ imaterialē ⁊ incorruptibilē ⁊ in
gnabilē. Si ei eēt materialē nō eēt intellectu⁹ reflexiu⁹ s. se nec cō
cetū vltū cognitū qd sūm videt ⁊ si corruptibilē s. ē p accūs
vel p se nō p se q: nō hz materiā nec pꝓriū nec p accūs ad cor
ruptionē corpis q: sū illo corpe pōt eē cui⁹ ē act⁹ p illd arist.
ij. de aia sepat s. ab illo tāq̄ ppetuū a corruptibili deñ cōdi
tiōes recepti ⁊ recipiēt sū pꝓortōari. s. vltā q̄ recipiūt i aia
sunt ingnabilia ⁊ incorruptibilia vt volūt antiq̄ vt videt pmo
posterioꝝ gēnā aia intellectia ⁊ iō arist. xij. metaphi. deter
minat q̄ ois forma corrupit corrupto eo cui⁹ est forma pter
aiam rōnalē. Quinto seq̄t nō eē incōueniēs eādē aiam nūero
moueri ⁊ q̄scere q: mouet in manu ⁊ q̄scit in pede. Ita etiā
intellect⁹ scit etiā aliquā cōclusionē ⁊ opinat vel dubitat eādē
in alio boie ex quo nō ē sciēs pꝓiciale s. eēt impossibile eūdē
hoiem scire ⁊ dubitare eādē cōclusionē nō tñ cōcedēdo q̄ id ē
intellect⁹ sit felix vel miser aut ignorās aut sciēs sūt q̄ ē sciēs
et dubitās q: ignorātia ⁊ miseria dicūt pꝓuationē simplr nō
aut dubitatio ⁊ admissio isto cāu dꝛ q̄ plato nō ē felix lz suus
intellect⁹ sit felix q: felicitas intellect⁹ platonis nō depēdet a
sensib⁹ ei⁹ sic depēdet a sensib⁹ sōꝛi pꝓri dꝛ q̄ aia rustici sci
artes liberales nō tñ ille rustic⁹ q: a fantasmatib⁹ illi⁹ nō de
pēdet aliq̄ noticia intellect⁹ ei⁹ s. bene ab alijs hoib⁹.
Sexto seq̄t insequēdo aristotelē q̄ intellectu⁹ nō nūerat nūatōe
idiuiduoz s. ē vnica in oib⁹ hoib⁹ pbat pꝓitas in eadē spē in
diuiduoz nō ē nisi hūitū materiā sūm arist. xij. ⁊. vij. metha.
et pꝓmo celi vbi pbat q̄ nō pnt eē pꝓres itelligētie separte solo
nūero differētes p s. mediū q̄cūq̄ cōueniūt in eadē spē ⁊ diffe
rūt nūero hūit māi s. aia intellectia nō hz materiā ex q̄ nec in
qua p inherētia igr vñ pōt sic argui. Aia intellectia ē incorru
ptibilis ⁊ ingnabilis. ij. de aia ⁊ nō cōtingit dare actu multū
tudinē infinitā. ij. pꝓicor ⁊ pꝓmo celi ⁊ spēs sūt eterne pꝓmo po
sterioꝝ ⁊. vij. pꝓicor igr vnica ē aie intellectia oim hoim pꝓia
pꝛ q: si aia intellectia nūeret nūatōe idiuiduoz hūane spēs
aut igr p corruptionē ⁊ gñationē vt voluit alexader ⁊ s. cū q:
repugnat pꝓme pꝓas aītis aut p mltitudinē finitā aīay recedē
tiū a corpe ⁊ adueniētū vt voluit pythagoras ⁊ plato ⁊ nō q:
oēs sciūt aristotelē oppositū scripsisse aut p creationē aut gñ
ationē ⁊ incorruptibilitatē ⁊ b itez nō q: repugnat. ij. ⁊. ij. parri
aītis igr opz dicere aristotelē voluisse vnica eē intellectuū

oib? hoib? Septimo seq? q? prima pfectio q? e? intellect? nūq? gñat nec corrūpit alia aut pfectio q? e? aia sensitia nō gñat an q? gñet illd cui? e? prima pfectio etiā seq? q? scia petri et itelle ctio. p. depēdet a fātasmatib? .p. 2. itelle ctio. p. cū scia. p. depen det a fātasmatib? .p. 3. fātasmata. p. nō sūt fātasmata Jobis. Octauo seq? q? fm cōmētatozē dici posset q? duob? hoib? existētib? solū nō pōt eē nisi vnū intelligere vñe l3 plura eēnt p?icularia rōne mltitudinis fātasmatū z sic nō cōcederet cō mētatoz q? duo abstracta solo nūero d?ia sint i eodē subiecto p? diūsitatē fātasmatū l3 aliq? illd cōcedāt z ita cōcedunt q? eadē logica nūero ē i intellectu petri z i intellectu iobis nō tñ lo gica petri ē logica iobis s? ē alia z alia sic est alia et alia spēs in telligibilis. S3 q? opio aristotel? z cōmētatozis p?dicūt fidei nre iō pomt tal? cōclusio tāq? vā z catholica p?arist. cōmētatozē Non est vn? z idē intellect? in oib? hoib? : s? diuersi hoies di uersos habent intellect? quoz null? ē educi? de potētia mate rie z mltiplicat? itellect? ad mltiplicationē indiuiduoz z creat nō corrūpit z a prima cā ipse intellect? pducit siue pōt pducī materia pma nō exīte. De mūdi aia fm marciū ficinū.

Ecce aia nra vltra vires mēbroz ppuas cōem vbiq? puiit in nobis vite vītutē maxie vō p cor tāq? ignis ai pxiimi fontem. Silt aia mūdi vbiq? vigēs p solē p?cipue suā passim explicat cōis vite vītutē vñ qdā aiam z i no bis z i mūdo quolz mēbro totā potissimū i corde colocāt atq? sole Sēp vō memēto sic aie nre vñ p spm adhibet mēbris sic vītutē aie mūdi p qntā eēntiā q? vbiq? viget tāq? spūs itra cor pus mūdanuz sub aia mūdi dilai. p oia maxie vō illis vītutē hāc infundi q? eiusmodi spūs plurimū hauserint p?atez qnta hec eēntia nobis inius magia magisq? assūmi si q? sciuerit eā alijs elemētis in mixtā plurimū segregare vel saltem his rebus frequēter vti q? hac habūdāt puriore p?sertim. seu ele ctū vnū z sacchāmet balsamū atq? aurū p?ciosiq? lapilli miro balāq? z q? suauissime redolēt et q? lucēt maxime vō q? in subti li subā q̄litate hñt calidā hūidāq? z clarā. Quale p?ter vinū est albissimū saccharū p?sertim si huic adhibueris aurū odo rēq? cumianij atq? resay. P?terea sunt alimēta rite in nobis assumpta p se nō viua redigūt p spm nrm ad vite nre formā sic z corpa nra rite accomodata corpi spūiq? mūdano videli?

ca intelligibile ppuuz. Scōdo q? sensus deci pit circa sensib? bile cōe z intel lectus nunq? vel raro circa itelligibile vni uersale Tercio q? veritas sen sus respectu sensib?l? p?rij multū durat s? veritas intelle ctus respectu intelligibilis vniuersal? mul tum durat.

Plotin? dicit rōnales aias eē hoim semina q? ex ipsis pullulāt vite q? dā p?prie irra tionales in co? pora.

et per res mūdanas et per nostrū spm hauriunt et vita mūdana
 q̄ plurimū si volueris vt alimētū rapiat p̄ ceteris formā cerebri
 sui vel iecoris atq; stomachi simile quātū pōt accipe alimētum
 id est cerebrū et iecur et stomachū aialū ab humana natura non
 longe distantū. Si optas corpus tuū atq; spm ex aliquo mūdi
 membro videlicet ex sole virtutem accipere quere q̄ ante alia sunt
 solarīa inter metalla lapillosq; magis autē inter plātas Sed inter
 aialia magis maxime inter hoīes similioza em̄ tibi magis pro-
 culdubio conferūt hoc et extra sūt adhibenda et intus pro virib;
 assumēda presertim in die 2 hora solis 2 sole in figura celi regnāte
 Si dubitas ventrē ab iecoris somēto destitui trahē ad ventrē ieco-
 ris facultatē tum fricationib; tum formētis et sic in alijs mēbris
 semp per similia adtrahendo hisvisis se cundū ipsum marciū si-
 cum ponit talis cōclusio inter animā mūdi et corpus eius mani-
 festū est spiritus eius in cuius virtute sunt quattuor elemēta Nos
 vero p̄ spiritum nostrū hunc possim; haurire. Alia cōclusio secū-
 dum eundē. Spirit; noster haurit mūdi spiritū p̄ radios solis et
 iouis q̄tenus ipse sit solaris et iouialis.

Breuis introductio in libro de aia scōm iacobū fabrum.



Alima est act; prim; substācialis corporis naturalis or-
 ganici in potētia vitā hñtis vita est vegetatiue potē-
 tie opatio. Itē aia est primū p̄cipiū quo viuimus
 scētim; mouemur quouē itelligim; Potētia vis ē aie
 qua alicui; opis est effectiua Potētia vegetadi ē qua
 aia nutrit auget minuit suū ve pducit simile Potētia vegetadi ve-
 tatiuū. Potētia scēdi vī; organica ē q̄ sensibilia cognoscim;. q̄ si
 in exteriorē organo suā facit scēdi operationē scēdi potētia
 exterior nominatur Si vero interiorē interior. Potētia scēdi sē-
 sitiuū. Potētia appetēdi vī; ē aie q̄ cupim; irascim; volum; aut
 q̄ qd simile facim;. Potētia appetēdi appetitiuū. Potētia mouēdi
 est quaviuēs a se de loco in locū trāffert. Potētia mouēdi motiuū
 Potētia intelligēdi est qua intelligim; vt simplex apprehēdimus
 cōponim; diuidim; rōcinamur speculamur cōsultamus. Intel-
 lectus agēs est intellectionē efficiēs. Possibilia vero itellectiōes reci-
 piēs. Potētia itellegēdi itellectiuū Obiectū est circa quod vt suā fa-
 ciat operationē aie potentia negotiat; quodq; ei pñat atq; obijcit

Alimentū est quo vegetādi virtus alit suāq; reliqua exerceat offi-
cia. Sensibile est quod est sensu pceptibile. Quod si suū in sensu im-
primit spēm. Sensibile per se existit. Sin minus sed alterius rei
specie pxiuationeue diiudicat p accidēs dī. Sensibile cōe est quod
plurib⁹ exteriorib⁹ sensibus pceptit vt nūerus magnitudo spūs si-
gura mor⁹ ⁊ quies. Sensibile ppiū est qđ ab vnō dītaxat exte-
re sensu pceptit vt s: sonus. color. odor. sapor. caliditas. frigiditas.
hūiditas siccitas. Sonus est sensibile ppiū ab auditu p se pcepti-
bile. Color a visu. Odor a olfactu Sapor a gustu. Caliditas. frigi-
ditas. humiditas. ⁊ siccitas a tactu. Appetibile est qđ appetēdi vir-
tus cōcupiscit cui irascit aut qđ vult. Locus qđ sit. satis cognitū
est: cui⁹ he sunt differētie. sursum. deorsum. ante post. dextrū ⁊ sinī-
strū. Intelligibile est quicqđ intellectu capitur ⁊ circa qđ suā exer-
cet opationē. Alitio est alimēti insubstātiā ei⁹ qđ alitur. cōuersio.
Auctio est susceptio alimento. maioris molis acquisitio. Diminū-
tio est viuētis ob reparāde fluxe sube defectū molis minozatio.
Generatio est ex viuētis semine alterius similis pductio. Sen-
satio est in sensu obiecti sensibilis deprehensio. Que si in interiore
fiat organo interior. s: hātasia ⁊ ymaginatio notat. Si in exterior
re exterior. Si in auditu auditio. in visu visio. in olfactu odoratio
In gustu gustatio. ⁊ in tactu tactio. Appetitio est appetitiue virtutis
opatio. Cupiditas est cōueniētis pulchri boni aut tale apparētis
appetitus. Appetitus appetitio desiderū. Ira est efferuente san-
guine circa cor vlciscēdi appetit⁹. Volūtas est cū pposito rei prole-
que nde aut fugiēde appetitus. Motio est eius qđ a se mouentur
de loco in locū transductio. Progressio est qđ bñficio pedū exercetur
motiue virtutis opatio. Natatio qđ natādi apto instrumēto. Ser-
ptio que ventre ⁊ volumine molis. volatio qđ alis. Intellectio est vir-
tutis intellectiue opatio. Simplicis apprehētio est simplex rei con-
ceptio. Cōpositio est mētis affirmatio diuisio negatio ratiocina-
tio est intellectus argumentatio. Speculatio est circa ea que aliter
se habere non possunt mētis consideratio. Consultatio vero circa
cōtingētia ⁊ ea qđ aliter se habere possunt. Organū est disposita po-
tentia in qua vis aīe suam faciōpationē gradus viuēdi intelligit
tur cū viuēns eam vim aīe picipat qđ ab alijs separatur aut aqua
separate manent reliquē. Vegetās est quod vegetandi obtinet pos

sentiam. Sentiens quidē tangendi. Se mouens quod de loco in
locū se z a se agitandi. Intelligens quod vim obtinet intelligendi.

Symphoriani Champertij de spūalibus
sensibus hoīs tractatus breuis incipit.

In libris de spū z aīa dicitur q̄ duo sunt in hoīe sensus vnus exterior altius interior. Cū enī homo cōstat ex aīa z corpore seu carne z in carne sint quinq̄ sensus. visus. auditus. gustus. odoratus. et tactus. quos tñ non mouet absq̄ aīe societate. Ita aīa suo modo habet quinq̄ sensus: q̄ spūales res nō corpālibus sensibus sed spūalibus rmande sunt de spūali visu in deure. diuina voce dicitur. videte q̄ ego sum solus de spūali auditu in apocalipsi dicitur. Qui habet aures audiendi audiat quid spūs dicat ecclesijs de spūali gustu in ps. gustate z videte qm̄ suauis est dñs de spūali tactu in euāgelio dicit xps qui se mulierē magis fide q̄ mambus vel corpore tetigisse ostendit dicens. Quis est qui me tetigit de spūali odoratu ait sponsa in canticis. In odorē vnguentorū tuorū currimus per sensus. ergo corpus vetera scimus z huic seculo confirmamur per sensus vere mentis in agnitionem dei renouamur.

De distinctione sensuum.

Quidam autē eos ita distinguūt vt spiritualis visus dicitur inq̄tū per eū videtur dei suprema pulchritudo sub ratione splendoris auditus inq̄tū per eum auditur eius sūma armonia sub rōne verbi gustus inq̄tū per eū gustat summa dulcedo sub ratione sapientie cōprehendentis vtrūq̄ scz verbū z splendorē. Odoratus inq̄tum per eū odoratur summa fragrantia sub rōne verbi inspiati in corde. Tactus vero inq̄tum per eū astringit summa suauitas sub rōne verbi incarnati et inter hoīes habitātis corpāliter et reddentis se nō obis palpabile z amplexabile seu osculabile per ardentissimam charitatem. Deo grās.

Urania.

Uranie lector celestis fertur inesse yranos a nobis.
colum namq; esse notatur.

Symphorianus champerius gondisaluo tolêdo
egregio sane artium medicine q; doctori pstanti
tissimo Jacobo reiuriaco admiranda eloquētia
viro atq; francisco raboto luminarium bonarij
studiofissimo. S.D.P.



Um inter alias variasq; occupatiōes hic nobis li
ber in manus occurrat optimi frēs. Eiusq; legert
mus hūc titulum. Introductiones. Jacobi fabri.
Orta est hesitatio an hic. Jacobus. Ipse faber an fa
bri patris progenitorisue filius extiterit aut nepos.
Nostre aut huiusmodi dubitandi occasio fuit. qm̄ hec oſo iaco
bi fabri et transituam admittit et intransituā cōstructionem. quas
rum illa secundā hec vero primā ambiguitatis portione succedit
Sed id nobis subdubiū volentib; plurime non omēs illius edi
tiones quo nescio duce ad nos trāsnecte sunt Quas ubi non min
eleguāter q̄ docet conspicim; editas indicamus illū diuino quos
dam negatio fabrum Reliquā dubitationis portione ut sua quis
q; verset mechanicis relinquētes Quorsum hec ut ostendat sūma
auctoris in artib; p̄cipue liberalib; eminētia eleguātia atq; doctri
na Solet nāq; componētis auctoritas animū auditoris ad legen
dos codices allicere plurimū adeo ut ab auctoritate. locus ut ay
unt suātur dyaleticus. Dicaūt codicillus vtriscq; et incipiētib; et as
dultis. Jam logicis perutilis est qui breui quodam compēdio oīa
magne logices documēta complectitur. Sed ut renerrimis adhuc
animis patentior fiat pauculū illi commētariū aīe ponere curauim
us quo terminorū quorūdam interpretationes atq; exempla
relucent plurima. Reliquum aut latiori atq; diffusius tradite lo
gice reseruātes ut ex frutib; ad mare pergere potius aliter enim
non conceditur quā mare totum in vnum colligere fontem precisi
piti quadam via conemur. Valete felices merq; memores.

Incipit expositio terminorum seu vocabulorum difficilium
in eminentissimi artium professoris iacobi sabii in
logicem introductiones.



Dyaletici sunt qui verborum ac rationum acuminibus
conflictantur a dyaletice dicitur dyaleticus dyaletica pars
est philosophie nam philosophia omnis in tres partes diuisa in philo-
sophicam Ethicam et dyalecticam. Philosophus proprium est de mun-
do et iis que in eo sunt differere Ethices de moribus
vitaque hominum tractare. Dyalectices ambax partium aserre rationes

Terminus proprie dicitur signum quos agrum ab agro diui-
dit. vnde Numam populum tradunt statuisse. Si quis terminos
exarasset et ipsum et boues sacro esse hinc terminum sepenumero pro
fine accipitur. Et cum nullum tot calamitatibus atque eruntis ter-
minum inuenirem a quo fit terminus verbum quod est finis cuius
passum est terminus ad huius similitudinem per quamdam mes-
saphoram logicus cepit li terminum reintonaliter pro eo quod
terminat propositionum vel ab anteriori vel a posteriori parte.

Suppositio materialis est acceptio termini pro voce scriptus
ra vel conceptu licet apud okam terminus pro conceptu supponat
simpliciter sic dicendo homo est species li homo simpliciter supponit.

Nota per suppositionem materiali generaliter regulam. Omnis vox si-
gnificatiua siue complexa siue incomplexa vel dictio scripta siue conce-
ptus ad placitum signis si est subiectum respectu predicationis scilicet intentionis
dummodo non addat ei aliqua determinatio eam stare simplici-
ter vel personaliter faciens et dummodo ipsa sit prime impositionis
supponit materialiter. Exemplum de voce inconnexa ut leo est nomine vo-
cale. Exemplum de connexa ut homo est rationalis est oratio vocalis.

Simplex suppositio secundum okam est acceptio termini in propositione
pro conceptu ut animal est genus. vnde potest dari talis regula
Omnia terminus ad placitum signis prime intentionis non sumptur
cum aliquo quod faciat ipsum stare personaliter vel materialiter quod

est subiectū respectu pure scde intētiōis vel cui addat termin⁹ scde
intētiōis imēdiate tāq̃ determinatio vel determinabile ei⁹ supponit
simplicit. Exēplū priu⁹ hō est spēs. Exēplū. 2. vt ista spēs hō legit.
Quā regulā reliq̃mus a georgio burcellēsi sufficient explicatā
Suppō personā est acceptio finis p suo sigto ultimato vt
dicēdo homo est aīal. Quid autē sit ultimātū sigtū autor lucide
declarat.

Tempus q̃dam diffinitū. Certā esse dimēsiōē q̃ ex celi con
uersione colligit ali⁹ Numerū mor⁹ esse dicere Quid autē hac in
re dicēdū In quarto nre phisicas tractatulo declaram⁹. Tria autē
tempora oēs sane affirmāt pteritū pns et futurū Apud logicos
tamē alie ponunt tēporū differentie.

verba cōceptū mētis sigtia vel actū aīe interiorē ipor
tātia hec sūt. Intellico. Scio. Egnosco. Cōsidero.
Cōtemplor et similia. Conceptio idest apprehētiō
Conceptio apud grāmaticos scema est cum vnum
genus p̃cipit hoc est simul apphēdit aliud genus
vel p̃sona vna aliam. Aliq̃n tamē Conceptio sigt destino deli
bero. Seneca. Jam dudum animo cōceperat quid esset acturus.
Vnde cōceptū dicim⁹ p̃destinatum Qnq̃ etiā. Conciptio pro
cōphendo et contineo accipit. Quintilianus Nec tātum cōcipere
animo scelus potuit. Hinc cōceptus mētis dicūtur que cōprehen
dimus ⁊ imaginamur. Et apud dialēcticos p̃ns animi conceptio
nes vocantur.

Et quia suppōnes Ampliatiōes Restrictiones. Appellatiōes
Insolubilia ⁊ obligatiōes. vt optimē doctor noster explicat in sua
ad theobaldū et. Egidium. Epistola a phia reiecta sunt. Et nullū
habere momentū nisi exiguū admodū merētur. Qua p̃pter earū
regule ad verā logicā atq̃ phisicā trahi non debent ideo de reli
qua illarū atq̃ latior declaratiōem abstinēdi duximus.

Enus multis modi dicit. p̃prie vero. Genus est p̃ci
piū vniuscuiusq̃ generatiōis Vel ab eo qui ge
nuit vel a loco in quo quis genit⁹ est vt horrestes a
santalo ducit genus. Et socrates genere est atheniē
sis patria enī generatiōis vniuscuiusq̃ p̃cipiū est
quēadmodū parētes huic p̃ trāslatiōē etiā vocam⁹ multitudinē

alicuius ad unū aliquid ⁊ ad seinuicem quodāmodo se habentū
ut romanorū genus dicitur quod ad romulū refertur. Et cōgnationem
inter se habent per quā a ceteris distinguuntur. Hinc rursus genus
appellatur cui supponitur spēs. Et a dyaleticis ita diffinitur. Genus
est predicabile de pluribus differētibz spēs in quid dictū propterea
quod quasi principium sit huiusmodi genus omnium quod sub ipso sunt spērū. Ge-
nus etiā vocatur quicquid est per quod alicui rei qualitas iudicatur
unde genus moris genus vite genus marmoris genus vestis ge-
nus coloris genus seruitutis dicimus. Seneca Summū genus in-
felicitatis misero est fuisse aliquando felicem.

Species modo formā significat ⁊ veluti effigiem rei. Estque voca-
bulū mestū idem. Neque enim spēs famaue mouet hoc est nec pñti dis-
formitate timore mori futuro. Speciosus tñ semp in bonā prem
accipitur hoc est pro pulchro quēadmodū formosus licet forma
mestū vocabulū sit virgilius. O formose puer nimis ne crede co-
lori. vulpius tñ speciosas personas dici affirmat clarissimas per-
sonas vtriusque sexus. Modo diffinitur quod est predicabile quod ponitur
sub genere id autem ponitur sub genere de quo genus in quod pre-
dicatur. verbigra. homo est spēs quā de platone. socrate. fabio. ari-
stotele. ciccone. dyomede. alijsque nō spēs sed numero differētibz
dicitur. Ob eā rōnem ita appellata quod multorum collectio vna quasi
visione cōprehendatur. Est autem duplex spēs subalterna ⁊ specialiss-
ma. Que vñ etiam propriū et dñā quartū et quintū predicabilia
sufficienter ab autore explanantur.

Accido proprie significat euenio a quo fit accidens eo quod acci-
dat substantiæ. Hoc dyaletici diffiniunt quod est predicabile quod adest et
abest subiecto preter eius corruptionē. Duplex autem est accidens sepa-
bile ⁊ inseparabile. Accidens separabile est accidens quod de subiecto ve-
re potest negari. inseparabile est quod de subiecto negari nō potest ut nigre-
do in coruo. Coruus enim auis est omnium nigerrima. Ideoque niger
Epitheton est corui. vñ latini aliqui coratē coruū vocauerunt. Et
cero Quare coratō iustum vñ patiāmur nos quod pullos
excludat suos.

Vniuocū est cuius et nomen cōe est z eadem substantie ratio q̄ grece synonymū dicit̄. Sicut equiuocū cui⁹ nomē tantū cōe est. sed substātie ratio diuersa et a grecis hoīm appellatur leo z asinus vniuoca sunt qz sub vno aialis noīe cōprehendūtur z eadem est vtriusqz substātia. homo verus z homo pīctus equiuoca sunt: qz de vtroqz aiali predicatur sed substātia eorū diuersa est z nō eadē ratiōe cōprehendūtur. Brāmatici homonima dicūt esse q̄ voce nō significatione cōueniūt vt nepos z filius filij vel luxuriosus. Synonyma q̄ nō voce sed significatione pueniūt vt lapis sarū z petra. Marcus Tullius Cicero. Ab equiuoco z vniuoco veniūt verba equiuocare z vniuocare. Equiuocatio z vniuocatio sic noīa. Et equiuoce z vniuoce aduerbia.

Ex quo aut̄ cathegorie siue predicamēta quo ad sufficit ab autore docentur vocabulorū expositiones postponer e decreuim⁹. Exemplā tñ predicamētū cuiusqz positori vt hīs facilius predicamenta legentibus innotescunt.

Termini predicamenti substantie.

Homo: aial. asinus. leo. corpus. lapis. terra. aer. aqua. ignis. Petrus. Johānes. brunellus. fauellus. alijqz absoluti termini.

Termini quantitatē.

Linea. superficies. corpus. z fm aristotelem. locus. tēpus. numerus. oratio. binarius. ternarius.

Termini ad aliquid.

Simile. dissimile. equale. inequale. pater. dñs. magister. filius. suus. discipulus. Et oīa scōe intētiōis noīa iuxta quorūdā saltem opinionē: vt genus. spēs. casus. figura. declinatio. licet fm alios in predicamento signi reponantur.

Termini presentī qualitatis.

Primē species sunt. Brāmatica. logica. virtus. vītiū de hac aut̄ spē talis pīe dāt regula. Qis termin⁹ significā formaliter. z adequate qualitātē accidentalē in q̄rū talis

disponit subiectū ad melius vel peius est in prima spē qualitatis
Scde spē sūt cursor pugillator sanatiūū egrotatiūū. nō put dicūt
dispositiones sed put dicūt naturalē potentiā aliqd facile faciēdi.
similit durū z molle nā durū est qđ hz non cito secari. molle vero
qđ hz eiusdē ipotentiā. Tercie spē termini sūt calor frig? austeri-
tas amaritudo dulcedo albedo Quarte spē termini sūt triāgulus
quadrāgul? rectitudo curuitas asperū leue rarū densū. mod? pđi-
cādi hui? qualitatis est significare vniuoce icōplere formalit? pñci-
paliter z eēntialit? hitudinē pñtiū quātitat? vt quātitas ē. aliq? ponūt
istos terminos itenssuz remissuz vniforme z difforme regulare z ir-
regulare i qnta spē qualitatis q a pbo nō enumerat aliq? ponūt sextā
qualitatis spēm. et i ea ponūtur differētie eēntiales vt rōnale sensi-
tiūū Silt? termini cōcreti abstractorū de pđicamēto sube q cōno-
tant rōnales subflātas ponūt i sexta spē qualitatis vt human? asi-
minus igneus lapide? et similes termini.

**Termini de gñe actionis z simili-
liter de genere passionis.**

Termini de gñe actionis et similit? imini de gñe passiois sūt termi-
ni de formali significato significātes formas cōtrarias pbat phis
exēplariter vt calefacere pñat huic qđ frigefacere nō qđ illi termi-
ni nō possūt siml? verificari de eodē. sed qz illi termini ipozitāt for-
mas pñtrarias vñ de vno z eodē verū est dicere qđ frigefacit et cale-
facit lz nō respectu eiusdē z scōm eandē partē similit? calefieri pñ-
riat huic qđ est frigefieri. Termini de pđicamēto actionis et pas-
sionis predicant cū istis aduerbijs magis et minus.

Exemplū de vbi vt est pđicamentū vt i loco eē i campo in theatro
Exemplū de qñ vt heri. **Exemplū de situ vt sedet iacet.**
Exemplum de habitu vt armatū esse calciatū esse
Doctrinas de enunciatione et de syllogismo ab autore lucide atque.
aperte traditas et expositionis minime egentes intactas relinquit
mus hanc tamen solam que sequitur subiungentes.

Sillogismus.

Cathecoticus est cuius premissae sunt cathecotice ut omne sapiens est intellectuū ali quod brutum non est intellectuū ergo aliquod brutum non est sapiens.

ypotheticus est cuius una premissarum vel ambe sunt yporhetice ut si plato est homo est. sed plato est ergo homo est.

Sillogismus cathecoticus:

De medio cōi est oratio ypothetica vel cōsequētia formalis in qua quibusdā dispositis i modo et figura. necesse est aliud sequi cōclusionem per ea que posita sunt id est virtutes formalis pñe et dispositio nis premissarū et vñionis extremitatum cum medio

De medio singulari est sillogismus qui dicitur expositiuis cuius mediū est terminus singularis ut omne quod est plato disputat et iste homo est omne quod est plato ergo iste homo disputat.

Sillogismus de medio cōi

Dialecticus est qui et probabilibus tantū procedit ut pñ primo priorum

Demonstratiuus est qui procedit ex necessarijs et est sillogismus faciens scire et de isto nunc agitur hic.

B iij



Recognitio proprię fumendo precognitionē pro no-
ticia abusiua intellectuali est noticia intellectualis
adhesiua actualiter acquisita ad habendā scientiam
per demonstrationem de conclusione.

Demonstratio est silogismus appodicticon id est si-
logismus faciens scire.

Necesse est igitur scientiā determinatā esse ex primis veris et imedia-
tis notionibus prioribus causisq; cōclusionis. Cause autē nō debēt
solū esse priores et notiores quo ad nos sed debent esse priores et no-
tiores simpliciter.

Vniuersale posterioris factū est predicatū cōueniēs subiecto pro oī-
bus suis significatis et pro oībus differentiis tēporis per se et con-
uertibiliter sicut iste terminus rudibile posset dici vniuersale in or-
dine ad illū terminū asinus. Et sic oīs ppositio vniuersalis vniuer-
salitate posterioris facta est necessaria. Et hoc simpliciter vel ex sup-
positione per se et scdm qd ipm pro eodē supponit licz habeāt di-
ueras rōnes. Per se autē magis est cōe quā scdm quod ipm. Et sic
ppōnes vniuersales sunt demonstrabiles demonstratione potissima.
Aliarū vero propōnū non sunt demonstrationes potissime.

Demonstratio quia est que procedit per causam remotā. Et ab effe-
ctu ad causam.

Demonstratio propter quid est que procedit per causam propinquā
et a causa ad effectum.

Exemplū demonstrationis qz vt oē nō sint illās prope est. Sed pla-
nete erratici sunt nō sint illenres. ergo planete erratici sunt prope.
Et potest reduci ad demonstratiōē ppter quid si ponatur hoc cō-
plexū prope sunt sic arguendo. Omne qd prope est nō sint illat sed
planete erratici prope sunt. ergo planete erratici nō sint illant. Hec
autē est ppter quid qz demonstratur effectus per causam.

Aliquit vt raymūdus lullius et auerroys ponūt tertiā demonstra-
tiōē que dicitur demonstratio per equiparatiā q̄ vt vult lullius est ma-
gis propria et bona et necessaria probatio quā due predictę. Et est
qn̄ aliqd equale ignotū vel equale minus notū demonstratur per

equale magis notū. et per istā demonstratiōē ut vult Iulius alio-
ra demonstrantur.

Scientia subalternans. et scientia subalternata dicuntur scientie
quarū subiectū vnius est sub subiecto alteri? nō sicut spēs sub ge-
nere. Et quo genus 2 spēs ad eandē sciētiā pertinet. Sed sic Sub-
iectū sciētie subalternantis accipitur sine cōtr actione. et subiectū
sciētie subalternate est idem subiectum contractum per aliquam
differentiā accidentalē. Hoc modo subiectū geometrie est linea si-
ue magnitudo. et subiectum perspectiue est linea visualis. Sicut de
arismetica 2 musica. Quia subiectū arismetice est nūerus. Sub-
iectū vero musice est nūerus sonorus. et iste scientie scz subalter-
nans 2 subalternata sunt vniuoce hoc est vni? generis subiecti. Et
quo illarū subiecta pro eodē supponūt habent in diuersas rōnes

Silogismus ad impossibile est ex opposito cōtradictorio alicuius
propositiōis probande pro vna premissa cū altera premissa mani-
feste vera ad inferendā conclusionem manifeste falsam. ex cui? fal-
sitate infertur falsitas vnius premisse. Et ex falsitate illi? premisse
infertur veritas cōclusionis probande ex ista diffinitōe piz q? in
silogismo ad impossibile sunt tres processus. Primus est silogisti-
cus procedens ex vna premissa manifeste falsa. Et alia manifeste ve-
ra ad inferendā cōclusionē manifeste falsam. Scdōs processus est
ex falsitate cōclusionis ad falsitatē alicui? premisse. Tertius pro-
cessus est ex falsitate premisse ad veritatē conclusionis probande.
Istos autē duos processus postremos nō tetigit phīa scdō priorū
qū diffinit silogismū ad impossibile.

Silogismus cōuersiuus est silogismus procedens ex opposito cō-
tradictorio vel cōtrario cōclusionis cū altera premissa silogismi
ad inferendū oppositū cōtrariū vel cōtradictoriū alteri? premisse
A silogismo ad impossibile sumitur demonstratio ad impossibi-
le quam auctor diffinit.

Arguere pprie ostendere est virgilius degeneres animos: timor
arguit ab hoc fit argumentum quod modo significat rem fictam.
que tamē secundū naturam fit hoc est verisimili qualia sunt argu-
menta. comediarū vnde per metaphora argumentū aliqui pro ma-
teria ponim⁹. Cicero. Quomā nullū scribēdi argumentū michi
relictū est. Modo rationem que rei. dubie facit fidem vt est filo-
soph⁹ inductio. exemplū. Euthimema. vñ argumentari dicimus
rationib⁹ nri ad aliquid pbandū. et argumentatio est ipsa argu-
mentorū explicatio.

Locus pprie dicitur quidquid aliquid p̄tinet virgilius hic locus.
vrbis erit. Est et locus argumenti sedes vti ab autore declaratum
comperimus optime.

fallacie verba ad decipiendū cōposita dicuntur. Et cauilla-
f lationes. est em̄ proprie cauillatio subdela ratio q̄ cōscij
nobis mendaciū vincendi tñ causa proferimus. Et cauilla-
lari est fallacia ⁊ dolo vti. vnde iuriconsulti cauillationē pro calū-
nia vsurpant. vtrūq; effi a caluendo hoc decipiendo deducit. Cice-
ro tñ pro genere quodā facetiariū. Alterū equaliter in oī sermone
fusu. Alterū pacutū ⁊ breue. Superior cauillatio alter dicacitas
noiatur veteres pro fallacia: fallacia dixere. Et falso aduerbiū dici-
tur nō vere. Salustius falso queritur de natura sua genus huma-
nū. Et falsitas et falsi crimen cū scriptura publica falsificat. Huic
pseudo prophete falsi vetus appellati sunt. Sed nunc fallaciārum
exēpla ponere incipiamus.

Paralogismi equiuocationis:

Omne verbū significat actionē vel passionē: filius dei est verbum
ergo filius dei significat actionē vel passionem.

Omne sanū est aīal. vrina est sana. ergo vrina est animal.

Paralogismi amphibologie.

Quicūq; dico possibile est dicere. Tacentem dico. ergo tacentem
possibile est dicere.

Quicquid scit aliquis hoc scit lapidem scit aliquis ergo lapis scit.
Quicūq; aliqui sciunt hec sciunt. Sed aliqui sciunt asinos et ca-
pras: ergo asini et capre sciunt.

Aristoteles dat vnā cautelam hanc. Si respondens aliquant concesserit ppositionē z opponens docte euehat cōtra illā. ita q̄ difficulter respondens possit soluere argumēto opponentis. Tunc respondens dicet orationē esse multiplicē q̄uis de facto nō sit multiplex. Et q̄ in vno sensu concessit eam z non in alio.

Diuisionis z cōpositionis paralogismi.

Prīus tñ notandū q̄ oratio cōposita z diuisa nō idem significat. Quapropter si per eā inferatur in vno sensu dicendū est q̄ est concessa in alio.

Quicūq; videt naues nūc existētes in pyrayens in sicilia est extra siciliā. Tu quies in sicilia vides naues existentes in pyrayens in sicilia. igitur tu es extra siciliam.

Quocūq; vidisti hunc percussū illo percussus est. sed oculo vidisti hunc percussū. ergo oculo hic percussus est: minor est distinguēda Nullus bonus sutor malus est. sed aliquis bonus sutor malus est ergo aliquis bonus sutor nō est bonus sutor.

Quicquid est malorū malū est. sed disciplina bona est malorū. ergo disciplina bona mala est: minor est distinguenda.

Quēcūq; potes sicut potes sic facies. sed tu potes nō cytharisans cytharisare. ergo tu cytharisabis non cytharisans.

Exemplum fallacie accentus.

Quoscūq; iustū est pendere iustū est penā pati. sed bonos iustū est pendere. ergo bonos iustū est penā pati. in minore vel li pendere habet scōdam breuē. Et sic est vera vel habet mediā longā z sic est falsa.

Paralogismi figure dictionis.

Contingit idem videre z videri. igitur contingit idem facere et fieri.

facere actionē importat z fieri passionē. ergo similiter videre actionem importat z videri passionem.

Quicquid heri habuisti z hodie nō habes perdidisti. sed decem digitos heri habuisti z hodie nō habes. ergo decem digitos perdidisti ibi mutatur quid in quantū.

Tu aliquem percussisti sola manu. Sed solam manum non habes & aliquem percussisti per illud quod non habes.

Quidquid aliquis non habet illud non dat. Sed vnū solum denariū aliquis non habet & vnum solū denariū qui non dat.

Tu vidisti solo oculo asinum. Sed solum oculum nō habes & vidisti asinum per illud quod non habes in istis peralogismis sub isto signo distributius substantie sumitur. Terminus de predicamento ad aliquid.

Quicūq; dat aliquid cito dat. Sed illud quod dat nō habet cito & illud quod dat non dat ibi mutatur quid in quale.

fallacie consequentis peralogismi.

Tu cognoscis sortem. Et sortes est coopertus & tu cognoscis coopertum.

Tu scis bonum Et bonum est quod intēdo interrogare & Tu scis illud quod intēdo interrogare.

Tu cognoscis sortem. Et sortes est veniens & tu cognoscis venientem in tribus istis variatur appellatio.

Pauca sunt raro. Et pauca sunt pauca ergo pauca sunt raro pauca.

Hec statua est Opus et est tua igitur hec statua est tuū opus.

Iste canis est tuus Et est pater & est tuus pater in turbus huius ultimis indebite arguitur a diuisis ad coniecta.

Paralogismi fm quid ad simpliciter.

Quod est non est homo. Ergo quod est non est.

Quod non est: est Opinabile. Ergo quod non est est.

Dicat solum sortes. Per deum Ego sum periturus bene iurat & non est periturus ibi non valet quia qua licet bene iuret quātū ad aliquid non tamē simpliciter.

Sanitas est bona Et est mala male videnti & bonum est malū.

Quod non vult sapiens est malū Sed amittere bonum non vult sapiens & bonum est malum.

Exempla fallacie ignorātie elenchi.

Omē tetracubitū est maius tricubito. Sed hoc est Nunc te

tracubitus et prius fuit tricubitus igitur hoc est maius seipso ibi non seruaturs hec particula in eodem tempore debemus aut arguere ad idem finem idem similiter et in eodem tempore. Tu cognoscis coruscum esse coruscum et non cognoscis ipsum esse astronomum. Ergo tu cognoscis et non cognoscis coruscum ibi non seruaturs hec particula similiter.

Paralogismi petitionis principij.

Petrus est homo. quia est humanitas.

Demo est rationalis. quia est risibilis.

Ad soluendum paralogismos petitionis principij debet respondens opponenti dicere quod accepit propositionem minus probabilem conclusionem quam intendit.

Exempla fallacie non cause ut cause.

Omne contrarium corruptioni est generatio. sed vita est contraria corruptioni. et vita et anima sunt idem. Ergo vita est generatio. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. et non nisi ista anima et vita sunt idem. Ad paralogismum dicitur negando illam propositionem. et non nisi ista est falsa anima et vita sunt idem. Sed ex falsitate conclusionis debet inferri falsitas minoris scilicet vita est contraria corruptioni.

De interrogatione plures.

Sunt ne ista bona vel mala demonstrato vno bono et vno malo. si bona igitur malum est bonum. Si mala igitur bonum est malum.

Sic sortes bonus et socrates malus. Queritur an sortes et socrates sint boni an mali. et arguatur ut prius.

Raymundus lullus ponit fallaciam contradictionis iuxta quam format hoc modo paralogismum. Nullus lapis est visibilis. Quidam lapis est visibilis. ergo quidam lapis est visibilis et non risibilis. Nec autem fallacia non est ponenda nam sufficit ut negetur maior. falsa enim est quanta lapis non videatur per se sed per accidens.

Lullus sequentes raymundum ponunt fallaciam aliam quam dicitur noua. et ponunt aliam quam est contra omnes que de possibili appellatur. Has autem fallacias quia ab autore nostro non ponuntur relinquimus.

Insolubile. Nec rationes nec exempla plurima. Sed ex omnibus iucundiora quedam

atq; medijs pluribus commodata magis
vix sequit ponem? tale questionē formādo.



Queritur vtrum casu possibili posito sequat contras-
dictio Et arguitur Primo qd sit ponat qd omnis hō
mo currens tantum Audiat falsum et solum talis z
qd sortes audiat illam et nullam aliaz sortes est cur-
rens Tunc arguitur sic Aut sortes est currēs aut nō
si dicat qd sit currēs qd audiat falsum z cū non audiat nisi istam sor-
tes est currēs sequitur qd ista sit falsa et per psequēs ipse non est cur-
rens quod est contra pcessum si dicatur qd non est currēs cum ipse
audiat quamōd pponem sequit qd illa sit vera per casū et non au-
dit nisi istam sortes est currēs qd sequitur qd ipse sit currens et sic
habetur contradictio .

Secundo ponat qd sint sex homines : et non plures et ponat qd
omnis dicens verū sit san? z omis dicens falsū sit eger z sortes sit
de numero illoz sex et dicat se esse egrum tūc aut sortes dicit verū
aut falsum Si verum contra Omē dicens vñ est sanus sortes di-
cit vñ qd sortes est sanus Maior patz ex casu et minor est cōcessa Et
ex cōsequēti arguitur sit Sortes est san? z dicit se esse egrū qd dicit
falsum z per pñs non dicit vñ qd est cōtra concessū Si dicat qd di-
cit falsum qd ipse est eger z hoc pñse ipse dicit qd ipse dicit verum et
sic habetur contradictio .

Tercio sit ponat qd martin? et berta cōtrahant matrimoniū p
vba de pñti sub tali cōdicione. Dicat martin? accipio te in uxorem
si immediate postea dixeris michi verū. et sit a primū instās diei
crastine. dicat eodē modo berta martino. accipio te i virū : si cras
immediate postea dixeris mihi verū. quo facto: pono qd obuiāt si
bi mutuo i crastino martin? z berta. Et dicat vir mulieri . Non es
uxor: mea. z illa ecōuerso: nec tu es vir me? Istō casu posito: quero
vtrū cōtract? valeat aut nō Si valeat: z fuit cōtract? cōditionalis
Igitur condicio stat sed condicio fuit qd vterq; diceret verum al-
teri immediate postea Igit vterq; dicit alteri verū immediate postea
igitur ita est quod vterq; dicit verum et vterq; dixit quod neu-
ter est coniunct alterius et per consequens contractus non valet

Si dicatur q̄ cōtractus nō valet igitur vterq̄ dicit verū immediatē post a igitur cōditio statim plena conclusio cōtractus tenet igitur si cōtractus valet: cōtractus nō valet. Idem potest argui cū istis propōnibus sortes scit se errare sortes fingit se esse sophistā ponendo illas in casu z sequitur cōtradictio.

Quarto arguitur sic. Ponatur q̄ sortes sit seruus. z tali cōditione siue forma liberet a dñō suo q̄ in primo instā in quo alicui hōi obuiauerit. si ille homo sit liber. q̄ ip̄e sortes sit liber. z si ille homo sit seruus. q̄ ip̄e sortes remaneat seruus. z plato seruus ecōtra liberetur a dñō suo videlicet q̄ in primo instanti in quo alicui hōi obuiauerit si ille homo sit liber q̄ ip̄e remaneat seruus. z si ille homo sit seruus q̄ ip̄e remaneat liber. Iste casus est possibilis. z et ip̄so sequitur cōtradictio. igitur. Antecedens q̄ prima parte p̄t̄. quia quilibet hō habens seruos. pōt illud experiri z illos tali cōditione velle liberos esse. Sed q̄ sequatur cōtradictio probat. Nā queritur si ambo in primo instanti in quo sibi p̄s obuiāt sint serui vel liberi vel quis illoz sit seruus vel liber. Si dicis q̄ ambo sint serui sequitur q̄ nō ambo sunt serui. imo liberi. qz si ambo illi sunt serui sequit̄ q̄ plato sit liber per casum positū. Ex eo qz in primo instā obuiāt hōi seruo. sequitur vlt̄erius q̄ sortes sit liber quia in illo primo instanti in quo sibi hōi obuiavit: obuiavit hōi libero scz platoni. Si dicis q̄ ambo sint liberi. seq̄tur per casum q̄ plato sit seruus. qz obuiavit primo hōi libero scz sorti. z seq̄tur vlt̄erius per casum q̄ sortes sit seruus. qz obuiavit primo hōi seruo scz platoni. z sic habeo q̄ nō ambo sint liberi. imo serui. Si forsam dicis q̄ plato sit seruus z sortes liber. sequitur per casum q̄ plato remanet seruus z sortes nō sit liber. Si dicis ecōtra q̄ plato sit liber z sortes seruus. sequatur per casum q̄ sortes sit liber. z plato non sit liber. Item ad idem sic. Ponatur q̄ aliquis iuret se esse periurū z nichil aliud iuret qd̄ satis p̄t̄ esse possibile z sit illud p̄t̄ mū iuramentū q̄ vnq̄ fecerit. Deinde quero si ille talis est periurus aut non. Si dicatur q̄ sic ergo verum est ip̄m esse periurum z hoc ip̄e iurat. ergo nō est periurus. cōsequētia tenet. cū nullus iurans verū. sit periurus. Si dicatur q̄ non est periurus. ergo falsum est ip̄sum esse periurum z hoc p̄cise ip̄e iurat. ergo ip̄e est

periturus et sic contradictio.

Quinto ponat q aliquis faciat pactū cum aliquo Jurisperito et ut doceat filiū suū In iure sic q dabit ei centū scuta si tamē pri-
mam causam in qua fuerit aduocatus lucret aliter q non teneat
ei aliquid dare. z illo bene erudito: doctor coram iudice querat cē-
tum scuta. deffendat tamē filius causam istam p patre. Tunc ques-
ritur si pater est compellendus Ista centū scuta vel non. si sic: g fili?
non lucratur causā istam z cum sit prima causa in qua est aduocat?
sequit per casum q pater eius non est cōpellendus q est cōradic-
tionū concessi. si dicatur q non est cōpellend?: g filius lucratur cau-
sam istam. et cum ista sit prima in qua est aduocat?: sequitur per
casum q pater est cōpellendus. quod est cōradictionū cōcessi.

Ad hoc dubium obmissis solutionibz argumētōrū notāde
sūt aliquę cōclusiones Quarum Prima est Obligatione possibili
nō est cōcedēdum impossibile per se nec negādum necessariū per
se hec autem cōclusio manifesta est apud logicos Ex hac cōclusiōe
sequitur q ad impossibile per se et ad necessariū per se Respōdens
dum est infra casum aut infra obligationē sicut extra obligationē
Secūda conclusio Quocūq casu possibili posito: Respondendū
est ad cōditionalem falsam Infra casum sicut extra patz Nam ad
impossibile per se p precedētem cōclusionē Respōdendū est infra
casum sicut extra sed omnia cōditionalis falsa est impossibilis p
se: Igitur Dabatur ex hac cōclusionē q si ali qua cōditionalis nulli
lo casu posito negat extra casum qua falsa: ead precise primarie si-
gnificando est neganda quocumq casu possibili posito.

Tercia cōclusio quocūq casu possibili posito neganda est con-
sequētia mala siue cōditionalis falsa et concedenda est cōsequētia
bona et hec conclusio siō pater ex pcedētibz.

Quarta conclusio nulla cōditionalis falsa casu possibili posito
fit vā illa pāse primarie fndo. nec cōditionalis vā casu possibili
posito fit falsa semper intelligendo q cōditionalis illa significet
pāse primarie sicut prius Ex hac cōclusionē sequitur. Primo q

nulla consequentia bona casu possibili sit mala ppositionibus
precese primarie seruantib⁹ ptz. Nam ois consequentia bona equi
ualet cōditionali vere. Scōdo sequit^r q nulla cōsequentia mala casu
possibili sit bona. patet quia omnis consequentia mala equi ualet
cōditionali false. Tercio sequitur ex istis duobus q si pna illa que
per casum possibile est destructibilis illa est mala. Quarta sequit^r
q cōsequentia q casu possibili dat bona. siue casu est bona. Ex istis
oibus colligit solutio ad diuersos casus ad quos soluēdos multi
maniter fatigātur. Unde posito q fortes bibat qn plato z ecōtra
nō propter sequit^r q si forti bibit q plato bibat z ecōtra. ptz qz ista
cōditionalis est falsa z impossibilis: z illo casu possibili nō fiet possi
bilis per predicta. Similiter posito q qn iohēs seruus obuiauerit
platonī libero. iohānes sit liber: z illo admissio: nō est propter hoc
cōcedenda hec cōditionalis q si iohānes obuiauerit platonī libe
ro q sit liber aut q talis cōsequentia valeat iohānes obuiauit pla
toni libero. ergo iohannes est liber. patz: qz tales consequētie ante
casum erant simpliciter false z impossibiles. ergo. casu possibili nō
fient concedende aut possibiles. Deo grās.

S. Champerius iacobū fabrum alloquitur.

Veni mi me audiuisse vt suppositio z mobilis z immobilis Ea
dem q ampliatua z nō ampliatua dicatur appellationē preterea
in formalē z rōnis distributā formalis eūā appellationis varios di
stinctosq modos vidimus alias deniq ppietates quas obliga
tiones z insolubilia vocant.

Jacobi fabri responsio.

Fili mitte suas sophisticas rōnes z logiceas suas quas dicis. so
phistice sunt apte: logice atq phisice parum. Et cōtra. q logice at
phisice sunt apte. per parum sophisticas profunt

Adolescens senem aloquitur.

Dic venerande senex humanū viuere quid sit.

Seni responsio.

Trāsitus in mortē cure plenusq laborijs insolet amor spesq
fidesq dei.

In omnib⁹ que hic et alibi a me tractatur tantū affectum esse
uolo: quantū ab ecclesia comprobatur.]

Simphorian⁹ chāperius andrea victoniū lūgdunen⁹. doctri
na multa splendidissimū sacrosctē discipline pceptis ornatissimū
plurime salutis iubet esse participem.



Ampridemi andrea mi disertissime philosophandi
phificeq^{ue} ianuā: p^{er}tinus in me bñficijs. summaq^{ue} in
meos ois beniuolētia tibi ditare statuerā. Alijs tñ
grauiorib⁹ occupato hacten⁹ nulla fuit vniq^{ue} occas
io nunc vero explici⁹ aliquātulū. quecūq^{ue} de phia
que vt nomen indicat studiū est sapientie collegerā ad te micro pri
me lumine. Es enim ad faciendum solertissim⁹. ad excogitādum
prudentissim⁹ industria singularis. natura admirabilis. verbisq^{ue}
expeditus. Tibi agitur. andrea philosophandi phificeq^{ue} ianuam
dedico. non spe questus. aut gloria. quin pot^{est} vt tibi. atq^{ue} per te
iuuentuti aliquid gratū exhiberem. z nomen tuū alias per se cla
rū vel scriptis etiā perpetuū efficere maxime hac rōne que nunc a
paucis annis inuenta ad id efficiendū sūmopere cōuenit. Nec em̄
aliter plato quoq^{ue} phedroni aut alijs quos amauit adolescētulis
libros suos cōsecrauit. nisi quo ipsorū nomen posteris quoq^{ue} me
morandū eternū relinqueret. Erūt nec me fallit qui hec legent. et
quod eis p^{ro}priissimū est laborē hunc meū irridebūt verū ego il
los cū irrisione sua cōtēno. Esto em̄ irrideāt te dum vel inuti etiā
noīabūt id quod ego velim nichilominus efficient. vnū em̄ vero
nō puduit me primū hūc laborē meū tibi cōferre. Nūc qđ reliquū
in hanc lucubratiūculā meā gratā habeto. eoq^{ue} magis q^{uod} hāc pri
mā oīm tuo noīe inscriptā edidi vides. seruauī in ea morē quo ad
optui maxime iuuenibus v^{er}itatū nec em̄ ad viros iā hirtis barba
rū setis horrendos. sed ad iuuenes leui facio cōspicuos inuptosq^{ue}
pueros ipam scribo quibus dū placeat id quod ego velim vnicū
euenit. Vale z salue cū tota prole. z me tibi tuisq^{ue} coequalibus de
ditiſſimum cōmenda.

Platonem non nobilem accepi.

Philosophie seruias. Nam nobilem facit.

Symphorizanus Champrius phisici in phisiceni ianua
facilem cunctis apertens introitum.



Naturam zeno ita diffiniuit vt eā dicat ignem
esse artificiosum ad gignendū. Alij autē esse cen
sent vim quandā siue rōnem scientie motus in
corpib⁹ necessarios. Alij autē vim p̄ncipem rō
nis atq; ordinis tanq̄ via progredientē decla
rantēq; quid cuiusq; rei causa efficiat. nemo opifex p̄sequi pos
sit imitando. sed vt veniam⁹ in cognitionē nature dicemus
naturā accipit quadrupliciter. Primo pro principio vniuer
saliter actiuo ⁊ sic deus q̄ est eterna mens. ex oī vtiq; pte per
fecte cōsummateq; virtutis. ⁊ q̄ est vt vult pythagoras aimus q̄
p vniuersas mundi partes. oēmq; naturā cōcans: atq; diffu
sus. ex quo omia q̄ nascūtur aialia vitā capiūt. Dicit natura ⁊
etiā intelligētie scōm modū loquēdi philosophi in methaphi
sica. Et pro tali accipit in libro de causis. Scōdo accipit p
principio retrinseco cōstitutiuo. ⁊ sic materia ⁊ forma substā
tialia dicūtur nature iuxta determinationē phi. ij. phicozū di
centis. Natura est principiu ⁊ causa mouendi ⁊ quiescendi ei⁹
in quo est primū per se ⁊ nō scōm accidēs. Tertio accipit p
naturali inclinatioē. ⁊ sic sumit. atij. phicoz cum dī. naturam
abhorere vacuum. Quarto accipit pro quolibet agente na
turali. Et sic sumit phūs naturā primo phicoz. qñ dicit non
eadē esse notioza nobis ⁊ nature. id est agenti naturali. His in
tellectis sit hec conclusio. Natura vt hic est ad propositū. Est
substātiāle principiu qd vnicuiq; trāsmutatiōi subiectū esse
natū est. aut trāsmutatiōis effectiuū. Est etiā hec naturarum
vnicuiq; trāsmutatiōi. augmētatiōi. diminutiōi. generatiōi
corruptioni. alteratiōi. ⁊ latōi. scōm locū. nata esse subiecta
Dec vero vni⁹ cuiusq; trāsmutatiōis. gñatiōis. corruptionis:

Aristoteles. Albertus magnus. Natura est vis insita rebus ex sibi⁹ sibi
procreans. Alyzodoan tertio tegni. Natura est nomen cōe in arte medicine
q; fm quattuor modos dī: vn⁹ eoz est virt⁹ regēs corpus. ⁊ scōa est cōplexio ⁊
tertius forma corpis ⁊ quartus est persona. i. natura indiuidualis. L

Jobes alexan
drinus. vi. es
dimiarum

Quia doctria
laudabilis est
meli⁹ est q̄ il
le q̄ est a natu
ra qm qz natu
ra multo oēs
et pmutat ⁊ fa
cile ab aliquo
palogisat qui
vero hz a doc
trina et sciētia
non palogisat
cōfidēs in di
sciplia ⁊ certis
simis demon
strationibus.
Idē alexandri
nus in eodem
Natura idiget
arte. ⁊ ars indi
get natura.
Pythagoras
Tullius.
Deus est mēs
soluta. libera.
⁊ segregata ab
omī cōcretiōe
mortali omia
sentēs ⁊ omia
mouens.

Licomensis
Aristoteles
Ens habens
naturā est sub
stantia ex natu
ris cōstās fin
naturam sunt
hec 2 q̄ scdm se
his accidūt. vt
ignis. motus.
sursus. neq̄ nā
ē n̄ q̄ naturā
hñes scōz est.
Marcilius si
cinus.

Res naturales
atq̄ etiā arti
ficiose habent
virtutes a stel
lis occultas. p
quas spītū no
strum stellas
eisdē exponūt
Sernius
Natura em̄ di
cta est ab eo q̄
nasci aliquid
faciat. vñ epī
curei dicūt nī
chil esse qd nō
habeat origi
nem sui nam

hoc gigni de nichillo nichil nichil In nichillum nil posse reuerti.
Aristoteles. Plato. Prima causa est sūmū bonū super oēm sbam oēm q̄ na
turā quē oēm expectāt cū ipā sit plene pfectiōis. Tullius de natura deorum
Sphera est globus ex solidis. Circulus aut orbis q̄ cyclus greco dī est explanis

actionis. afectionis. diminutiōis. alteratiōis. 2 latiōis. effecti
ua. Dec aut diffinitio nature materialis est. qz omis diffinitio
formalis datur per intriceca. 2 p cām Diffinitio materialis p
effectum diffiniti 2 p extriceca eius sed predicata diffinitio da
tur per extriceca. 2 p effectū eius cum dicī. substantiale princi
pium. Et iō vt vult licomensis. diffinitio formalis nature est
ista Natura est illud in quo. primo et p se naturalia differū
a non naturalib⁹. Dec ei est formalis vt ipē vult qz datur p in
tricecā differentiā naturalī. ab artificialib⁹. Natura aut veri
ficatur et predicat de materia 2 forma licet difformiter dicat
de illis. Et iō primo dicendū venit de principijs nature que
sunt materia 2 forma.

Capitulum scdm



Principiū q̄tū ad pñs spectat qdrupliciter accipi
tur 2 sumit. Primo p principio oīs motiōis 2 de
pēdētie. de quo loq̄t aristoteles. xij. methaphie
Celū 2 natura dependēt ex tali principio. qd in
actu puro prio 2 simplici ac inutolabili cōsistit
hec aut pria cā est. Scdo capī p principio diffinitōis de quo
aristo. viij. phicoz dicit q̄ cētrū 2 circūferētia sunt principia
sperici vt spericū est solidū qdā vna supficie cōtentū in cur
medio pūct⁹ ē a quo oēs linee ducte ad circūferētiā sūt equa
les. Et ille punctus dicit cētrū sphere. applicans extrema
tes suas ad circūferētiā ex vtracq̄ parte. Dicitur. axis
sphere. duo quidē puncta axem terminātia dicūtur. poli mū
di. Tertio capī pro principio doctrine de quo loquit pbs in
fine scōi posteriorz dicēs q̄ tale est principiū in doctrina nos
tra q̄ quodā modo sequit cognitionē sensitiuā vt oē totum
maius est sua parte. et de qualibet dicī affirmatio vel negat

tio. Quarto accipitur pro principio intrinseco constitutiuo
speciei vel indiuidui. Vocat enim porphirius genus et differen-
tiam esse principia spiritus intrinseca. Et aristoteles. i. phisicorum dicit ma-
teriam et formam esse principia intrinseca compositi naturalis. et isto
ultimo modo sumit hic principium. et debet habere principia
intrinseca tres conditiones. Prima quod non fiat ex alterutris. Se-
cunda quod non fiat ex alijs. Tertia conditio quod omnia fiat ex illis. Et
ideo intelligente separte non possunt esse principia intrinseca corporum
naturalium. quia licet non fiat ex alterutris nec ex alijs. tamen alia non
sunt ex illis. tenendo ly. ex. ut dicit circumstantiam patris. quia tenendo
ut dicit circumstantiam cause nulli dubium quod omnia que fiunt et sunt ex il-
lis sunt per ipsum.

Capitulum tertium.

R

erum naturalium principia sunt ut duo sunt ut
tria sunt ut contraria. Nam duo sunt per se subie-
ctum et forma. et unum per accidens. scilicet priuatio. nam
facta re naturali priuatio non manet. Materia est
natura que unicuique transmutationi subiecta est na-
ta est. ut generationi. corruptioni. augmentati. diminuti. altera-
tioni. et secundum locum mutationi. ut quando plato generat sua generatio est in
sua materia ut in subiecto et quando corrumpit sua corruptio est in
sua materia. et quando alterat sua alteratio est in sua materia. et sic
de alijs transmutationibus. Materia interpretatur subiectum hylem.
potentiam. potentiam subiecta. hec omnia materie sunt nomina. Materia
enim subiectum est unum. et sic una est numero. si ratione duo. patet. quia in omni
transmutatione subiectum forma. quam natum est habere caret. et quam quod
de facta transmutatione habet. Est igitur idem et subiectum et priuatio. At
alia est ratio subiecti et priuationis sicut alia est ratio hominis et imusici. nam
factis transmutationibus quod subiectum dicitur subiectum. non autem forme cu-
ius patet dicitur amplius priuatio et homo semper dicitur homo. non autem imusicus
igitur quod subiectum uno numero est et ratione duo subiectum et priuatio.

Lactentius
solidum id existi-
medium est cui ni-
hil decedere
possit.

Porphirius
Christoforus
landinus
Principium sim-
pliciter ponit
pro initio ali-
cuius rei unde est
illud debile prin-
cipium melior
fortuna sequitur.
philosophi autem princi-
pium causam et ele-
mentum esse osten-
dunt et in quo
differant et in quo
conueniant demon-
strant principium
etiam theologi
nostri capiunt
pro deo quod apud
omnes habet prin-
cipium principium
necessarium omni-
um rerum. unde et illud
In principio
erat verbum. In
deo erat verbum.

Aristoteles. Lactentius. Materia est ex qua fit aliquid. Aristoteles. Materia per se
neque generat neque corrumpit. generat autem et corrumpit per acciden-
s. Est enim subiectum
unicuique primum ex quo fit aliquid cum insit non secundum acciden-
s. quod si corrumpit in hoc
obicit ultimum. Aristoteles. Materia secundum proportionem et analogiam cognoscibilis est.
Aristoteles. Apparet materia rebus formas ut semina esse unam et ut turpe honestum non
quidem quia per se turpis sit sed per accidens et perfectionis carentiam.

Et

Aristoteles.

Forma est bonū quoddā diuinū optimū. sūme appenibile summa abstracta forma aqua ois rerū forme pficiētur.

Chrysostomus.

Forma ē a greco p transpositionē litterarum.

Est aut forma propter quā aliqd qd non erit: eē incipit. nam ebur phidie iouis simulacrū nō erat. sed postq̄ addita est ad materiā forma cepit esse simulacrū. Conclusio qz dat eēntiam z pulchritudinē forma pro ipa

pulchritudine capitur.

Plato. Bonitas dei cā fuit factōis mūdi z originis oim rez. Macinellus. Est de? etern? nro de corpe diu? Plato in timeo ondit qz prime cāe decoz rō postulauit talē fieri mūdū q̄ visuz pateref z tactū. s̄ n̄hil tāgu sine terra q̄ sola est solida nichil videri siue igni pōt. vñ de igne z terra mūdū incipiēs fabricare deus vidit duo cōuenire sine medio colligante non posse quare aut nō vno nexu sed duobus scz aqua z aere opus esset.

forma natura est transmutationū effectiua vt cum aqua extinguunt. corrūpitqz ignē. Quid corruptionē illā efficit. respondendū est aque ignē corrūpētis. forma. et cū ignis aliū ex lignis generat ignē q̄ illic natura generās gnationisqz effectiua est. Et sic dicendū est in alijs trāsmutationibz. Noia forme sunt ista. species. terminus. actus primus substantialis. Principia sunt q̄ nō sint ex alijs. neqz ex alterutris. ex ipsis oia alia fiūt. Oia alia. res omis sunt naturales. Res aut naturalis est q̄ cōstat ex naturis rerū naturalīū genera. sunt elementa aialia vegetabilia mineralia. mixta imperfecta. Earū vero accidentia q̄ cū eis cōueniūt dicunt scdm naturā. cū vero discōueniūt cōtra z p̄ter naturā diuina rerū naturalīū genera corrūptibilia z caduca sunt. Tullius esset in libro de natura deoz ita cecinit. Corpus oē aut aqua. aut aer. aut ignis. aut terra est. aut id quod est cōcretū ex hijs aut ex aliqua pte eorū. horū aut nichil est quod non intereat.

Secundus tractatus philosophorū.



Causa est ad quā aliud seq̄. Quid est ad eā siqz seq̄. ex ea. p̄ ea. ab ea. ipsiusqz grā aliqd eē aut fieri. Quid effect? idēpm ē. qd ad cām seq̄ vt qd ex aliquo p̄ qd ab aliquo alicur? alicur? ve grā fit Causaz due sunt. intrinsece. vt materia z forma de qbus sufficiēter dictū extitit. Alie sunt extrinsece. vt efficiens. z finis. de qbus est iā p̄ diuisiōe dicēdū. Causaz efficiētū qdā est vniuersalis. qdā p̄ticularis. Causa vniuersalis est illa q̄ ad oēm actionē infra spherā actiuoz z passiuoz in differēter cōcurrit. vt deus celū z intelligētē. Causa efficiens p̄ticularis est illa q̄ sibi primo aliquē effectū cōsimilē in specie

dis cū eo. q̄ iure bīci nō infelix potest quippe v̄ oīa bona affa-
tum suggerant certe ne lacescat fortuna metus est quo semel
recepto solida felicitas eē nō potest. Meritoq; chrisipp⁹ lau-
dare euripideū carmen illud Nemo mortalis est quem non
atingat dolor morbusq; Itaq; cēso optādo esse orādūq;
ab v̄tra mūdano deo v̄ qm̄ nemo mortaliū felix est ita nos
foueat ne infelices dici iure possumus.

Capitulu tertiu. ij. tractatus



Ausa p̄p̄nqua ē q̄ p̄nculari noīe designat aut
inter quā z effectū nō multe interiaccēt cause. Re-
mota cā ē q̄ noīe cōmuni designat aut inf̄ q̄ z eē
cū mltē interiaccēt cause. Cā p se ē cū ad aliqd
suapte natura sit cālitatis noīe p̄ter ē expressa
per accidēs at ea d̄r cā cū ad effectū nō ordinat aut cālitatis
noīe mīme sit exp̄ssa. Casus cā est p̄ accidēs eorū q̄ raro cōtin-
gunt et alicui⁹ grā. fortuna est cā p̄ accidēs agentū scōm p̄
positū eorū q̄ raro eueniūt et alicui⁹ grā. Exēplū de cā p se. v̄
domificator est p se cā sui effectus. s. dom⁹ q̄a exprimit rō nē
scōm quā ē cā. Et ignis p se cā ignis quia influit in effectum
producendo caliditatē. Exēplū de cā p accidēs v̄ policretus
est causa per accidēs statue et album est causa per accidēs
dom⁹. quia accidit policreto v̄t faciat statuam et accidit. albo
v̄t faciat domū. z apperitēs fenestrā dicitur causa per accidēs
illuminatiōis domus. q̄ nō influit in effectū illud s̄ sol. vel
corp⁹ luminosū d̄r cāz p se. p̄ accidēs aut remouēs impedimētū
Exēplū de fortuna v̄t vadēs ad plateā solū cā emēdi panē et
inuelat thāurū tūc respectu iuētiōis thāurī d̄r cā p̄ accidēs
et fortūa. Effectus p̄ueniētū ab agētib⁹ q̄dā s̄ itēti z q̄dā nō

rerū copia grādis felix est cōpos cunctoz quippe bonoz. Seneca. Nēpe aio re-
tinens bona cūcta btūs habet. Horati⁹. Neue putes aliū sapiente bonozq; bīm
Absq; malo degit retinēs bona mltā beatus. Tullius. Plutharcus in libro de
fortūa romanorū. fortune tīm tri buere veteres romāvi sex cētis tēplis tōndēq;
cognomēt s̄ fortunā venerēt. Nāq; rome colebat fortunā cognomēto primige-
nia viscata pusilla fortis mala cōuertēs bene sperās virgo barbata. Theopha-
strus in suo caliste. V̄itā regit fortūa nō sapia. Plaut⁹ in pseudolo sicat. Cētū
doctoꝝ hoīm cōsilia hec deuincit d̄ra fortuna.

Solō.

Naso.

Iuuenalis

Aug. in vi. de ci-
ui. dei felicitas
est oīm rerū op-
tendarū plenitudo.

Boetius.

Beatitudo ē sta-
tus oīm bonoz
cōgregatione p̄-
fectus

Plato. Felicitas
h̄z quinq;
ptes prima est
bene cōsultare
Scōa frui bo-
na valitudine.
Tertia rebus
gerendis for-
tunatum esse.

Quarta apud
hoīes gl̄ia cla-
rere. Quinta ad
ois vsus hūa-
mitat̄ affluere
Valla. Ille
beatus erit cui

¶ iij

Lactantius
Virgilius.
Salustius.

Appelles in
terrogat? cur
fortunā seden
tē finxisset qm
inqt stare nō
potest.

intenti. Et iam dictū est de istis. Nā inuētio thesauri ē effectus
nō intentus emptio panis est effectus inētus. Item effectū
nō intentorū quidā eueniūt semp vel frequēter cū effectibus
inētis. 2 quidā extra semp 2 frequēter. Exēplū primi vt cons
sumptio sotulariū respectu eūtis ad plateā cā emēdi aliquid
venale. Exēplū scōi vt inuētio thesauri respectu eiisdē. Item
effectū nō inētōz quidā sunt nobilis bonitatis vel malicie
sicut inētio thesauri 2 fractio thibie. Quidā nō sunt notabi
lis bonitatis vel malicie. sicut cācri inuētio. vel casus vni? pi
li in fricatione oculi. fortuna vt vult lactātiū est accidentiū
subitus atq; inopinatus euentus. vulgus 2 impiti fortunam
putant esse q tribuit hoibus bona 2 mala. Nā simulachrū ei?
cū copia et gubernaculo fingunt tanq̃ hec et opes tribuat. et
humanarū rerū obtineat. Cui opinioni virgilius assensit. q
fortunā oipotentē vocat. Et historici q ait. Sz pfecto fortuna
in omni re dñatur. Dec dea vt inqt oratius pollens est vl' imo
tollere de gradu mortale corpus. vel superbos vertere funeri
bus triumphos. Et vt ait ovidius. Nempe dat et qd cūq; li
bet fortuna rapitq; hanc fortunā deā qua remanēte nihil se
cundū mortalibus ptingere potest vario ritu multi iugis no
minib? totus venerat orbis Alij rhāmsiā. alij nemesim. hor
siā alij. fortē alij nūcupāt. thycem gre cia omnis appellat.

Capitulu. iij. ij. tractatus.



In effectib? naturalib? mōstruose pductis solet
dubitari an tales natura intendat. Pro quo po
nit hec cōclusio. Natura infimior sicut particu
laris nō intendit producere monstrum sed mō
strum intendit producere natura. Prima ps
patet quia non intendit illud producere sub ratione monstri
scōa pars pbatur resolubiliter sic. hoc intnedit producere na
tura. demōstrando illud indiuiduū substantie et hoc est mon
strū intendit natura producere. Omne monstrum vt asserit
aneroys scōo phisicoz ppter q̃tuor accidit in natura. Primo
propter materie defectū vt quādo gñatur homo nimis bre
uis vel deficiens in aliquo mēbro. Scōo ppter materie habū
dantiā vt qñ gñatur homo nimis magnus. sicut excellens in
magnitudine mēbroz. scz cū duobus capitib? vel sex digitis

determinat ut elemēta et mixta. Verū enim primo effectū aereum determinat et sic de alijs. Et hec est prima diuisio cāz efficientiū. Scda diuisio est causarū efficientiū quedā est totalis. et quedā pcialis. Causa efficiēs totalis est illa ad cuius productio nem nō cōcurrit nisi causa cēntialiter subordinata vel preor dinata. ut deus. celū. et intelligētie. et elemēta. vel mixta sine cō cursu alterius cause nō essentiaiter cōcurrētis. Causa efficiēs par tialis est illa ad cuius pductionē cōcurrit. alia causa. nō essen tialiter subordinata vel preordinata. ut petrus et andreas por tantes unū lapidem quē nullus eorū sufficeret portare. Ex quo seq̃r qd aliq̃ causa est picularis q̃ nō ē pialis ut q̃libz itelligē tia circa primā. Tertia diuisio talis est. cāz efficientiū. quedā sunt cēntialiter ordinate et quedā accidentaliter. Cause essen tialiter ordinate sunt ille quarū superior necessario concurrat actionē inferioris. ut quēadmodū vult ille magnus phis ma chometista auicēna q̃ posuit superiores intelligētiās esse cās in ferioz intelligētiāz. Et quēlibz intelligētia ut ipse vult est cā sui celi vel sui orbis picularis. Iusta qd videt sentire auctor de causis ppōne. viij. sic inquitens Ois intelligentia scit qd est supra se. et quod est sub se. verūtū scit qd est sub se qz est cā ei. et scit qd est supra se. qm̃ acquirit bonitatē ab eo. Ista propo sio simpliciter est falsa qz nulla intelligētia dependēs est cā alterius intelligētie nec bonitatē ei. sed deus q̃ est ipa prima causa q̃ oia creauit. iusta textū sacre scripture. In principio crea uit deus celū et terrā. Qui ut vult lactātiū firman. Dñs est qz regit castigādiqz et puniendi habet maximā ptatem. qui p̃r est qui nos creauit. nobis etiā multa et magna largit. Cause ac cidentaliter ordinate sunt ille quarū prior nō necessario cōcur rit ad actionē posterioris. ut pater et filius. fili⁹ enim pōt pro ducere aliquē effectū nō cōcurrēte patre. Quarta diuisio cāz efficientiū est talis. Quedā principalis. et quedā minus pinci

Aristoteles
Elemētū est in
quod int⁹ exi
stens aut potē
tia aut actualia
corpa diuidūt
spē quidē et re
solubile i altēz
Tertia diuisio
causarum.

Auicenna
Auctor dō cās
Plato in phez
dro dicit.

Primā cām si
ue principiu
nec gigni poss
se nec destrui.
nec eē aliqd ex
quo principiu
onatur alioqn
nō esset princi
piū. nec a se gi
giri posse. nec
ab alio destrui
nichil enim va
lētius est prin
cipio a quo
ipsum destrui
poss. r.

Baetanus de
tremis.

Corpa simplicia. scz celū et q̃ttuor elemēta sunt principia alioz corpoz scz mix toz ex elemētis differētē tū. qz celū est principiu in genere cāe efficiētis. s elemēta sunt principia secundaria. et nō solū in gñe. efficiētis s etiā in gñe cause ma terialis. Quarta diuisio causarum.

Auicenna
Plato
Quæadmodū
visus nichil
vſq̃ viſibile p
ſpicit niſi i ipſo
ſūmi viſibilis
id eſt ſolis ipſi
ſplēdorem. ita
neq; intellect
hūan? intelli
gibile q̃cūq; ap
prehēdit. niſi
in ipſo intelli
gibilis ſūmi b
eſt dei lumine
nobis ſemp et
vbiq; preſente
Diffinitio cāe
efficientis.

Œa cōſeruans
Œa pducēs
Œa corrūpens
duplex eſt
finis nota
Ariſtoteles
Cicero in triſ
culanis q̃oni
bus
felix ſue bñs
dicendus eſt. q̃
ſic in bonis nul
lo adiuncto ma
lo. beata aut vi
ta ṽtute cōſiſtit.

cipalis. Cauſa principalis eſt illa ṽtute cui? alia cā agit. vt
deus reſpectu oim cāz inferiorz Et ſm auicēnam intelligētia
ſolis reſpectu intelligentie lune veneris z mercurij. Cauſa mi
nus principalis eſt illa q̃ agit ṽtute alterius. vt cā ſcda reſ
pectu prime. Et ita nō eſt incōueniēſcādem cām eē principa
lem z minus principalē reſpectu diuerſoz. Hīs premiſſis ſit
hec diffinitio. Cauſa efficiens eſt a qua aliqd ſit vt cōſeruet p
ducitur aut corrūpit. quo pacto deducit in cām efficiētē cō
ſeruante in pducēte z corrūpente. Cauſa cōſeruās eſt a qua
aliquid ne deficiat cōſeruaf. vt calor z ſiccitas. ignis calor. et
humiditas aeris. frigiditas z humiditas aque. frigiditas z ſic
citas terre z in nobis ſanitas. Cauſa producēs eſt a qua alterū
pducit. vt terra: terram. aqua aquam. aer aerem. ignis ignē
z hō hoiem. Cauſa corrūpens eſt a qua alterz corrūpit. vt cor
rūpens terrā. aquā aerem. ignem. aut hoiem Et ſic de efficiē
te cā dicta ſufficiāt.

Capitulū ſcđm ſecūdi tractatus

c Auſa finalis eſt cauſa grā cui? aliquid ſit vt infra ce
lum lune elemēta grā mixtoz. z oīno minus pfecta p
ſectorū gratia ſiunt. Et eſt duplex ſinis ſc3 ſinis intētus z ſi
nis euēus. Intentus iterim duplex ſc3 p: maria intentōne
et ſecundaria. ſinis intentus pmaria intentōe eſt ille ppter
quē agens agit. vt ſanitas. ſinis intē? ſcđaria intētiōe eſt il
le quo agens agit vt deābulatio. ſinis euēus ē duplex. ſc3 ge
neratiōis z rei genite. ſinis gñatiōis eſt forma inducta p illā
ſinis rei genite ē cōtinuatio ſpecifica ſeu decor vniuerſi. Ari
ſtoteles in ethicis videt voluiſſe hoiem in b ſenſibili circulo
poſſe h̃re ſuū finē precipiū. et voluiſſe hoiēz in hac vita ṽe di
ci poſſe felicē. Et ſi videt i b circulo ſenſibiliū poſſe h̃re ſuū ſi
nē q̃ aut in p̃io ethicoz beatos dici viuētes. vt felicitas opatio
ſit. q̃ illud ſolonis athēnēſis poſtea a naſone poeta carmine no
tātū. Sed ſc3 vltia ſemp Expectēda dies hoi eſt dicitq; bñs
An obitū nemo ſupremaq; funera debet. Huic exit illud iu
uenalis. Et creſum quē vox iuſti faciūda ſolonis reſpicere Ex
treme iuſti ſpacia vltima vite Eterū ſi verū iudiciū facere
volumus ac repudiata oī fortune ābiciōne decernere moitū
lium nemo eſt felix. Abūde igit atq; impulgēter fortuna dec

ille agētia vt ab b et ē passiēt is vt in hoc. Nō tñ ei? rō vtrinq? est vna sic tunice et vestis sed sicut via d e thebis ad athenas. z de athenis ad thebas.

Capitulu scdm tertij tractatus phis. corū.



In finitū potest capi dupliciter vno mō cathego-
reumatice. Alio modo sincathegozeumatice cū
cathegozeumatice sumit equiualeat oñenū res
nō hñs finē z iusta talem acceptionē hec est ne-
gāda. Cōtinuū est diuisibile in infinitū. qz est sē-
sus q? ptinuū est diuisibile in rē q? nō habet finē mō hoc ē fal-
sum qz qlibet ptū i qñ ptinuū est diuisibile habz finē. Vñ sic
accipiēdo infinitū. dicit in q? ē nō z finitū. Vñ infinitū qñ nō
finitū. Et sic exponit infinitū cathegozeumatice acceptū in cō-
tinuis pporcionalit exponit i numeris. ita q? ille numer? dice-
ret infinit? q? nō habz vltimū nec finē. Infinitū sincathegozeu-
matice aliter exponit icōtinuis. z aliter idiscretis. In cōtinuis
qdē p hāc oñē aliq? tulūz q? tūm libet mai?. In discretis aut
p hāc oñē aliquot. z q? tūm libet plura. Juxta istā exposiō
nē infiniti icōtinuis hoc est falsū. infinitū pōdus sortes potest
portare. Nā ad eā sequit q? aliq? tulū pōdus sortes potest por-
tare etiā q? tūm libet mai? illo potest portare. mō hoc est falsum
iusta expōnē in discretis hec est cōcedēda infinite partes sūt
in cōtinuo qz aliq? ptes sunt in cōtinuo. z q? tūm libet plures sūt
in eodē. Quinq? modi infiniti. Primo infinitū est quod nō
potest pertransiri q? admodum vox dicitur inuisibilis. quia
nō sit nata videri. Infinitum secundo est q? tū tamē situm
hñs sed inconsumabile. Infinitum tercio tñ situm hñs nondū
totū pertrāsītū Infinitum quarto tñ situm hñs. sed trāsītū disi-
cilem. Infinitum quinto. cui sēper addictio. subtractio ve. aut
vtrūq? fieri potest.

Quartus tractatus phisicor.

piendo ly infinita etiam sincathegozeumatice. z tamen nulla linea giratua est

dicat violentū
ēē a principio
extrinseco nō
cōferentē vim
passo id est ad
qd passum nō
hñs inclinationē
naturalem.

Aristoteles
prio ethicor.
Maluz habet
rōem infiniti
bonū at finitū

Buridanus.
Infinite sūt p-
tes pporciona-
biles i ptinuo
capiēdo ly infi-
nite sicathego-
reumatice. tū
nulle presppe-
tionabiles sūt i
finite qz neq?
due neq? tres.
neq? quattuor
z sic de alijs
imo quotquot
accipiant ipse
sunt finite. etiā
infinita ē linea
giratina acci-

infinita pars proportionabilis est quod relinquitur aliquid equale retro se. Gregorius dicitur aremino. Non implicat predictis omne esse infinitam multitudinem entitatum separatarum. quia non magis sequitur predictio ad infinitatem entitatum separatarum quam ad infinitatem partium proportionabilium sed ad hanc secundam infinitatem non sequitur predictio. igitur nec ad partem maiorem. versus. Vox quicumque sonus proprie michi significatur. Vox est omne sonans, fractasque ad litteras voces. Genesis: et ad sonum vocis vestigia prefficit. Pausanias.



Locus est extrinsecus terminus corporis alterum continens Et dividitur locus in locum commune et proprium. Locus communis est qui multa continet quibus in medietas non est ut celi lune. concavum aeris aquam terram et ex his composita continet. quibus in medietas non est et eorum communis locus dicitur. Locus proprius est terminus corporis continens contentum immediatum ut concavum michi curius lune locus est proprius. nam est terminus et extremum orbis mercurii sphaera lune continentis et lune immediatum. Nam inter celi mundo curius concavum et lune preteritum nullum omnino intercipitur medium. Terminum hic vocamus corporis superficie concavam. Corporum enim continentium superficies due sunt concava videlicet et connexa. Concava est corporis continentis interior ultima. Concava ea est que corporis omnium circumdans ultima. Locus capit dupliciter proprie et improprie: proprie pro aliquo circumdante locatum vel aliquibus in partem locum locatum circumdantibus. et sic si non esset aliqua sphaera immobilis ultra octavam sphaeram tunc octava sphaera non esset in loco. Alio modo capit locus improprie pro aliquo corpore quiescente. per quod aliud corpus iudicatur moveri. et in ordine ad quod illud quod movetur secundum suas partes aliter et aliter situatur. Et isto modo dicit anaxagoras primum mobile esse in loco per centrum terre sicut per medium mundi cum per terram quiescentem iudicamus celum moveri. et similiter aliud corpus quiesces ut pote fradem vel aliquid huiusmodi minor posset isto modo dici locus primi celi. Iterum duplex est locus scilicet naturalis et violentus. Locus naturalis est in quo res naturales natura quiescunt ut terra in concavo aliquo. aliquid in concavo aeris. aer in concavo ignis. et ignis in celi lune concavo. In eo res naturales quiescunt loco in quo saluari conservarique natae sunt. Locus violentus est in quo res naturales minime naturae quiescunt ut locus sursum ut celi lune et ignis concavum locus violentus esset et aqua et terra. nam in eo minime natura quiescit immo una quod res naturalis ubi saluari conservarique nata est natura quiescit.

Est aer tenuis vox ictus seu docuere. Georgius. Locus proprius est locus communis aliquod corpus commensuratione secundum certam dimensionem vel dispositionem secundum quam si non est natum continere materiam eo. Paulus de venecijs. Aliud est esse locum alicuius et aliud est esse locum naturalem alicuius. Locus enim est ultima superficies corporis continentis:

in vna manu. Tertio ppter dispositionē vel discōueniētiā qualitātū. vt hō maleficus vel femineus. Quarto ppter maliciā cōtinentis. vt qñ gñtur hō leprosus. Mōstrū dictū velut mouestrū eo q moueat aliqd futurū. vt pōpeio festo placet. Mōstra dicunt nature modū egrediētia. vt serpens cū pedibus. Auis cū quatuoꝝ alis. hō cū duobꝝ capitibꝝ. Mōstra z ostēsa siliter intelligūtur q annuētia mōstrēt z ostendāt. vt nomio marcello placet.

Tertius tractatus phisicorum.



Motus est actus mobilis inq̃tum mobile est. vt cum res naturales actu agant est intelligenda vna species vt substantia q̃ntitas aut qualitas. actus cōtinue effectiua in eo quod mouet. sicut homo ex potentia facit hominē. qui quidē actꝝ quandiu continue acquiritur actus est mobilis inq̃tum mobile et motus. Vt autem auicenna vult. motus est etiaꝝ potētie ad actū nō subito. Et nō recte diffiniētur motum pithagorici dicentes. motum esse alteritatē inequalitatē et nō ens. Nam si quid non est ens. nō protinus sequitur esse motum. Similiter si sit alteritas aut inequalitas nō plus id arco oportet esse motum quā ex suis oppositis non possūt igitur per hec recte motū diffinire. Unde sic vt recte iterū diffiniatur motus vt sit actus entis in potentia. scdm q̃ huiꝝ modi vt generatio actus est generabilis inq̃tum generabile et corruptio actus corruptibilis inq̃tum corruptibile z augmentatio actus augmentabilis inq̃tum augmentabile. et di-

Mancinellus. Comite stelle atqꝝ tonitrua facta sereno. Prodigiuꝝ certe cūctoꝝ pessimū h̃r. Prodigiuꝝ canit z iris sus denunciat iras: vir.

Anaxagoras dicit res nō aliquid gra fieri. sed sicut pluit iupiter nō vt i crescat triticū in orto neqꝝ pdat i arca s̃ si augmētā hoc accidit si putrescat pdat s̃ etiam accidit. Nā si natura ppe finē ageret z aliquid gra nūqꝝ deberet peccm cōmittere vt p

ducere mōstrū videmꝝ eā plerūqꝝ edere mōstra. nō igitꝝ gra alicuiꝝ agit. Arist Natura neqꝝ mōstrū pducere intendit neqꝝ illius gra agit. Impediua tñ a suo siue mōstrū edit. Fertur anaxagoras gazā donasse ppinqꝝ. Tum se ad naturā reꝝ tribuit specularā. Publica priuata z sp̃nēs cui dā sibi santi. An patrie sibi cura foret respōdit acute. Cura michi patrie sūma est: coelo z digirū ferri. Nati morte sibi narrata ē tullij auctor. Mortalē dixit nō me genuisse latebat. Raymūdus luliꝝ. Mortꝝ ē ppietas cū q̃ potētia seipam z aliā mouet. Jacobꝝ fabu. Mortꝝ ē alicuiꝝ i aliquo aut acq̃sitiō aut deportati. opithagoras. Raymūdus luliꝝ. Anatio ē origo sube in sp̃e. Corruptio ē cōfirmatio sube. Aristote.

Bñatio ē mutatio totū i totū, nullo sensibili vt subiecto eodē mouēte. Alteratio ē qñ sensibili manēte vt subo ipm i ei⁹ aut prijs. At medijs trās mutat passiōibus vt cū corpus sanū &c. et deinde idē manens sit egrū. Iacobus fabri
Bñatio ē sbasilis forme i alio quo. acq̃sio: Corruptio vō ei⁹ deperditio
Argumētatio ē maioris q̃tū tatis acq̃sio. Diminutio est a maiore q̃tū tate i q̃tū tatez miorē imutatio
Albertus de saxonia. **M**or⁹ naturalis dī q̃ fit a principio actio intrinseca vel actiuo extrinseco. dū tñ principii passiū intrinsecū illi⁹ mobilis ad illū motū naturalē hēat inclinationē. Exēplū prīmū sicut ē mor⁹ deorsum. Exēplū scdū sic ē mor⁹ ferri ad magnētē & calefactio aq̃. vñ hz aq̃ calefiat ab extrinseco puta igne tñ materia aq̃ ad illā calefactionē hz inclinationē pp̃t formā subalē ignis q̃ illā calefactionē cōsequē. inde ē q̃ aqua dī naturalr calefactio. **M**or⁹ violēt⁹ dī q̃ ē a principio extrinseco ad quē motū principii passiū mobilis nō hz inclinationē sicut ē motus grauis sursum. Istud pz p̃ descriptionē violētī quā ponit aristo. iij. ethico. vbi

Sed si aliquis quereret an intelligentie et substantie incorporee
sint in loco Ad euidētiā horū est primo nominād qd aliqd
dīcē in loco quadrupliciter. s. diffinitive. circūscriptive. per se
et per accidēs Illud est in loco diffinitive qd est in aliqua pñ
tialiter et in distāter. siue occupatiōe spaciū. et isto mō scdm cō
mentatorē spūs intelligibiles sunt in intellectu passibili tāq
in loco. et spēs sātastice in mēoria. Et sic et etiā deus est in lo
co qui est sphaera intelligibilis. cui⁹ centrum vbiq; est. arcum
ferātia vō nūq; vt voluerunt athenienses. Etiā intelligētie
isto mō sunt in loco qz deus vt vult auctēna. et itelligētie sunt
in suis orbibus pñtialiter et in distāte. sine occupatione spaciū
dolet em̄ dici qd prim⁹ motor est in oriente primi mobilis qz
monet illud ab oriēte in occidentē et alij motores sinit in occi
dente. qz nouē sunt orbēs ab occidentē in orientē. Philosoph⁹
dicit in .viij. phis. cor. qd prim⁹ motor est in circūferētia pri
mi mobilis. qz ibi est efficacissima opa ero ei⁹ Opinio ista nō
tenetur a catholicis. iō de illa non plura dicenda sunt Cir cū
scriptive illud est i loco qd est in aliqua superficie ābiente ipm̄
vt sepe dictū est Sed illud est in loco per se. qd non in loco est
rōne alteri⁹ vt vñū elemētū in alio. s. vltima sphaera nō est p se
in loco per circūferētiam nec etiam per accidēs. sed est in loco
p se per cētrum. qz vltima sphaera p respectū ad centrū mūdi
per se naturaliter situat qz non ratiōe alteri⁹ Illud est in loco
p accidēs qd est i loco rōne alicui⁹ alteri⁹. et sic non solū pars
est in loco rōne tocī⁹ p accidēs vt asserit pbs. iij. phicor. s.
etiā totū scdm ipm̄ ibidem est in loco per accidēs rōe ptis.
Dicit ei ipe qd āphora vini in ēāphora vini nō quidē p se et pri
mo qz hoc foret impossibile. s. p accidēs rōne vini qd est in am

Sed locus na
turalis ē supfi
cies vltima cor
poris cōtinēti
vna cū virtute
cōsecratua lo
cati vñ supfici
es cōcaua va
sis ē locus aq
sed nō est loc⁹
naturalis eius
imo superficies
concaua aeris
nō quidē vbi
cūq; fuerit. sed
in tanta distā
tia a celo et a cē
tro mundi.

Esse i loco dī
quatupliciter
Aneroya
Auctēna.

Phis.
Paulus de ves
netijs.

Aliquid dicit
locus natura
lis alicui⁹ du
pliciter scz per

se et per accidens. Locus naturalis per se et ille ad quem locatū mouet vbiq; q
ponatur vt celū vel superficies cōcaua eiusdē respectu ignis. Locus aut natura
lis per accidens est ille ad quē locatū nō mouet vbiq; q ponat sed solū in tanta
distantia et sic superficies aque dicit locus naturalis per accidens terre.

Nicolaus perottus. Vacuū epitheton est aeris. qz aer nō habitat vacuū sepe
pro magno vsurpam⁹. Nā qz q magna sunt plurimū vacui habere necesse est.

Virgilius vacua atria ditis Idem salub? i vacuis erant qd si subtilior rem roem idagare velimus. dicere possuim? idcirco vacuū aere? dici qd vacua oīa impleat nichil em pati natura vacuū pōt vñ z inane vocam? aerē. Zucreti? longū p inane resoluit eū inane pprie vacuū sit virgili? Atq; illis tā sepe rote ducāt inanes. Idē galleā añ pedes proiecit inanē. a quo i-

phora vini. Ex predictis sequit̃ hec cōclusio Omia eūtia sūt aliquo mō. in loco p3 qz oīa elemēta sunt in loco z oīa mixta z omia corpora celestia z omēs in telligētie. Igit. pbs dicit nō oīa eē in loco. intelligit de eē p se in loco p circūferantiā z hoc verum est.

Capitulum ij. z iij. tractus phisicorū. de vacuo.

Vacuū primo est locus non replet? corpore nat? repleti. Et interpretat̃ vacuū primationē. nō quidē cuiuslibz omīno. s. corporis dimēsiō Sēdo vacuū est dimēsiō corpora intra se non cedēdo recipiēs z interpretat̃ spaciū sepatū. Tercio capif

vacuū vt sit corporib? inmersum. z plenū non sit. His vñs ponit̃ hec conclusio. Vacuū non est nec est possibile natura luer vacuum esse. Pars prima p3 qz in omni loco est corpus. corpus ei est cā loci. qz facit distare latera corporis cōtinentis Sēda pars p3 qz natura abhorret vacuū Tercia pars p3 qz oē creatū patet per aliquā potentiā corrūpi et anichilari g p alīquā potentiā possibile est vacuū esse z sic non implicat cōtradictionē vacuū eē. Correlariū. Dicta possibilitate vacui duo possent eē corpora pro eodem ipse non propinq. nec distāta nec mediata. nec imediata. p3 dato qd deus anichilaret omnia elemēta pariter elementū terre. tunc celum z terra nō distaret nec essent propinq. qz distāta z ppinquitas est rōne q̃titatis mō nulla eēt q̃titas media et ex hoc nō forēt mediata nec imediata qz nō se inuicē tāgerent Ex isto correlario aliud correlarium sequit̃. Ex aliqua duo distant z imediate post hoc non

qñ. nō nūq̃ pro vanitate accipit̃ siqdē z inane aliqñ pro leui capim? Virgilius Instabiles aīos ludo prohibebis inani.

Paulus de venecijs. Aliquod graue velocius mouet̃ in pleno q̃ in vacuo dato qd deus destrueret oīa elemēta preter elemētū ignis resisistētie vivū i cui? supflie cōnexa ponētur mixtū ex grauitate terre vt quattuor. z leuitate aeris vt duo tunc in toto elemēto ignis illd mixtū moueret̃ a pportioe sextupla z nūq̃ post ea qz in toto illo ymaginario ignis illi duo gradus aeris nō traheret̃ deorsū sed solū illi quattuor terre. z sic eēt minor pportio z cōsequēter tardior motus Johānes alexādrinus. ix. epidimiaz. Que violentia vacui attrahūtur nō solū scdm naturam sunt. sed extra naturā quotiēs em lapis a supiore fertur ad ter?

distabūt. z tñ nullū illorū mouebit. ad aliud. p3. dato q̄ deus
incipiat anichilare omnia elemēta pterito elemētūz tēre tūc
in casu isto imediate post hoc non distabūt qz nec distātia rec
ta nec distātia curua eo mō quo latera celi tunc distarēt. s. cu
rue. z non recte. Sunt enim quidam poete dicentes vacuū
esse vnum chaos affirmantes q̄ in principio chaos fuisse. idest
confusionem rerum atqz elementorum. Postea deum dire
misit oēm illam congeriem. in singulis rebus ex cōfuso acer
uo. separatīs inordinēqz descripsit instruxisse mūdum. piter
et ornasse. Thales milesius qui vnus ex septem sapiētibus fu
it. qui prim⁹ oīm quesisse de causis naturalib⁹ dicit z tradit.
Aquam eē dixit a q̄ nata sunt oīa. deum aut eē mentem. qui ex
aq̄ cūcta formauerit: ita materiā oīm rerum posuit in humo
re. principiū z cām nascendi posuit in deo. Z alia enim falsa
sunt dicta. omnia enī dñs fecit ex nichilo. sic ex fide credim⁹.
Z actātius firmian⁹ dicit q̄ chaos est rudis iordinatēqz ma
terie confusa congeries.

Capitulum tertium. quartū tractatus.



Tempus est numer⁹ prim⁹ motus sū prius et
posterius vt ānus numerus mēsum. z mensis
numerus dierū. z dies numeris horarum pri
orum z posteriorum. quē primū motū vocam⁹
primū mobile vltia supmaqz mobilis sphaera ē

Mācinellus. Pars capitis tps spaciū. x. diez.

uersione colligitur. Alij numerū motus esse dicere. sed neutrū probolur em
solis z lune ac syderū motus sint tpa z nō potius oīm corporū. an vō si cessarēt
celi luminaria z rota figuli mouerēt. nō eēt tps quo eos gyros metremur. di
ceremusqz aut equalibus modulis agi. aut si alias tardius. alias velocius mo
ueretur. alios magis diuturnos eē. alios minus. Quid vero nōne z nos cū hec
dicerem⁹ cū tpe loqremur. Sz ne corpora qdē motū definiri tps posse existimo
Si qdē corp⁹ aliqn mouet: aliqn stat: nec solū motū ei⁹: s etnā statū tpe metā
tur et dicim⁹ tñ stēnisse: q̄ tūc tps abiit z cū vōto cuiusdā stēnisse sol dī: vt vī
ctoriosissimū preliū pageret nōne sol stabat: tps vō ibat nequa q̄ igit⁹ corpora
motus dici pōt. nā nūez mot⁹ dicere tps pone infamia michi videt. At tps nō
modo nūer⁹ nō ē s ne nūerolum quidem aut nūabile.

ram z nō scdm
naturā attrahi
tur ad inferi⁹
violētia vacut
ad terrā tanq̄
appetēs ipm.
vt ad proprias
matrē capiētē
totalitatē. Si
vō ad supiora
tendat violen
tia vacut qñ et
ipā terra mē
totiens ppter
vacuūz trahit
ad supertora.
tūc extra natu
raz sit ipā mo
tio. Nicolai
perotti opinio
p̄ pipareticos.
Zepus quidā
esse diffinunt
certā dimēso
nē q̄ ex celi cō

Oppositio scotistarum.

Sicut longitudo corporalis est una quantitas materialis permanens realiter inherens corpori et distincta realiter a corpore a qua corpus dicitur formaliter longitudo. sic etiam duratio successiva motus est una quantitas realis successiva realiter inherens ipsi motui et realiter distincta a ipso motu a qua ipse motus realiter dicitur longitudo longitudinis. et illa duratio est tempus magis proprie dictum. Ex isto sequitur quod est solus unus tempus.

scilicet duratio successiva motui primi mobilia. tempus tamen dicitur entitatem realiter distinctam a motu primo. quod est mensura motus. quod est in alio predicamento quam motus. Idem nicolaus perotus. Quomodo tempus ipsi diffiniemus. dicemus? ne cum cicerone tempus diffinire difficile est. an vero dissentione quadam affirmabimus. certe si affirmabimus? sed cuius rei dissentio sit. ignorare nos dicemus.

Georgius brucellensis. Instantis non est res distincta a primo mobili. sed est ipsum primum mobile. Opinio antiquorum. Instantis est quedam res fluens que statim corrumpitur. et desinit esse. ita quod in tempore sit continue aliud et aliud instans. et quod ipsum instans est talis nature

Tempus enim potest capi quadrupliciter. vno modo pro omni mobili localiter. regulariter quo possumus motus et mutationes. et sic communiter comprehendit horologia et celestia corpora. Secundo pro omni illo quo possumus metiri motus et mutationes. et sic non solum motus locales vel mobilia localiter possunt dici tempus. sed etiam mobilia alij motibus. Tertio capitur pro corpore celesti moto regulariter. et quo metiri possumus motus et mutationes. et sic solus posset vocari tempus. Quarto capitur pro corpore celesti regularissime et velocissime moto quo metiri possumus motus et mutationes. et sic secundum aristotelem tempus idem est esse ut firmamentum. secundum astrologos qui ponunt nonam spheram et decimam. tempus non esset firmamentum quia dicunt quod non regularissime mouetur. vel velocissime. quia dicunt ipsum moueri non solum motu diurno. sed etiam motu proprio. sed secundum ipsos decima sphaera esset tempus. Istis notatis sit hec prima conclusio. Tempus non est aliqua res successiva. cuius partibus repugnet simul esse. sed et ipsum celum. Secunda conclusio instans idem est quod ipsum celum. Hoc nomen instans non tamen cognoscitur sicut tempus. patet quia instans non cognoscitur celum. aliquam partem terre respexisse. sed sola aliquam partem terre respicere igitur non tamen cognoscitur sic tempus. Tertia conclusio Instantis est idem manens per totum tempus neque ponenda sunt plura instantia. sic nec plures ceteri regularissime et velocissime moti. Dicere ei primum mobile mouetur in tempore. non est aliud dicere nuiquam quod mouetur dum ipsum mouetur vel dum aliud corpus mouetur si large capiatur tempus. Similiter dicitur quod aristoteles et ypo crates finiunt in eodem tempore. non est dicere quod finiunt sub eodem celo. sed est dicere quod tota vice voluebat celum dum ypo crates erat et aris. Dicat sunt mobilia hoc ordine a propinquioribus nobis ad remouiora procedendo terra aqua aer. ignis celum lune celum

mercurij celū veneris celum solis celū martis celū iouis celū saturni firmamētū tertium mobile primum mobile. Et sic habemus primum mobile omnium mobilium esse supremum.

Janua librorū celi et mundi feliciter incipit. et nota bene.



Terra est in medio omnium et immobiliter tenet cum sit summe gravis pars. Nam omne grave tendit naturaliter ad centrum. Centrum quidem punctus est in medio firmamenti. Terra igitur cum sit summe gravis ad punctum illud naturaliter tendit. Item quidam in medio mouetur versus circūferentiā celi ascendit. terra a medio mouetur ergo ascendit quod per impossibilem relinquitur aut. Et valde bene probat iohannes de sacro busto. Habet enim terra in ordine inferiori siccitatem dominātem. et frigiditatem cōcomitatē. Mathematici dederūt figurā terre que dicitur exacedron. quia terra est corpus fixum et stabile centrum aliorum id dederūt exacedron seu figurā cubitā quā fixa iacet ubi picis et incepta est ad motum. Et est exacedron ex sex basibus quod dicitur ut vult enclides decimo tertio elementorum.

Particula secunda.

Qua ut vult auctor sphaere. habet timorem et accedit ad rotunditatem. Habet et frigiditatem dominātem et humiditatem cōcomitatē mathematici dederunt aequā figurā ycocedron dicitur cum aequā habeat varios motus in partibus suis flexiuos. id dederūt et hanc figurā propter multitudine linearum et superficialium et angulorum eius et est viginti basium triangularium ut vult enclides. xiiij. elementorum.

Tertia particula



Et ut scolici disputant et fingunt interiectus in mare et celum iunonis nomine consecrat quod est soror et coniunx iouis quod et similitudo etheris est et cum eo summa coniunctio Effeminarunt autem enim iuno inique tribuerunt quod nichil est eo molius iunone adiuvando credo notatam Philosophi autem aerem posuerunt

quod non posset per tempus permanere. et est indivisibile secundum duratationem. et est cōtinuatus prius temporis adinvenit quod tamen non est tempus nec pars temporis. sed per quanto terminatur presens temporis et continuat eas ad invicem. sed habet ut principium formale temporis: et per quanto et fluxu et ymaginatur carni et per de principium materiale temporis. Tellus dicta est terra eo quod ab ea fructus collimus Albertus magnus. Licet secundum ordinem elementorum omnis aequa deberet esse secundum omnem terram ex multis tamen causis aequa terre illabatur descendendo ad concava eius. Aristoteles.

In sicilia est aequa acetosa qua incole acetovivunt. Alb. mag. In saconia est aqua amarissima ex hoc quod transit per mineras cupri quod omnem rem secum mixtam reddit amarā. et alio loco alemanie est aequa acris quam incolae vivunt per medicinā laxatā. Archimedes in libro de poderibus. Aqua in loco per totum non est gravis: nec oleum in oleo est grave. quod nullum corpus in seipso grave est. Auzēna. ij. i. doctrina. ij. cap. ij.

Aer cū ingre-
dit i om̃is ad
reperādū spm̃
necessē ē vt sit
frigid⁹. Māci-
nell⁹. Est me-
diū spaciū celi
et terre sū aer.
Hugo de semis
Aer simplex
nō putrescit: s
vapores q̃ sūt
corpora mixta
putrēt in aere
Idē in q̃l3 pte
aeris q̃rūcūq;
frigida vli flu-
entis hūectas
tius z infrigis
datius Ignis
h3 informata:
tū sūt aliq̃ dis-
soluē influēs
nevt sol plane-
tarū siccoz z cal-
lidoz: cū iste i
fluēcie nō hnt
prium: sol ad

supra aquā habentē figurā rotūdā. Nā elemēta quattuor ro-
tunda sunt ppter celoz rotunditatē me vacuū qđ natura ob-
horret possēt et inest rotunditas ip̃is celis et oib⁹ elemētis
principaliter ad reputādū pfectionē et simplicitatē creatoris
Est em̃ figura rotunda oi figurarū pfectissima capacissima z
simplicissima. Aer aut̃ habet humiditatē dominātē z calidi-
tatē cōcomitatē mathematici dederūt figurā octacedrū aeri
quia aer in leuitate et motu assimulatur igni iō ei dederunt
hāc figurā q̃ appropinquat ad tetracedō octacedrō aut̃ ē oc-
to basū triangulari vī vult enclides

Quarta particula



Ignis habet caliditatē dominātē. iō maxime ē
leuis et siccitatē cōcomitatē. Mathematici des-
derunt igni figurā q̃ dī totus cedrō siue piram-
mis q̃ est q̃tuor basū triangulariū qā ignis as-
cendit ad figurā pyramid alē Sed qā celū est ca-
pat talū figurarū regulariū vt p3 xv. enclidis dederunt ei
dyacedron que ex. xij. vasisbus pentagonalib⁹ est. Sed quia
plures sunt celi iō venit dicēdū de illis scđm ordinem ascen-
dendo et primo de luna.

Particula q̃nta.



Luna a lucēdo noiata ē. eadē est ei lucina itaq;
vt apud grecos dianā eāq; luciferā. sic apđ no-
stros iuno nē lucinā inuocant vt tullius finxit.
Diana vt vult idē tullius dicta qā noctē q̃si diē
efficeret adhibetur aut̃ ad prius qđ id est vt ma-
turescūt aut̃ sepiē nōnūq; aut̃ vt plerūq; nouē lune cursibus
Luna vt volūt pbi agit sensibiliter et nō solū vt alijs planete p
influentiā qđ inducēdo p3. lumie nāq; eiusq; motu in humi

oēm pūctū istū inferioris mūdi sufficiat agere. Idē hugo. Aer pōt corp⁹ nūm
hūectare q̃litate s̃ necessario q̃ritatie vel substantificē efficit. Pōnt b̃ aether
p celo ac igne poer. Ex aetho nāq; ē qđ nob̃ ardeo dicit incēdo acvzo. Baletan⁹
de tiemis. Et hoc h3 duplicē acceptionē. Nā vnō mō accipit p ignē: alio mō p cor-
pore dīno cōtinue circulari mōto. Celū ḡ ē ether capiēdo scđmō z nō capiēdo
mō p̃io. qz tū anaxagoras putauit qđ celū eēt ether s̃m primā acceptionē: iō ip̃s
dicit eē ignē. Jacob⁹ cāf. Ether mō ignē mō aerē mō etiā celū significat. Vica-
bocatio i genea. deoz pherebi fili⁹ dō Baletan⁹ dñ luna mouet ab oriēte i meridiē
facit. ip̃m mare tūescere. z ex p̃nti flūe. Qñ aut̃ mouet a meridiē i acq̃dēē facit

dia p̄bet augmētū et decemētū mare nāq; ei⁹ motu fluxū et
 refluxū habz sūmia augent⁹ z minuūt⁹ mulierū mēstrua lu
 ne regulata fluxū p̄culo determinata Cerebella medule alia
 vt cancri conchilia et multi pisciū et fructus in arboribus ca
 repleta replēt⁹ et ea minuēte minuit⁹. i. in humore deficiunt
 deniq; in re oīm opat⁹ veluti pulcherrime dicit alyabēragel
 in prima p̄e iudiciorū capitulo de luna et abumasar p̄ia dif
 ferentia ca. p̄rio et p̄rimo quadripi. ca. ij. scōdo luna est nobi
 lis cā luminis Un q; est nobis p̄p̄ior in lumē p̄ter solē cete
 ra sydera excellit et vincit Ea nāq; in noctu nō solē lucēre ni
 chil penitus astra reliq; opant⁹. Ip̄a nāq; dñā ē noctis. regina
 z gubernatrix sicut sol diei. vt rege in qd capitulo alegato aly
 abēragel. Luna em̄ q̄ttuor orbes habet et vnā spherulā p̄ri
 mo habet tres orbes sicut sol in figuratiōe dispositis scilicet
 duos eccentricos scōm qd qui vocant⁹ orbes augē eccentrici
 lune deferētes Tertius orbis eccentricus ē simplici q̄a abe
 eius sup̄ficies hñt a cētro mūdi distinctū centrū z d̄r deferēs
 epicyclū sicut eccētric⁹ solis deferēs solē appellat⁹ ē. Quar⁹
 orbis cōcentricus mūdi scōm sup̄ficiē vtrāq; agregās z cir
 cundans tres enarratos orbes cū sit sup̄ior eis caput draconis
 deferēs nūcupat⁹ cū draco lune ad huius orbis motū ferat⁹.
 Quir⁹ orbis lune d̄r epicyclus p̄uus circulus infixus z situat⁹
 in quodā spacio eccentrico cōcauo et mot⁹ eccentrico mouet⁹
 et in eo corpus lunare infigit⁹ et mouet⁹ ab eo hūc nō orbē su
 p̄ius noiaui q; stricte accipiēdo orbē nō d̄r orbis vt videbit⁹ in
 d̄ celo z mōdo. luna ē fortia femina nocturna opat⁹ frigiditatē z
 hūiditatē dicit afragan⁹ auctoritate p̄tholomei q; magnitudo

cētrū ē aliud a cētro mūdi. d̄r p̄cētric⁹ a cō qd ē s̄l z cētrū q̄si circuli cui⁹ cētrū
 s̄l ē cū cētro mūdi. d̄r accētric⁹ ab ex qd ē extra z cētrū q̄si cui⁹ cētrū est extra cē
 trū tot⁹. Auctor theozice sup̄ficies eccētricā lune p̄p̄t declinatōez poloꝝ orbis
 augere deferētū sup̄ficiē ecliptice sup̄ diametro mūdi intercecat. vñ vna ei⁹ p̄
 vsus aq̄lonē altera versus austrū ab ecliptica declinabit illa igit⁹ intersectio cir
 cūferētiē eccētricā lune cū sup̄ficie ecliptice i qua cñ cētrū epicycli s̄it⁹ vsus aq̄lo
 nē reincepit caput draconis nūcupat⁹ cauda vero reliqua.

ip̄m det̄nēscet
 re atq; reflue
 re. et cōsist⁹ dū
 lūa mouet⁹ ab
 occidēte ad an
 gulū noctis ma
 re itz fluit. dū
 mouet⁹ ab āgu
 lo noctis ad oriē
 tē iterz refluit
 Sūt tñ aliqua
 maria adeo
 grossa q; talē
 effectus a luna
 recipere neq̄ūt.
 Plato i cratilo
 dicit viri cū
 solē lunam ac
 stellas theinc i
 currere p̄ celū
 viderēt mima
 eē z deos appel
 larūt. Baletā⁹
 d̄r orbis mun
 do cōcētricus
 cui⁹ cētrū ē cē
 trū mūdi. Eccē
 tric⁹ vō cui⁹

Albertus ma
gnus

Quelibz stella
ē maior terra.
exceptis luna. z
mercurio lz al
fragan⁹ sit in
cōtrarium.

Alchabicius.
Mercuri⁹ sigt
p^odicatiōēz re
toricā negotia
tiōēs estiatōz
geometriā dis
positiōēz rei
phiam augu
ria prouerbia
scripturā z vsi
ficādi sciam et
op⁹ nūeri ma
me de infirmi
tatib⁹ sigt cogi
tatiōēs horri
biles inqetudi
nē mētis atqz
dubitatiōēs et
cetera silia z di
xerūt qda qz si
gnificat seuo
raymbilicū pe

ctūē crura neruos atqz venas z ex coloub⁹ colorē floris lilij agrestis.
Marali⁹ ficin⁹. Mercuri⁹ cōsultit sem circa voluptatē odores tātus medicinas
Jacobus cācer. Arc polo vel septētrioni vbi polus n^o situs est. Jacobus faba.
Supficies cōnexa ē q est corpis circūdās extrema. Ea vō cōcaua ē q ē p^ontēi in
terior vltima. Axis nēpe poli sit linea lōga vtriusqz. fers z hinc stipes rota per
quā voluit axis. Axis p celo: borea s^o pte notat. Axem pūcta duo claudētia q^o
pe poli sunt. Arcticus altus erit polus a n^oarcticus aliter.

corporis lune. z vna pars de trigintanoue p^otibus terre. Di
cit vltra alfraganus qz propior: lōg^oitudo lune a terra trigin
ta tres t^om q^otū dimidiū diametri terre. z. xx. pars ei⁹. Eritqz
hoc miliaria. et habet luna vnā domū. scz cācrū tā
de die q^o de nocte. Thaurus est ei⁹ exaltatio in tertio gradu.
qz eius casus scorpio. etiā in tertio gradu.

Sexta particula.



Mercurius cōmixtus masculinus diurnus incli
nat p naturā suā ad eū cui cōplecti^r ex planetis
et ex signis z significat seruos z dilectionē cōcu
binariū vt vult alchabici⁹. et h³ mercurius or
bes quinqz vt vult georgius pubachius. z epicic
lum. Suoz extremi duo sunt eccētrici scdm quid. supficies
nāqz cōnexa sup^oremi z cōcaua infimi mundo cōcentrice sunt.
Cōcaua aut sup^oremi z cōnexa infimi eccētrice mūdo sibi ipis
t^om cōcentrice. z centrū eaz effi a centro equātis q^otum centrū
equātis a centro mūdi distat. Et ipm est centrū parui circuli
quem centrū deferētis describit. Vocātur aut deferētes au
gen equātis. z mouent^r ad motū octauae sphaere sup axe zodia
ci. Inter hos extremos sunt. alij duo similiter difformis spici
tudinis intra se quintū orbem. scz epiciclum deferēte in locā
tes. supficies nāqz cōnexa supioris z cōcaua inferioris vna cū
vtriusqz supficiēbus quinti orbis aliud centrū habent mobile
qz centrū deferētis v^o. Orbis quintus epiciclū deferēs infra
duos secūdos locatus. mouet^r in longitudinē scdm successio
nem si gnoz centri epicicli. deferēdo regularit sup cētro equā
tis. qd quidē in medio est inter centrū mūdi. z cētrū parui cir
culi. Dicit alfraganus qz q^otitas corpis mercurij est vna pars
de. xxiij. milibus partibus corporis terre.

Septima particula.



Veneris stella vt tulio placet infima est quinque errantiū q̄ phosphoros grece. lucifer latine dicitur. quin aſgredimur ſolē. quin ſubſeq̄ aūt heſperos ea curſum anno cūſicit. Dicit alyabēragel. venus eſt fortuna frigida et humida nocturna hylaris gaudioſa apparētie bone limpida formoſa deligit ioculatiōes. caratiōes comestiōes potatiōes et vicia: eſt māſueta et pauci mori ē mulier ſignificatrix et iacēdi cū eis amoris amicitiez ſocietas. Veni tres hz orbes cū epiciclo quo ad citū atq; motū in lōgitudinē vt aliq̄s ſupiorū diſpoſitos. Habet g tres orbes: duos. ſ. auge deferentes et tertiu eccētricū ſimplr in quo epiciclus ſituat planētā deferēs qui qdē vt tres orbes triū planetarū ſupiorū ſituat et eodē mouent. mō deferētes namq; auge ſm ordinē ſignorū velocitate octauē ſphere deferēs ſm ordinē etiā ſignorū et epicicli in pte ſup̄ma ſcōm et infima: et infima cōtra habita auge ſolis. In ſcōa ſignificatiōe h̄t et aūt veneris eadē. Dicit alſragan q̄ corp⁹ veneris ē vna pars de. xxxvij. p̄tib⁹ terre.

Octaua particula.



Sol dicitur ē: vel q; ſol⁹ et oib⁹ ſyderib⁹ ē tā⁹ vel q; quin ē exort⁹ obſcurat oib⁹ ſol⁹ apparet vt vult tūl⁹ i libro de natura deorū. Inter oēs aūt ſtellas ſol nobilis eſt et digniſſim⁹. Primo rōne actiōis. agit nāq; pluſq; planeta aliq̄s in h̄ infe- riora nō influētia t̄m veneri ſenſibilr lumie motuq; vt in aerē Et nāq; accedēte calor recedēte vō frigus in t̄ps. Per motū nāq; ei⁹ in zodiaco. ver. eſtas. autū⁹. hyems. cauſant. dieſq; et noxq; et mēſes et ānis p̄ eū diſtingūt. In metalla et qdā nāq;

Macinellus Vesper⁹ ioccas ſu dicēd⁹. māe vocet. Lucifer et ſemp̄renus ē et nocte dieq; Alchabicius. Venus ſignifi- cat iuuentutē vl̄ adoleſcētā in ſtrumēta ludo pozuamēta et ſi- guras pulcras ludos aleaz et ſquaerriū et al- tatiōes oia for- mcatiōes filioſ form. pulchritu- diez et mūdiciā ebrietates largi- tatē iuſticiā ſi- de muſicā ex i- firmitatibus i morboſ h̄t fri- gidos et humi- dos. Baletan⁹ Sol dicit nobis propinquior i eſtate q̄ hye- me: nō qd ē ad

ſpaciū int̄ mediū q; tale ē mai⁹ i eſtate ſi q̄rū ad rectitudinē aſpect⁹: q; tūc nos direct⁹ aſpicit iō intēſi⁹ calefacit q; radij lumis magl̄ appropinquātes perpēdi- culari ſunt fortiores in calefaciēdo. Et in hyeme dicit remotior q; obliqu⁹ nos reſpicit. et iō remiſſi⁹ calefacit. Sol i eſtate et autūno recedit a tropico cācri et acce- dit ad tropicū capricorni ad quē eſt vna et maximis ſolis declinatiōib⁹. In hye- me vō et vere ſol recedit a tropico capricorni et accedit ad tropicū cācri ad quē eſt alia ex maximis ſolis declinatiōib⁹. Et iō bñ dicit ariſtoteles q; p̄ motū ſolis ad

tropicos et a tropicis sunt estas et hyems per tropicos debemus intelligere duos circulos equaliter scilicet omnes suas partes distantes ab equoiali. ad quorum unum terminatur zodiacus in maxima sua declinatione ab equoiali ex una parte et ad alterum ex alia ut patet in spera materiali et videtur quod tropicus canceri alter capcorni marci ficinus. Calor enim ipse solis naturaliter non exsiccat aliquid quoniam non esset sol vite generatio nisi quod deus et auctor augmenti. eorum solis absentia coagulat et quidam praesentia gignuntur. In herbas namque eius accessus generant recessusque corrumpunt. In homines quoque aliaque aiantia. Eo namque oriente surgit ascendere in ope progreditur descendere minuuntur et occidente reuertuntur. ex snia albumazaris prima introductorij eius dicitur cap. 1. Et non solum in inferiora hec agit verum etiam superiora lumie ea impediendo sicut apparet de luna quae impedita solis lumie accipere eclipsim patitur. Solis autem locus nobilior est. quod medius est inter omnes planetas sicut rex sapiens qui ponit sedem suam in medio sui: ut possit omnia latera attingere. Ipse enim sol regit et disputat virtutes planetarum per lumen maxime. Ab ipso namque seu a fonte indeficiente cetera sidera lumen certum est mutuare. Unde sol dedit mari suam maliciam: quod est prope eum sicut miles prope dominum. Mars namque dux est milicie dedit iudicia et magnanimitatem ioui. Dedit saturno consilium ut esset eius secretarius. Dedit veneri pietatem dispensandi et distribuendi. Dedit mercurio scribaniam ut esset regis cancellarius: fecit ut luna esset eius nuntius. Nam propter eius motus deffert virtutes planetarum. Est enim sol fortuna per aspectum et in fortuna per conjunctionem corporalem. vides enim quoniam aliquis planeta coniungit sibi. comburit et vincit eum. et extinguunt lumen et lucem suam. Dicit alfraganus auctoritate ptholomei quod corpus solis continet corpus terre centies sexagesies sexies et aliquantulum plus. Sol enim est spiritus celi magnus. cum eo vivificatur signa et quodlibet signum quoniam est in eo habet maiorem suam alia signa: quoniam ipsum vivificat et illuminat: et dat ei fortitudinem et calorem: et applicat calorem et fortitudinem et virtutem eius signi terre: quod natura et facta sua apparet in omnibus rebus et in cunctis aetatibus et maiatis exantibus in terra. et quoniam exit de signo in quo est remanet illud signum in similitudine corporis defuncti. sol habet tres oculos

Siccare vero contingit radijs eius in concavis materie sicce conditis.

Quidius. ij. methamorfoseos. Cardine solis codicini quoniam et ianuas domus quas orientes transuehit has aperire dicitur aurore. Pro sole accipit quod solus luceat ipse Macinellus. Est titan phebibus: scilicet phebium dicitur pubes. Alchabici. Sol ex infirmitatibus significat infirmitates calidas et siccas in corporibus appaerentes. Marci ficinus. Solaria vero sunt omnia ex lapillis et floribus quae ethiopia noiant quod vertitur ad solem. Item aux et auripigmētū aure: quod coloris crysolitus carbonicū mirrachus.

bes a se inuicē oīquaq; diuīfos atq; sibi cōtignos. Quorū su-
prem? scdm superficiē cōnexam est mūdo cōcentricus secun-
dum cōcauā aut eccentricus Infim? vero fm cōcauā cōcētri-
cus sed scdm cōnexā eccentric? Tertius vero in horū medio
locatus tam secundum supficiē suam cōnexā q̄ cōcauā est
mundo eccentricus

Nona particula



Dars est planeta calidus et siccus igneus et destru-
tor aratus victoriosus diligēs occidere et inter-
fectiones ritas litigia cito irascit ira forti totū
cor suum exponit in rebus suis agendis p̄lia
facit et destruit populationes Exultatio sua est
in domo saturi. s. in capricorno qui significat clamores im-
pedimenta et gentē stultā et generationes. Mars iupiter et sa-
turnius quilibet istorū habet tres orbes distinctos sicut tres
orbes solis duo videlicet anges deferentes inequalis spissitu-
dinis et eccētrici scdm qd in medio quorū est orbis simplicif
eccētric? deferens epicycluz noiatus. In eo nāq; epicyclus in-
figitur et ad motū eius ille mouet sicut de luna dictum est et
planeta infigit in epicyclo superficie plana et mouet in eo. Vñ
orbes horū planetarū in oībus simulātur orbibus solis tñ
epicyclū adētes vltra et magne similes orbib? lune si nō habe-
ret orbē deferentē dragonē Orbes deferētes anges oīm triū
mouent virtute motus octauae sphere id est eadē velocitate et
versus partē eandē et qz mouent virtute et motu octauae sphe-
re sup ari et poli ecliptice voluunt Sed orbes epicyclū dese-
rens sup axe suo axem zodiaci secāte scdm successionē signo-
rū mouet et poli eius distant a poli zodiaci distantia nō equa-
li et anges eorū eccētricozū nūquā eclipticā pertransēit sed
semper ab ea versus aquilonē et opposita versus austrū ma-
neant. Dicit asfragā q̄ cōtinet mars q̄titatē terre semel
et dimidiū et octauā partem eius.

Decima particula.

et per se significat iniurias et effusionē sanguinis et ex infirmitatib? febres cali-
das et sanguineas et pusculas sanguineas alabaha q̄ est rubedo corporis cū aspe-
ritate et feruitate et comestruē carnū cū putredine et ignē sacri pauorem

musc? ābra bal-
samuz melsia
uū calam? aro-
maticus croc?
spica nardi cin-
namomuz li-
gnū aloes cete-
raq; aromata
Aries. astur.
gall? olor. leo.
cantarus. croc?
codillus. hoies
flauī c̄spisepe
calui. magna
nimi. superio-
ra partim tibi-
rijs. partim vn-
guētis subus
migationib?
s partim vsut
accomodari
pnt. Varro.
Mars aut ma-
rib? presit bel-
la gerendo.
Alchabicius:
Mars habz ex-
etatis iuuetu-
tē vsq; in fines
iuuetutis et est
amari saporis
et hz oē magiste-
riū i eis et qd sit
p ferrū et ignē

Alchabicius .
 Iupiter signi-
 ficat iuuetutez
 vsq; ad pfecti-
 onem etatis iu-
 sta iudicia iudi-
 care et imitere
 pacē inter ho-
 mines z in bo-
 nis rebus stu-
 dere et signifi-
 cat animū vitā
 leticiā veritatē
 religionēz pa-
 tientia et infir-
 mitatib; q̄ fiūt
 ex sanguine p
 augmētū q̄ti-
 tatis q̄ nō fue-
 rit supflua ex-
 tra naturā nec
 ex sanguine vto
 et cōuertibili z
 est planeta sa-
 pientie z intel-
 lectus z vsus .
 Est aries aīal
 fidus dū ma-
 china mundi.
 Marcius fici-
 nus . Saturni
 diem actiōib;
 ciuib; belli
 cisq; inceptuz
 cōieplatiōib;
 aptū: eoq; die



Iupiter . i. iuuās p̄r quē cōuersis casibus ioue
 a iunādo appellam; vt tulio placz . A poetis p̄r
 diuūq; hoīm; dī . De hoc etiā angures dicūt
 ioue fulgēte tonāte . i. celo fulgēte et tonāte . Jo-
 uis autē est virtutis est opus est cōplexiōis tem-
 perate et locus sui motus est median; inter frigiditatē satur-
 ni et calorē martis . Epppter hoc cōuenit vt calefaciat z hume-
 ctat significat meliorationē . legē simplicitatē et castitatē diri-
 git et nō dānat populat et nō destruit abhorret saturnū z ei;
 naturas . Dicit alyabēragel . Qñ deus incepit creare mūdum
 erat in domo ascendēte . Lucet in ariete tauro et gemini et mi-
 nuī lux sua in cācro leone et virgie . obscurat in libra scorpi-
 one et sagitario et minuī ei; obscuratio in capricorno aqua-
 rio z piscib; . Dicit alfragan; q; corpus iouis est . xcv . tantum
 q̄tum terra .

Undecima particula

Saturnū eū esse voluerūt q̄ cursum et cōuersio-
 nē spaciōrū ac tēporū cōtineret q̄ deus grece id
 ipm monere habet vt tulio placet . Saturnus at
 est appellatus q; saturaret ānis . ex se em natos
 comesse fingitur solitus q; cōsumit etas tēporū
 spacia ānisq; ppteritis isaturabiliter explet vincit; autē a ioue ne
 imoderatos cursus haberet atq; vt ei sidereū vinculis alliga-
 ret . Saturnus est planeta senex magn; . fessus vilipensus . an-
 xietatū tristitiarū longarū infirmitatū . Natura eius est frigi-
 da et sicca et assimilat melēcolie q̄ gubernat de oībus humo-
 ribus et nullus de ea . Et vt vult alybēragel qñ fuerit ad lim-
 tē alicuius natiuitatis et ipē in cancro natus erit turpissimū
 vultus et mirabilis creatura in forma et visione sua et ita q;
 expauescent et mirabuntur quotquot videbūt eū et audient
 loq; de ipso . Dicit alfraganus q; corpus saturni ē . xci . vicibus
 tñ q̄tum terra .

Duodecima particula



Firmamētū siue celū stellarū est ornatū tot z tā-
 tis stellis q; nunq; fuit astrologus q̄ sciret nu-
 merū totalē stellarū iuxta dictū cuiusdā sapien-
 tis . Qui stellas numeras q̄rū tu noīa solus . Et
 loq̄tur de deo Et subdit ordinē celi cū dicit Et

pluuie guttas et dies seculi et arenā maris q̄s dinumerauit.
Ipse solus. i. de? oīa metiri z dinumerare pōt q̄ oīa sua sapia
et pfundū abissi sua penetrat virtute. Octaua sphaera scie fir-
mamentū mouet motu pprio ab occidente in orientē p meri-
diē sup polis zodiaci in cētū ānis ḡdu vno et cōsimilē produ-
cit in orbibus planetarū. Deinde q̄libet planeta mouet motu
pprio ab occidente in orientē p meridiē. licet nō oīs sup eis-
dem polis et etiā nō oīs equali velocitate. Q̄ non oēs mo-
uent sup eisde polis q̄tū ad motū eiappriū pz ex eo q̄ sol nū
quā erit eclipticā et ppter hoc nō dicif habere motū latitudi-
nis. Alij autē planete exeūt eclipticā intātū q̄ vestigia q̄ yma-
ginantē describi a sole qd nō esset si oīm planetarū orbes mo-
uerent sup eisde polis ab occidente in orientē. Octaua sphe-
ra alio motu mouetur. s. a prio mobili z dē motus diurnus
qz in die naturali semel sup solis mūdi reuoluit. Alio motu
mouet q̄ dē motus trepidatiōis et est sibi pprius et fit super
duos circulos paruos in cōcauitate none sphere equales sup
principia arietis et libe. Hūc motū ymaginari oportet qd
nō est in lōgitudine zodiaci imo q̄tuor posiciōis differētiās
q̄lter fit trepidatio ad q̄s differētiās eo q̄ accedit et recedit
accessus quoqz motus et recessus est noiatus. Cōplet autē mo-
tus iste regulariter cōtinuēpcedens in viij. M. ānis diurnis ve-
ro. motus huius. xxx. xxiiij. xlix.

Decima tertia particula.

Secundū mobile sine nona sphaera semp ē scdm
successionē signorū cōtra motū primū sup po-
lis zodiaci regularis ita vt in q̄buslibet ducentis
tis annis per vnū gradū et viginti octo minuta fere pgredi-
tur Dic motus augiū et stellarū fixarū in tabulis appellatur
et est arcus zodiaci primi mobilis z caput arietis none sphe-
re. Supficies nāqz ecliptice none sphere semp est in superficie
ecliptice primi mobilis cōplet circulū in .xlix. milia annis

diuinū contra
discrimia pa-
trocinū obse-
crādū. Alcha-
bicius. Satur-
nus significat
senectutē vlti-
mā si fuerit oc-
cidētalis z im-
tiuz senectutis
si fuerit oriēta-
lis z significat
grauitatem fri-
goris z siccitatē
cōplexionē
melancolicā et
augmentū ei-
ex infirmitatē
bus sūt mor-
bos flecmati-
cos z melēcoli-
cos z viscosos
et pgelatos a-
cutos vt leprā
morpheaz po-
dagrā z cācrof
et ceta hmoi et
sūt carceres.
vincula laborē
ac tarditatez z
pegrinatiōes
longinqua. Ja-
co bus cancer.

Aurēā q̄ ab auditate dictā putāt sine aspiratione eam debet scribe. q̄uo a
vero heret vt nōnulli cū aspiratiōe scriberet. Barro. Mediū nōnūqz meridianū
dicim? q̄ppe z maiores meridiē appellabāt q̄si mediā diē. Jacob? cācer. Eous
oriens. vnde eoas acies orientales dilegimus.

Zullius. Aim velocitas aut scdm tabulas est.

Decia q̄rta p̄ticta.

magnū mathe
matici noia
uerūt q̄ cū effi
cif quū solis
line z q̄ncp er
rānū ad eāde
inter se cōpati
onē p̄fecti oīm
spacijs ē facta
cōuersio. Ser
ui. Labores
solis dñr cur
sus ei. iō q̄ p̄
mūdū nitit. q̄
re vulgo mo
tū violētū. siue
raptus vocāt.
Platon coruz
opio. Intelligam
aiaduer
tere platōicos
totaz materiā
in duas regio
nes distribue
re primāq; fa
ciūt ipm celū
primū: q̄s b̄tō
rū insulas ap
pellāt: z celestē
terrā: scdm re
liq̄ oia q̄ sub ce
lo p̄tinet quos
dicūt inferos z
hāc rem totaz
qm̄ varie flui
te. z esluetq; et
nūq̄ eodē statu



Q uale primū mouet motu simplicissimo et ve
locissimo supra polis mūdi ab oriēte versus oc
cidentē in spacio dei naturalis cōplendo totuz
circuitū et hac de cā eius mor⁹ diurn⁹ ē noia⁹
hoc est mor⁹ q̄ cōplet in die naturali. Et qz cir
cuit z cōplet oēs sphaeras inferiores illas secū ducit et eadē ve
locitate rapit vt demonstrāt oia astra et sensibili⁹ sol et luna q̄
singulis diebus oriunt⁹ occiduntq; et hac rōne motū raptum
appellauerūt hoc ē mor⁹ quo singula corpora celestia rapiūt⁹
et mouent⁹. Nō rapiunt⁹ qz mouent⁹ violēte vt vocabulū sonat
qz nullū taliū mouet violenter sed qz mouētur motu ad quē
et si habeāt naturalē inclinationē nō tñ in eis causat⁹ ab mo
tu intrinseco p̄prio imo a corpe alio iō rapt⁹ dicit⁹ ē tñ respe
ctu sphaerarū aliarū a p̄ria qz p̄ria mouet eo motu et p̄prio:
eo qz cātur ab intrinseco z sic de celis materialib⁹ Supra istos
ponūt theologi. xi. celū vel. x. scdm primā oppinione astro
logorū q̄ posuerūt tñ. ix. mobiles celos. Scdm modernos po
nētes. x. ponēdū eēt a theologis celū mediū inter. x. z celū ept
reū z istud celū mouet motu simplicissimo p̄m aliquos theo
logos et aliq̄ dicūt istū celū eē celū cristalinū a materia mul
tū lucida et quodā mō vocat⁹ celū aqueū iusta illud ps. B̄ndi
cite oēs aque que sup celos sunt dño. Nō q̄ ibi sit aq̄ nec mas
teria cristali. sed quedā materia subtilis et multū nobilis in
cōparatiōe vitri. Iusta istā cōsiderationē quāto aliq̄ celū ē
alcius tanto aliqua cōsideratiōe est nobilius



Q uale empireū est. xi. si non ponantur. nisi. ix.
sphere materiales z si ponātur. x. propter motū
tripidandi dicendū est qz celū empireū eēt. xij. ce
lum. Theologi solū ponūt. xi. celos et sic celum
empireum diceretur. xi. Quidquid sit de nu
mero vel ordine dicendum est scdm theologos qz celū empi
reū est q̄etū et nō mouet aliqua via et est capacissimū qz. cōti
net oēs alios celos infra se z est locus scōrū angelorū z scōrū
et scōrū et oīm saluādorū. Supra istos oēs orbes posuerūt
aliq̄ theologi celū beatissime trinitatis et p̄bant p̄ illud luc
feri dictū. Ascendā in celū. et ero similis altissimo. ysa. ix. Et
cum lucifer eēt in empireo videt⁹ qz vltra empireū sit aliud ce

lum. Dicendū est scōm bñm bonauētūrā q̄ est aliud celū sup̄
empireū q̄ est sup̄nis oī celo nō situ sed dignitatē et mai⁹ est
oī celo nō extētiōne sed ex sua imēsitatē p̄ quā est extra oīa nō
exclusus In hoc aut̄ celo sūt solū tres p̄sone. s. p̄r fili⁹ ⁊ spūs
sc̄tūs q̄ soli sunt oīno et p̄fecte eq̄les. Oīa aut̄ creata siue cor⁹
poralia siue spūalia intra ēpireū sunt. figura ēpirei teste bo⁹
nauētura magis est desiderāda q̄ in ymagine describēda Nō
soluz credunt ch̄ristiani vt vltra primū mobile sunt angeli. et
sc̄ti sed etiā gētiles. vñ aristoteles p̄rio celi sic dicit. Que vltra
celū nata sunt esse ētia. sunt optimā habētia vitā et per se qui
dem sufficiētissimā. quā toto cōplēt eterno. nō senescentia in
t̄pē in loco nō trāsmutabilia in alterabilia in p̄ssibilia ab oī
motu mutationēq̄ aliena vt circa diuinayt p̄lerūq̄ rōnibus
declaratū est oē primū diuinū intrāsmutabile necessariū sū
mū et quo nichil p̄auū habēs nullozū bonozū indigū inces
sibili motu rōnabilē mouēs rerū omni finis vniuscuiusq̄
vite ip̄s: ip̄s oē et infinitatē vt sūma p̄fectiō cōtinēs eter
nū semp̄ ens immortale a quo ceteris cōmunicatū est esse et
vivere his clarius illis vero obscurius.

Symphorienus Lhamperius phisicus manifestico dño an
dree briello sane artū medicieq̄ doctori et imio philosopho
omni disciplinarū genere eruditissimo atq̄ amico in primis
honorando Salutem dicit plurimā.

Am in eruditēdis discipulis quoz p̄sentē gero
puiciā aliquaten⁹ laborans multa aristotelis
atq̄ platōis p̄cepta thesaur⁹ adhibitis illustra
rē visumq̄ id multis nō inutile foret instanter
a me cōtenderūt vt publice potius q̄ pprie cō

manet flumē
vocāt p̄mā q̄
p̄tē nectar no
mināt potū. s.
quo dij alunt
hāc aut̄ scōam
potū aiaz. Nā
vt musica pos
tu mellis imer
git. ita anim⁹
haz rex p̄ncip⁹
osa dulcedie d
lini⁹ i silua vi
scrib⁹ demer
git. atq̄ ita es
bz⁹ effici⁹. vt
neq̄ facile res
miscat. neq̄ ex
pgiscat nec vi
ri gaudi⁹ pabu
lū qd̄ ex p̄repla
tione est vales
at degustare:
cū ei aim⁹ nō
exactissima di
uinitat⁹ p̄repla
tiōe fruere i ce
lo cōstitēs. tā
dē terrenay re

rū piagiōe ac desiderio infect⁹. ip̄a cogitatiōis mole i corpis crassitudinē descē
dere cepit ac nouā silue ebrietatē haurire ⁊ ita veluti flumine mergi. Platomei:
Res inferiores in q̄ttuor distribuūt flumina Letheū. i. obliuionē. Acheronta. i.
p̄uatiōnē gaudi⁹ Strygē. i. tristitiā Cocytū. i. lutū. s. q̄ sentiūt platomei eueni
re mala animis nr̄is cū celestib⁹ cedib⁹ delapsi ac in infimū mūdū deuelun cor
poroz sūt carcere iclusi. Addūt etiā aliū flumiū. Phlegethōta dictū ē ab ardore.
Nā demersa i corp⁹ aia obliuiscit maiestāt⁹ p̄ioris vite q̄ flumi⁹ lacrēs ē. deinde
per Phlegethotā ardores iray. p̄ acherōtem q̄cqd̄ nos fecisse vsq̄ ad tristitiā p̄
niet p̄ cocytō lacrimas per stygem quicquid inter nos odium parit.

fulerē utilitatē quorū cōtentiōib⁹ tamen a nobis sepius re-
clamatū est vt q̄ indigna esse q̄ ederent⁹ putarem⁹ honestia ta-
mē rationib⁹ tendē nos in suā adduxerāt sententiā. Et cum
aim adduxissē cogitarēq; mecum tacit⁹ ad quē libros nros po-
tissimū honoris atq; officiū grā mitterē. Ex infinita clarorū
virozū copia tu michi et dignitate amplior et beniuolētia sa-
ne primio occurristi. In cuius noie eos edendos existimare.
Et vt meus erga te amor ac abseruātia fieret, testator vulgas-
ciorq; cū impressorib⁹ tradidi imprimendū. A quib⁹ in mul-
le exēplaria transcriptus nomē tuū meumq; latissime circun-
ferat. Quamobzē te rogo p tua in me beniuolētia vt mun⁹ s
q̄uis p tua magnitudie exigū sit nequaquā aspneris. Et q̄
q̄da. q̄tulūcūq; est. queso illato vultu et serena fronte suscipi-
as. Est enī nō ex ficta ac simulata sed vera ac pfecta beniuolē-
tia in te pfectū. Vale in eo qui medicinas singulas ppria vir-
tute dotauit. z me q̄ tibi mācipat⁹ sū in nūerū tuoz ascripto.
Symphoriani chāperij phisici de naturali philosophia di-
functionū liber primus.

Corp⁹ duplex



Mot⁹ duplex

Corplex est corp⁹ naturale. v3 simplex et mixt⁹.
Simplex ē ppositū ex materia et forma substā-
ciali nō determinās sibi q̄tuor q̄litates prias.
vt celū et elemēta. Mixtū ē ppositū ex materia
z forma subali. dīterminās sibi q̄tuor q̄litates
prias. vt lapis. lignū. plāte zc. aiata. Silit̄ mot⁹ cōpētēs ta-
libus corporib⁹ ē duplex. s. simplex et mixt⁹. Simplex motus
dī ille esse q̄ sit sup diametrū mūdi. aut sup lineā circularē eq̄
distātē a cētro mūdi. Exēplū primū vt mor⁹ t̄re deozsuz vel
ignis sursū p lineā rectā veniētē a cētro mūdi. Exēplū scōdit
mot⁹ celi z cuiuslibz eccētri in eo. Mixt⁹ aut dī eē ille q̄ nō sit
sup diametrū mūdi nec sup lineā circularē eq̄ distātē a cētro
mūdi vt motus fact⁹ sup arcū aut sup lineā recta trāsuerālē.
Et nō dī mixt⁹ qz cōponat⁹ ex diuersis motib⁹ diuersarū rez.
Cōtinua sunt illa quozū vltia sumvntū. Cōtigua sūt illa quo-
rū vltima sūt simul ita q̄ ptes illozū terminant⁹ ad duo t̄mī
nos inter quos nihil mediat. Corpus orbiculare est corpus
spericū habens superficiē concavam et conuexam. vt celum.

Contima

Contigua.

Corpus orbic-
ulare.

Spericū est corpus a cuius centro ad circūferentiā oēs linee dicte sunt equales. Corpus rotundū ē corpus nō habens in superficie asperitatē. vel supficiē planā notabiliter totius. vt omni aut pomū. et ita aliquid est assignabile spericū quod non est orbiculare vt astrū vel aliquis planetarū et aliquid est rotundū quod nō est spericū vt oī aut pomū. **Corporū** naturalū Quedā determināt sibi certas figuras. q̄ nō possūt mutari ab vna figura in aliam sine corruptionē. vt homo vel asinus. Alia vero non determināt sibi certas figuras q̄ possūt mutare figurā sine corruptione sui vt elementa et cetera homogenea. Infinitus quadrupliciter sumit̄. Primo pro eo qd̄ est de se ipso imtransibile vt punctus de se ipso nichil est pertransibile nisi magnitudo secundo pro eo quod potest pertransiri. sed cum difficultate vix longa. tertio pro eo qd̄ nō potest pertransiri ratione impedimenti vt profundū maris quarto pro magnitudine apta nata habere terminū et extrema sed nō habet vt linea infinita. Notandū qd̄ infinitū quattuor modis acceptū nō potest esse cū dicat aristoteles primo celi nullū corpus sensibile actu esse infinitū. Iterū infinitū sumit̄ tripliciter. Primo secundū diuisionē vt cōtinuū. Nā quodlibet cōtinuū est diuisibile in infinitum. Secundo per appositionē vt numerus quia numerus crescit in infinitum per appositionē vnitatum. Tertio scd̄ diuisionē appositionē vt tps. eo qd̄ ipsa dicit̄ cōtinuū et dicit̄ nūerus tertio philosophorū. Notandū ē qd̄ istis modis capiēdo infinitū nō est incōueniēs infinitū ēē in potentia sed bene in actu. Virtus dicit̄ esse in aliquo dupliciter. Primo inhe line vel informatiue eo mō qd̄ dicimus formā substantialem esse in cōposito naturali et formā accidentalē esse in materia vel in ente. Scdo modo p̄sentialiter et in distanter eo modo quo dicim⁹ nauā esse in nauī et intelligentiā in orbe. Etiam aliquid dicitur esse extra aliud dupliciter. Primo p̄sentialit̄ et distanter et sic vnū elementum est extra aliud. Alio modo p̄sentialiter et constitutiue formaliter et inhesiue et sic naua dicitur esse extra nauī. Aliquid dicitur esse infinitū tripliciter. s. extens. u. quia caret termin. s. quantitatis cōtinue. In

Corp⁹ spericū
corp⁹ rotundū

marci⁹ ficti⁹
Nichil i mūdo
tēperat⁹ ē q̄
celū nichil sub
celo ferme tē
perat⁹ ē q̄ cor
pus hūanū ni
hil in s corpe
tēpat⁹ est quā
spūs. p res igr̄
sepas vita p
manēs i spū re
creat. Spūs p
tēpata celesti
bus cōformat
Corporū natu
ralium
Infinitū q̄rto
accipitur.
Itē infinitū su
mit̄ tripliciter
Virtus dicit̄ esse
in aliquo du
pliciter.

Aliquid dicitur
esse infinitum
tripliciter
finitus aliquid
esse dicitur tripliciter
Noia in bilis et
in bile:

Indivisibile
accipitur quat-
tuor modis
Celum triplici-
ter agit in ista
infimiora

marali? ficin?
Est et probabi-
le res adeo spe-
ciosas non pos-
se sub terra co-
solari nisi ma-
ximo quodam
conatu celi. at-
que durare in eis
impressam se-
mel ex conatu
virtutes. Nam
in his coquen-
dis cogendis-
duntissime ce-
lū elaborant.
In orbibus pla-
netarum sunt tri-
plices circuli.
notat

tensivae. quia infinite distat a non gradu latitudinis. ut caliditas
infinita secundum gradum. durativae quia non habuit principium nec ha-
bebit finem. ut mundus. finitum aliquid dicitur etiam tripliciter. scilicet ex-
tensivae. quia habet terminos quantitatis continue ut linea pedalis. In-
tensivae quia distat solum finitum a non gradu. ut qualitas. ut quatuor
tuor. durativae ut generabilia et corruptibilia: si cum hoc et plane-
te. Noia terminata in bilis et in bile sumuntur tripliciter. Pri-
mo ut simpliciter dicunt potentiam. Secundo ut dicunt potentiam com-
muni actui. Tertio ut dicunt aptitudinem. verbigra. Ista propo-
sicio antiphrasica est risibilis. primo potest significare quod potest ridere.
Secundo quod est ens potest ridere. Tertio quod est aptum natum ridere.
Indivisibile capit quattuor modis. vno modo pro re incorpo-
rali et infrangibili. et sic celum est indivisibile. secundo pro numero in-
numerabili eo modo quo loquebamur de modis decorporibus atomis
mialibus: dicens talia esse indivisibilia. tertio pro non habente po-
tem nisi situm vel positionem. ut intellectus vel intelligentia. quar-
to pro termino quantitatis ut est punctus in linea et gradus in lati-
tudine. ut volunt aliqui. contrarium habet a modernis. Celum
tripliciter agit in ista inferiora. scilicet motu trahendo secum sphaeram
ignis una cum aere existente ultra montes altissimos ut patet primo
metho. secundo lumine. ut experientia patet: quanto agit in hec inferiora
calorem inducendo. tertio influentia quia in profundo terre ubi non
attingit motus celi nec lumen naturae generantur metalla mediante in-
fluentia celesti quae est qualitas spiritualis. et non sensu perceptibilis sicut
lumen et motus. Triplices articuli reperiuntur in orbibus plane-
tarum. scilicet equas differens et epicyclus. Equas vel concentricus. est ille
cuius medium est centrum mundi: cuius modi est superficies concava vel
convexa totius orbis. differens vel eccentricus est ille cuius centrum est
extra medium mundi. cuiusmodi est circulus deferens planetam. Epicy-
clus vel prius circulus. est parvus circulus cuius medium est in me-
dio eccentrici cuiusmodi est circulus continens planetam in una parte
sui versus circumferentiam. fatigatio est inclinatio ad non moveri
vel ad motum oppositum. vel ad quietem. vel sic. fatigatio est di-
minutio virtutis activae cognitive. propter longam eius actionem
potentis recuperari per quietem. et sic celum non movetur

in fatigatione. Triplex est umbra. scz chiliudroides q̄ est um-
bra cōsurgēs ex opaco equali lucido. talis siquid est umbra
lineis eque distantibus porrigit in longū Et dicit̄ a chili n
quod est colūpna z ycos forma. i. colūpnaris forme. Scda est
chalatoydes. et est umbra cōsurgens ex opaco maiori lucido.
et talis habet figurā chalathy qz incipit in augusio z tendit
in latū. Tertia dicit̄ conoydes z est umbra cōsurgens ex opa-
co minori lucido. talis em̄ habet figurā quemadmodū pira-
midis. cuius basis est in opaco z comis in umbræ termino.
Corporū grauiū duplicia sunt centra scz magnitudinis z gui-
tar]. Magnitudis ē illud cētrū qd̄ est in medio lineæ diuidētis
illud corp⁹ in p̄ duo eq̄lia grauitatis est cētrū alicui⁹ corporis
et est illud quod est in medio lineæ diuidētis illd̄ corpus in p̄-
tes equaliter graues. Terrā eē siq̄ punctū respectu firmamētī
intelligitur tripliciter Primo q̄ sit simpliciter sicut punctus
mathematicus nullā hñs q̄titatē. et sic impossibile est terrā
esse punctū respectu firmamētī ppter magnitudinē et exten-
sionē ei⁹. Scdo q̄ nō facit diuersitatē in pceptiōe stellarū fi-
garū et aliū pertū celi oculo existēte sup̄ terrā vel in centro
amota alia medietate et isto modo cōcedendū est terrā esse si-
cut punctum respectu firmamenti. Tercio mō q̄ si terra eēt
in firmamēto nō videret̄ dato q̄ esset lucida sicut stella et q̄a
punctus per se ē imceptibilis iō talis pūctus isto modo ter-
ra posset vocari punctus respectu firmamētī. Intentio dupli-
citer sumit̄. s. verbaliter et isto modo est alteratio median-
te qua acq̄rit̄ qualitas seu motus. mediāte quo acquir̄t̄ suc-
cessiue forma et sic dicim⁹ aliquā formā intēdi vt puta albe-
dinē vel nigredinē. Alio modo noialit̄ sumitur et est modus
qualitatis quo ipsa dicitur intensa et sic dicimus caliditatē
vel frigiditatē esse intensam. Cōsimiliter dicat̄ de remissione

fatigatio qd̄ ē
umbra triplex
est.

Corporū gra-
uium sunt du-
plicia centra

Terrā eē sicut
punctū respec-
tu firmamen-
ti intelligitur
tripliciter

Intentio du-
pliciter sumit̄.

Probatio vir-
tutum celestū
Marciij.

Si confedis deū reb⁹ infra lunam mirabiles inseruisse virtutes mirabiliores
concede celestibus. Preterea si licere indicas hoi ad prosperā valitudinē inferio-
ribus vti. indica supioribus q̄ licere. atq̄ inferiora ad superiorū nozmā. sic me-
dicozum artificio temperare: sicut etim adeo sunt ab initio temperata.

Substancie sūt
duplices
Potētia passi-
ua duplex

Potētia passi-
uarū quedam
patitur.

Patunt quedā

Accidētia du-
plicia sunt.

Differentie po-
sitionū sex sūt

Spera vel or-
bia dī triplē.

Duplices sunt substantie. s. simplices et mixte. Simples
duplices sunt scz corpore et incorpore. Corpore duplices sūt
scz habentes materiā et cōtrariū vt elementa et nō habentes
materiā neq; cōtrariū vt orbes Substantie incorporee. vt de-
us. Substantie mixte duplices sunt. s. homogenee vt lapis
etherogenee vt homo. Potētiarū passiuarū Quedā est re-
ceptiua solū. sicut materiā prima. Quedā receptiua. et cū hoc
restitutiua vt aqua respectu ignis. Itē potentiā passiuarū
Quedā est passiuā tantū vt vnū paruū frigidū quod pati-
tur a magno calido. Quedā est passiuā et cum hoc actiua vt
frigidū quod patitur a calido. et cū hoc reagit in ipm. Et ista
est duplex. Quedā dī cognitiua sicut est potentiā vicina. Que-
dam est non cognita sicut frigidū quod paciēdo a calido re-
agit in ipsum. Sed quedam reagit in agens vt frigidū in
calidū. Quedā agunt in aliud ab agente vt mediū illumina-
tum passum a lucido agit quia calefacit nō tñ agens in ipsū
puta solē sed aliud ab illo. Potentiā passiuarū. Quedā
patiunt per abiectionē contrarij sicut calidū cū patit a frigi-
do vel econtra. Quedā nō. patiunt sine abiectione cōtrarij si-
cut mediū cū illuminat. Nō ei abiicitur aliquid qd sit cōtra-
riū luminī generato ex eo qz luminī nihil est cōtrariū. Dupli-
cia sunt accidētia. Quedā que corruptibilia sunt per se sicut ca-
lidas. vel et consequēti sicut albedo et tales accidēs nō po-
tēst perpetuo durari naturaliter. qā tale a cōtrario corrumpi-
tur. Alia sunt accidentia q̄ corruptibilia sunt nō a suis con-
trarijs p se vel ex cōsequēti sed ppter absentia cōseruāt sicut
est lumē vel species in medio et sic istud accidens est corrup-
tibile tamen possibile est nunq̄ corrumpi. qā nō habz priūm
positiuū sed solum priuatiuū. Sex sunt differentiē positiuū. s.
sursum q̄ deserunt ad motū augmētatiōis et nutritiōis. deorsū
sum et defuit ad motū augmētatiōis et nutritiōis. an̄ deserunt
q̄tū ad sensationē solūz retro etiā q̄tū ad sensationē dextrū
deserunt q̄tū ad motū localem. Sinistrū etiā deserunt q̄tū ad
motū localem. Notandū est qd b̄ intelligit in corpib; in qb; di-
cte differentiē reperiūtur simpliciter et nō solū respectiue. Spe-
ra vel nobis dī vnus tripliter. Primo qz est quedā pars celi
sperica nō sepata a toto nec suppositaliter existens illud. Sicut

la bene dicitur una sphaera et sic secundum tale intellectum loquendo val
de multe sunt spere celestes. Secundo dicitur sphaera vel orbis unus
quia est unus orbis supposititaliter existens sicut sit concentricus
mundo siue eccentricus et sic accipitur cum dicitur quod solis sunt tres
orbes. scilicet eccentricus deferens solem et duo alij orbis illum includen
tes quorum inferior est concentricus quantum ad concavum et eccentricus
quantum ad convexum. Tertio capitur per orbem concentricum mundo vel
pro aggregato ex omnibus orbibus qui requiruntur et sufficiunt ad sal
vandū motus unius planete quod quidem aggregatum est concen
trū cum mundo tā quantum ad concavum quantum ad convexum. Mo
tuum naturalium aliud est locale quod est rectus vel circularis. Aliud
est alterationis. aliud augmentationis. aliud diminutio
nis. Motuum naturalium intendi in fine potest intelligi du
plex vno modo proprie accipiendo ly fine. scilicet quando talis mo
tus definit esse et sic non intenditur in fine quia tunc ipse non est. quia
quod definit esse non est et in mediate ante erat. Alio modo accipitur
in fine hoc est versus finem et sic capitur quod dicitur quod est velocior in fi
ne quam in principio. Motum intendi potest intelligi dupliciter
vno modo per duplicem triplicem quadruplicem et sic ultra. Alio mo
do quod primo sit aliquantulus et secundo addatur sibi aliquis
gradus velocitatis. et tertio medietas illius gradus velo
citatīs et sic ultra omnis velocitatis intentio causatur vel ex
cremento potentie stante resistētia vel ex decremento resistan
cie stante potentia. vel ex ambobus simul. In projectione
lapidis est duplex motus aeris. unus ante lapidem qui resistit
pictio vel diuiditur vel vitr a naturali qualitate sua cōdempsa
mur per ipsius pictum Alius est motus aeris qui retro imp
sectum ansequitur ad finem quod non remaneat vacuum. Aliqua
dicuntur eadem specie dupliciter vno modo quia sunt effi signi
ficatiui sub eodem termino specifico contenti in recta linea p̄dica
mētali sicut sunt isti termini sortes plato contenti sub isto ter
mino hō. Et per oppositū diuersa spē dñr termini significatiui
cōtēti sub diuersis terminis specificis in linea p̄dicamētali. isto
modo isti termi. sortes et brunellus dñr differre a se inuicē spe
cie. Alio modo aliqua dñi esse eadē spē quia sunt res signifi
cate per eundem terminum specificum et hoc de p̄dicamēto substanti

Motus natu
ralis

Motum natu
ralium intendi
in fine intelli
gitur dupliciter

Motus inten
di dupliciter i
telligitur

Proiectio lapi
dis.

Specie aliqua
dicuntur eadez
dupliciter.

**Gravitas capi
tur dupliciter**

24

**Sinescere vio
lente aliqd po
test ymaginari
dupliciter.**

**Orbis qd dici
tur esse.**

**Orbis accipi
pōt dupliciter**

**Opatio est du
plex.**

tie. Et sic diversa spē dicunt res significare vlt etiā significabi.
les per terminos differētes spē etiā existētes i pōt camēto sub/
stātie isto mō tu et ego dicimur eiusdē spē s3 tu et brunellus
diversarū spērū. Gravitas potest capi dupliciter vno mō pōt
positiōe quadā habituali z potētiāli cōsequēte formā gravis
siē actualit inclinet ad motū siue nō. z illa vocatū grūitas habitu
alis seu potētiālis. Aliomō accipitū grūitas potētiāli dispositio
ne actualit inclināte ad motū et illa vocatū actualis cōsimilis
potest poni de levitate. Aliqd pōt ymaginari quiescere vior
lente. Dupliciter vno mō ppter aliqd violentās potētiā ip3 de
tinens et phibēs. Aliomō ppter defectū et carentiā alicuius
requisiti ad suū motū naturalē. Alicui corpi simplici inesse na
turalit plures moti intelligitū dupliciter vnomō qd isint illi cor
pori scdm naturā ppriam illi9 corporis. Aliomō qd vnus illorū
motuū insit illi corpi scdm naturā ppriā et alit scdm naturā
cōmunē illi et alijs corpib9 naturalib9. Orbis dicitur esse corpus
celeste ab alio distinctū ita qd habeat motum p se etiā si nihil
aliud moveatur. Orbis est corpus vnica tñā terminatū supfi
cie in medio habēs centrū a quo omēs ad circūferentiā ducit.
linee sunt equales. Illud nāq3 qd scdm aliqd sui et nō scdm
oē est tale scdm qd dicitur tale vt sunt supm9 et infimus orbes so
lis. Orbis dupliciter pōt accipi. Prio pro aggregato pluriū spe
rarū ptialitū ad finē eūdē ordinarū. s. ad mouēdū planetaz
Et ita dicim9 orbes planetarū esse septē qz septē sūt aggrega
tiones orbū qru qlibet ordiatur ad motū vnus astri errā
tis vt tres orbes solis hoc mō dñr vna sphaera p aggregatiōē
qz oēs hnt finē hunc solū mouere et deferre. scdo orbis dici
tur oē corpus celeste ab alio distinctū ita qd habeat motū p se
nihil aliud moueat. Et isto mō accepti orbes sūt plures quā
septē qz sūt ptiales Vñ scdm phos z maxie aristotēlē. xij. me
thaphesice sex sūt hij orbes ptiales. xlvij. vl. lv. S3 scd3 astro
logos z pcpue pholometū in almag. 3. et plures talitū orbūz
tendūt ad finē vnū. s. ad mouēdū singularē planetā Et qz so
lis motus fit ex trib9 orbib9 ptialib9 nō dicit solē habere tres
orbes. Opatio duplex est sensibilis. s. luminē ab astris pdu
cta et motu. Et hec in sole qd in alijs astris pfectius est. tū qd

maxim⁹ est astrozū tū etiā qz nō tm̄ a terra distat q̄ nō possit
 agere nec tantū appropinquat q̄ tarde moueat qz p̄to spera
 p̄pinq̄oz spaciū describit tāto min⁹ ideo sol est medio planez
 tarū. sc̄do p̄ actū planetarū et syderozū fixozū est per eozū in
 fluētā et hec nobilior est in saturno. qz ei⁹ effectus sūt durabi
 liores q̄ soli z quāta planeta est supior tāto p̄fectiorē z diutur
 morē habet opationē. Duo sunt de rōe augis p̄imū q̄ a ter
 ra distet marie Et dicit auctor theonice planetaz eā eē pūctū.
 a centro totū⁹ m̄rie remotū. Tertū ē q̄ firmamēto marie ap
 propinquet qd̄ necessario ponit⁹ positio p̄io z ecōtra. Poli sūt
 pūcti in sup̄ficie cōnexa orbis cui⁹ sunt poli existēcia Poli dif
 ferentiū augem solis sunt p̄cisi sub ecliptice polis. Auḡ fa
 mit⁹ dupliciē. P̄io ē pūcta circūferēne eccētrici marie a cētro
 mūdi remotus. sc̄do vt ē arcus a p̄icipio ar̄ies ad pūctū t̄mi
 natū p̄factū Oppositū augis ē pūcta circūferēne eccētrici ma
 rime cētro mūdi p̄p̄iquus et semp̄ augi diametralit⁹ opponit⁹
 Duplex repit⁹ in orbib⁹ motus. s. p̄p̄i⁹ et rapt⁹. Prop̄i⁹ ē q̄
 cātur ab intricecor itelligēti ab orbi applicata. Singuli nāq̄
 orbes habēt singulas intelligētias in eis mot⁹ cāntes z p̄pter
 hāc cām d̄z p̄p̄i⁹ qz ē ab itriceco m̄toze. imediate causāte hūc
 motū nō aut ab alio corpe. Mot⁹ rapt⁹ ē cōis q̄ nō puenit a m̄
 toze prop̄io orbi illi intriceco imo a corpore alio et spha
 ra vel ab intelligentia alio mediente corpore qui improprie dici
 tur raptus motus namq̄ raptus est violentus ad quem mo
 bile nullā habet iclinationē talis at in corpib⁹ celestib⁹ haud
 rep̄itur vt cōit⁹ fateb̄ iō d̄z rapt⁹ iproprie q̄si nō a m̄toze it̄m
 ceco. imo ab alio corpe licz ad motū illū hēat iclinationē Quo
 stante dico p̄io q̄ ois orbis habet motū p̄p̄iū et naturales.
 sc̄do dico q̄ mot⁹ p̄p̄i⁹ differētū augē solis ē quo mouent⁹
 velocitate sphere octauē. Notandū ē q̄ cōiūctio saturni cū iō
 uē cōmutatiōe eozū de triplicitate aerea in triplicitatē aqueā
 et cōiūctione eozū in signo humido vt in piscib⁹ et cōiūctiōe
 aliarū stellarū humidarū secū sicut sunt venus et luna dedu
 cto ipedimēto a sole z marte ē cā maxi excessus aq̄rū z ymbri
 um Et tps hui⁹ p̄stellarōis vocat⁹ ab aristo. i fine p̄mi mēthe.
 phic⁹ magna. Sol radijs suis ex t̄b⁹ causis calefacit vt vult.

De angla rōe
duo sunt

Poli qd̄ sunt.

Auḡ dupliciē
sumitur

Mot⁹ duplex
reperitur in or
bibus.

Ciceroi
Sol dur z p̄m
ceps z modera
tor reliquozū
luminū z m̄s
mūdi z cor celi
a phisicis ap
pellat⁹: qm̄ cal
or frigus z tē
per ies z cūcta
alia q̄ per celū
fiūt a sole sunt
ipm̄ solū deū
putat⁹: z lunā
solam deum

Sol tribus de
causis calefacit

Signuꝝ capit
dupliciter :

Orbis pōt ca/
pi, dupliciter .

Passiones pla
netarum.
zodiacꝝ scōm
longitudinem

albertus. Prima est reflexio eorū in seipsis. et hac sola cā nō tollit
hitationē qꝫ sup ciuitatē arim et ethiopia cū sub vna via solis
fit talis reflexio et tñ ibi est habitatio scda cā est breuitas distā
tie solis cū reflexiōe radioꝝ in seipsos Et hec cā cuz sit valde
fortior pria ita intēse calefacit qꝫ tollit habitationē. Et ppter
hoc terra q̄ est inter equiuociale et tropicū hyemale ē inhabi
tabilis. tertia cā ē mora solis quā in vno loco circuli equocia
lis sicut facit in vtroqꝫ solstitio et ppter hāc cām maior ē cas
lor in ethiopia quā sub equociali. tñ nō tollit habitationē nī
si cōiūgat cū scda. s. cū ppinq̄tate solis a terrā istā vt est sub
tropicū hyemali in meridie. Et tres opposite cause sunt cause
frigiditatis. Signū capit dupliciter prio cōiter et ē signū cōe
pars zodiaci cuiꝝ lōgitudō. tertio gradꝝ et scdo latitudo am
plectit igit et tali mō accipiēdo signū signifer totꝝ. xij. habet
signa. scdo capit phisice. Est aut signū phisicum ps zodiaci.
cuiꝝ lōgitudō. vi. et ix. habet et duo signa cōia cōtinet et me
dietas zodaici habet. iij. signa. Et isto mō capit signū in tabu
lis et motꝝ planetarū. Orbis pōt capi dupliciter. Prio p omni
sphaera tñ tētrū mūdi circuiens seu eccentrica sit sine cōcen
trica. Et qꝫ epiciclus nō circuit illud imo totaliter a cētro mū
di remouet nō noiauit orbē auctor theoricis isto mō orbē ca
piēdo. scdo orbis pōt accipi magis cōiter p corpore oī celesti
ad motum planete ordiato seu circuat cētrū mūdi siue non.
Et isto mō epiciclus dī orbis paruus. Passiōes planetarum
q̄ motꝝ sūt quicqꝫ sunt directo statio retrogradatio velocitas
tarditas. Zodiacus scōm lōgitudinē dupliciter habet differen
tiā positionis. Unā ab occidēte ad oriētē q̄ successio vocat si
gnorū vt ab ariete in taurū a quo ad gemios et vltra ad pis
ces vsqꝫ finiēdo Et talia mouent erratice stelle motu pꝫ
quē habēt ab orbibus illos defferentibꝝ et illis orbibus ap
plectatis intelligētis nāqꝫ planetarū motus directꝝ est ab oc
cidēte ad oriētē cōtra motū primi mobilis q̄ scōm successio
nē signorū dī ex quo ē a prio signo ad scōm et vltra. Alia est
differētia positionis quā habet zodiacꝝ. Prio dicte scz ab oriētē
ad occidentē et motꝝ qui fiunt secundū contradictionē signo
rum dicuntur ex quo ex ariete in pisces terminant et a termino

in quo debet inchoari finitur. Et hunc motum planete quoniam
in zodiaco repti sunt etiam habere quod quidem duo dicti motus
a duobus orbibus causant quibus ipse errantice stelle deferunt ec
cetrico epiciclo Aliquid moueri ex se potest intelligi dupliciter
vno modo ex se simpliciter et sic celum non mouetur ex se secundum cometa
torum. Alio modo ex se per partes et sic celum mouetur ex se quia quod mo
uetur ab alio de determinato loco non distinguitur ab eo loco per
se mouetur celum est tale cum moueatur ab intelligentia quod proprie non
habet locum quia non est quantitas nec corpus ideo per se mouetur. Et per se in
telligibile potest intelligi dupliciter vno modo proprie intelligibi
le quod non per aliud intelligitur et sic materia propria per se non est intel
ligibilis intellectu essentiali imo est intelligibile per aliud. Alio
modo proprie intelligibile quod intelligitur distincte a quolibet alio in
telligibili et sic materia per se est intelligibilis quia alius est intelle
ctus materie ab intellectu forme. Notandum est quod secundum aliquos
triplex inuenitur materia in orbe celesti vna est propria tamen et solida
sicut orbes planetarum quod sunt puri et non impediunt visum. Alia
est solida et terminata et lucida tamen sicut sunt stelle quod non sunt pu
re sed ad ipsas terminatur visus. Alia est pura tamen nec lucida nec
terminata sicut illa materia repletiva locorum quod ponitur media
circulorum et spherarum quod est putrefactibilis et corrodibilis ut
fit medium motus repletiva locorum sicut aer est cum corporibus in
ferioribus. Et sicut secundum hanc opinionem sperere non sunt continuu et nec
contigue sed est inter ipsas natura media repletiva locorum apta ut
fit medium motus localis sicut fit motus corporum generabilium per
medium aeris. Et ratio mouens istos ponentes hanc opinionem sunt
illa cum circuli planetarum sunt eccentrici non habentes idem centrum cum
terra vel orbe ideo vna pars ipsius magis eleuatur super terram quam
alia et planete habent proprios motus ex seipsis et ideo dicunt operari quod
aliquid sit repletiva loca transitur ipsorum ne loca per quod transseunt sin
vacua cum propter motus circulorum et spherarum habeant motum per
prium sine corporis habent aut opinio non tenet. Rarefactio autem et sub
tilitatio est dispositio ad caliditatem et hec potest fieri dupliciter. Quia
potest fieri rarefactio in summo per victoriam motus et lucis. Et
ideo fit calidum adustum et nimis intensum et ideo omnino effici
tur sic cum consumendo humidum et sic distinguitur ignis calidus
Et in

Aliquid mo
ueri ex se.

Esse per se in
telligibile

Materia tri
plex in orbe ce
lesti

Rarefactio et su
btilitatio

et siccus a materia cōi oībus elemētis Si nō oīno vincat calidū efficiēdo hūidū relīnq̃tur tēperatū et sic distinguat aer secundū loco post ignē Si vō nō fiat subtilatio p̃tū q̃ fiat p̃ria dispositio ad calidū h̃ potest cōtingere dupliciter qz talis rā refactio se cōpatit cū frigiditate. Vno mō cū frigido diffluēte et partes nō condempnate et sic fit distinctio aq̃. Alio mō cū hūido cōaelante et sic fit distinctio terre. Locata mouent ad sua loca tñ est notād q̃ triplex ē locās Vnū est cōseruans sed nō cōtinens imēdiate sicut celū in quo gñaliter sunt oīa a quo spālīter oīa cōseruant. Aliud est cōtinēs tñ sicut vna sphaera celi cōtinēt aliā nō tñ cōseruat qz sunt nature incorporee. Aliud ē cōtinens et cōseruēs sicut centrū et ptes q̃ circūstant cōtinēt et cōseruat terrā et locus p̃pinq̃or terre cōtinēt et cōseruat aquā accipiēdo locū hoc vltimo mō locata mouent ad sua loca in q̃bus saluant et locant Ignis autē est locus aeris. et aer aque et aqua terre cōtinēdo et nō cōseruādo Et iō ignis est corruptiuus aeris ip̃m cōtingētis et p̃uine conuertit in seip̃m et aer post aquā et iō aqua in superficie aerē cōtingētē ē dulciōr q̃ infūdo et subtilior et leuior. Duplex est natura. s. vnīuersal q̃ habet sollicitudinē de cōi vilitate. Et iō negligit p̃ncipale vt saluet bonū cōe. Et ideo natura vnīuersalis est regitiua oīm faciet feminā imp̃fectā Alia est natura particularis. et istā regulat ab vnīuersali. ideo fecit natura vnīuersalis vt aqua nō esset sperice corpe p̃pter aīarū vitam. Aspect⁹ planetarū est eorū habitudo et distātia in circulis vniuersis p̃tibus q̃bus ad inuicē virtutes et influēcias cōicari p̃nt et isto mō cōiunctio nō erit aspectus ex quo nō ē distātia nisi largiori mō accipiat p̃ oī habitudinē qua planeta alteri in fluētiā suā largiri poterit. Cōiunctio planetarū q̃ scdm lōgitudinē zodiaci accipit est eorū coctio in eodē signo signi gradu et minuto. vñ q̃cūq̃ circulus magnus trāsīens p̃ polos ecliptice trāsseat q̃ p̃ vtriusq̃ planete verū locū cōiuncti erūt planete scdm longitudinē. Nā qz h̃mōi semicircul⁹ ab initio ar̃tis eq̃ distat et dictorū planetarū loca ab eodē eq̃liter remotuebunt eq̃lis erūt igit lōgitudinis et cōsequēter cōiuncti. qz h̃ linea exiēs a cētro terre trāsseat p̃ vtriusq̃ planete cētrū fin

Locata ipler

Natura duplex

Aspectus plas

Cōiunctio plas

longitudinē erūt cōiūcti latitudinē q̄a p̄cipio. ariet̄ ab eclis
ptica distātiā h̄nt equalē imo eandē. notād q̄ cōiūctio est tri
plex vera ē quicūq; lineē motuū virozū ita cōiūctorū vniunt̄
ita q̄ eadē lineā p̄ centra trāsīt āborū vel q̄ ille ab initio ariet̄
tis eq̄ distant. Media vero q̄n eodē mō cōiungunt̄ vel vniunt̄
tur lineē motuūz mediorū. visibiles q̄n lineē q̄ exēūt ab oculū
lo videntis in p̄ucto zodaici vniunt̄ eodē scdm̄ lōgitudinē q̄
re iudicat̄ vtrinq; isto mō cōiūctorū eē in vno p̄ucto zodaici
scdm̄ longitudinē. Aspectus etiā aliū in veros et medios di
stinguūt. Sextilis nāq; verus q̄n virozū motuū lineē distāt
vi. c. gradibz et medi⁹ q̄n motuū mediorū eandē optinēt di
stantiā q̄dratus verus q̄n lineē virozū motuū. xc. c. et medi⁹
q̄n eodē motuū mediorū illā habēt longitudinē. Trin⁹ vus
et appositio q̄n virozū motuū lineē sepant̄ p. c. et. tr. ḡduū. vñ
sunt i locis oppositis diametralit̄ et medi⁹ q̄n lineē motuū rēa
riū hoc h̄nt visibiles vō aspect⁹ p̄ter p̄iūctionē nō p̄fidat̄ur q̄
nihil opat̄ eo l̄z sextilis visibilis q̄n visibilis et trin⁹ pōt occi
dere q̄n lineē erūtes ab oculo cōspiciētes dic̄t̄ elōgant̄ distā
tiā. Duplicit̄ pōt mor⁹ alicui puenire vno mō a generāte dan
te formā et sic mor⁹ r̄ ec̄ debet̄ elemētis q̄ tendūt ad loca q̄
cōueniūt suis formis. alio mōdo possunt cōuenire motus
ab alterāte et sic sunt diuersi mor⁹ locales in elemētis q̄ vtrū
te celi ac diuersimode mouet̄ p̄ diuersos ventos cātos a cel
los. et aq̄ diuersimode sunt ab octauo et fra sup̄ p̄es suas di
uersas et receptibil̄ diuersē alteratiōis. Et sic elemētī puenit
multiplex mor⁹ vel in toto vel in p̄tibz suis verūpt̄m̄ terra nō
totaliter ē mobilis a loco sue fixiōis s̄ scōz p̄es eo q̄ min⁹ est
receptia influētiō circuli celis p̄ter cōparatiōē duritiāz ma
iorē distātiā sue locatiōis. Duplex ē oppositio. s. formalis q̄
est p̄ oppositas siue p̄rias q̄litaē. Et talis nō pōt eē p̄ia alia
rū mēsurā q̄ talis cāf ex admittōe priuatiōis. pp̄ q̄d hēt solū
eē i elemēt̄ simplicibz vel commixtis. Alio mō est situālis
que non solū est in situ sed in virtuali inf̄luxu et talis est op
positio motuum circularium. i. ex diuersis punctis orbis.

Et ideo cum tōta virtualis operatio fiat inter motuum et lux
cis respectū opponet̄ q̄ sit p̄ia oppositio mor⁹ et iradiatiōis

E nūj

Coniunctio tri
plex.

Motus dupl
citer pōt cōue
nire alicui.

Oppositio du
plex est.

corporū celestiu scdm terminos orientis et occidentis q̄ sit men-
 sura ois ppositionis in mixtis. Et ideo ptz necessario duos
 esse motus generales oib⁹ stellis et pticularib⁹ speris qui qdē
 motus sunt in duobus celis scz in orbe primo in quo est mo-
 tus ab oriente et in orbe stellato in quo est mot⁹ ab occidente et
 ptz necessario eē tres celos eē in mūdo. scz hos duos et aliud
 quiescēs in quo oia cōtinētur et mouentur. Et dicitur a theologia
 celū empirē cui⁹ rō est qz sicut probat in libro de motibus
 aialiu. ois motus localis fit in aliquo quiescente et cōtinēte ut
 elemēta in medio p qd trāseūt q̄scēte. In natura tria cōside-
 rātur. Primū esse et sic primū mobile mouet gñaliter. Scdm
 est distinctio formarū. et sic mouet firmamētū ad esse distinctū
 et figuratū in spē rei. Tertiū est proportio mixtionis et sic pla-
 nete oēs mouet elemēta ad mixtionē. propter qd cū causaly-
 tas prima saluet in scda et vterqz in tertia oportet qd mot⁹ pri-
 mi mobilis sit in scdo mobili et mot⁹ vtriusqz celi in ipis pla-
 netis. et ideo fit motus raptus primi orbis qui oia sua virtus
 te ad similitudinē suū motus trahit. et similiter motus firma-
 menti hic eodē modo imbuēdo planetas in similitudinē motus
 sui. **Aia tripliciter cōpatur ad corpus scz** Quo ad eē isto mō
 cōpatur motor celi ad mobile. qz nō accipit eē ab ipso sicut aia
 in corpore. Quo ad deprehēdere et isto modo nō cōpatur mo-
 tor celi ad mobile. qz nō apprehendit per organa corporis si-
 cut aia sensibilis Quo ad mouere isto mō quo ad mouere mo-
 tu voluntario nō necessitat qz hoc vñ p qd differt aiatū ab
 inaiato p locale motū voluntariū et q̄tū ad hoc dicitur aiatū celum
 et dicitur aia primi orbis aia mūdi in oia aut aiatō sunt differentie
 motus q̄ sunt dextrū in quo incipit motus et sinistrū. et añ et
 retro et sursum et deorsum. Ideo necesse est dare ptez in qua in-
 cipit mot⁹ orbis primi et hec dicitur dextra hui⁹ nō pars dicitur orēs
 qz ibi accipit originē mot⁹ Et ideo dicēdū est eē motū primi
 mobilis ab oriente qd est dextra ip⁹. et occidentē q̄ est ei⁹ sunt
 fra. Notandū qd hui⁹ differentie aiatoy licz vere sunt. in celo tñ
 nō sunt vniuoce in ipis cū corpib⁹ aiatis: qz in aliquib⁹ fini-
 fra est ad sustentādū in qua est diminutio virtutis: sed in celo
 nō est sinistra ad sustentādū: qz impossibile est. et est pfectior vir-

In natura tria
 cōsiderantur.

Aia tripliciter
 ppat ad corp⁹

tutis q̄ fuit ab ortu q̄ est dextra ad occasum q̄ est sinistravē si
 pfectus. Tria cōsiderātur in primo orbe. Prīmū vniformitas
 nature toti⁹ z ptiū. simplicib⁹ elemētis. Et ideo eadē figura est
 vniformis totius z cuiuslibet pns ppter qd̄ est rotūda q̄ solū
 est talis. Scdm̄ q̄ cōsiderat⁹ z est pfecta similitudo vniuersa/
 lis motoris ppter qd̄ prima causa sphaera ē intelligibilis cui⁹
 cētrū est vbicq̄. circūferentia vero nusq̄ qz ipse sicut cētrū est
 intīor oī rei z sic circulus ē clausio cuiuslibz creature. Et iō
 rōne pfecte silitudinīs tot⁹ mūdus ē orbicularis. Tertiū est
 influētia sue virtutis. Et iō opoz⁹ q̄ influat q̄buscūq̄ pti⁹
 infra se cōtentis. hoc aut cōgruēt⁹ z pfect⁹ facit: qz ē figure or/
 bicularis: quare zc. Triplex est motor spūalis. vn⁹ p modū in/
 herētie sicut anima est motor aīalis: Alius est p modū assum/
 ptionis sicut ponūt theologi q̄ angelus asūmit corpus. Ter/
 tius est p modū influxus virtualis. z sic quilibz motor est motor
 sui orb̄ sic ferrū mouet ad pntiā z influētā magnetis. Orizon
 est linea recta supficiem terre in loco habitatiōis cōtingentis
 locus ver⁹ aīri est pūctus firmamētī. Lineam a centro mūdi
 per cētrū aīri protectā terminās. Locus apparēs p lineam
 ab oculo p cētrū aīri protractā determinat. Duplex est pars
 Una est q̄ dicit absolutū aliq̄ inesse. z hoc mō oportet q̄ sicut
 cēntialiter aliqua differūt sic etiā eozū partes alia est q̄ solum
 est in respectu et talis ē cētrū q̄ dicit medium respectu extre/
 morū et nō est ei⁹ absolutū et talis pars nō ē de substātia rei
 sed de eius figura in eo q̄ mediū respondet circulo vlsphere
 et hoc mō si essent infinite sphere equalit̄ distātes ab eodē me/
 dio necesse ē ipas idē cētrū vel partē habere sicut geometria
 habet oīdere et h̄ mō nō ē differētia quo ad corruptibile vel
 incorruptibile qz talis ps nō dicit absolutū eē Cōparatio est
 duplex vna p modū cōmēsuratiōis. et talis nō pōt eē respec/
 tu partū loci z locati qz locus est maior locato et ptes parti/
 bus eius. Alia cōparatio ē p modū correpōdētie et sic ē cōpa/
 ratio adinuicē totius ad totū et ptiū ad partes Et ideo dicen/
 dū est q̄ terra est diuisibilis diuisione zodiaci z q̄ q̄ta pars
 respōdet vni gradui de supficie terre tanta respōdet alteri cū
 sint gradus equales et per noticiā circuli orbis est deuenire

In orbe pmo
 tria cōsiderāt.

Motor spūa/
 lis triplex

Orizon qd̄ est

Pars duplex ē

Cōparatio du/
 plex est

**Circuli diversi
si sunt.**

Sol.

**Occultatio tri-
pliciter contingit**

**Dies natura-
lis tria respicit**

ad noticia[m] q[ua]ntitatis corporis terreni. **Circulor[um].** Quidam sunt nec in toto plene nec in sola medietate sed plus visibiles sicut coluri. Et ideo sunt sicut circuli perfecti propter q[uo]d p[ar]t[em] q[uam] p[ar]te ipsi dicuntur coluri p[ro]pter infectione[m] circuli sui respectu no- stre visionis. Quod est nobis apparens semper totus simul et se- mel visibilis sicut orizon. Alius nu[m]q[uam] est visibilis nec successi- ue nec simul totus sed solu[m] vna eius medietas sicut meridia- nus qui semper est immobilis. Alij sunt totaliter visibiles successi- ue sicut zodiacus et equinoctialis. Utrum sol plus ad nos possit accedere vel a nobis recedere in duplici solsticio. Dicendu[m] q[uo]d opatio g[ra]tationis no[n] fit per sole[m] absolute nisi in virtute totius orbis et partiu[m] eius. Et ideo opposuit q[uo]d t[ame]n posset accedere ad n[ost]ra[m] habitabile[m] vel recedere. ut posset agere in virtute partiu[m] et totius. virtus autem totius orbis maxime est in medio orbis. et circa ipsum in quo est motus et motoris virtus. et p[ro]pter hoc no[n] potuit sol et alij planete t[ame]n declinare a medio. hoc est a cir- culo equinoctiali q[uo]d veniret ad extrema. et ideo fuit certus cur[sum] sui recessus et quo ad hoc d[icitu]r solis status. Contigit occultatio tri- pliciter. Unomodo r[ati]one emisperiij siue tumoris terre. et istomodo accipit ortus cosmicus q[ua]n[do] per motu[m] orbis primi fit eleuatio signor[um] vel stellaru[m] super nostru[m] orizontem. in ortu matutino p[er] q[uo]d incipit dies artificialis. Alio modo r[ati]one illuminatio[n]is minime orbis superioris et sic accipit ortus cronicus p[er] solis occultatio- nem sub nostro orizonte: q[ua]n[do] t[un]c stelle et partes orbis appa- rent vel incipiunt apparere distince in ortu vespertino. Aliomodo r[ati]one nimie appropinquatio[n]is ad corpus solis. et isto modo fit ortus eliacus q[ua]n[do] aliquis planeta precipue luna t[ame]n incipit dista- re a sole sup[er] nostru[m] emisperiu[m] q[uo]d potest videri sole p[re]sente in ortu eliaco. Dies naturalis est reuolutio equinoctialis a puncto vno ad idem ex p[ar]te orientis. cu[m] tanta p[ar]te q[ua]nta sol transiit interim de zo- diaco p[er] propriu[m] motu[m] p[er] primi motu[m]. Dies naturalis tria respi- cit a q[uo]bus causat. Primo eleuatione[m] signor[um] p[er] eleuatione[m] circuli equinoctialis. Secundo motu[m] p[er] solis firmitatu[m]. Tertio dispositio- ne solaris reuolutio[n]is. C[on]stat autem q[uo]d no[n] vni[us]formiter p[ar]tes equi- noctialis circuli eleuantur sup[er] spera[m] recta[m] vel obliqua[m]. Et ideo oportet q[uo]d vna p[ar]s cu[m] p[er]terminabili p[ar]te zodiaci vel signi plus ponat de t[em]p[or]e in ortu suo qua[m] altera p[ro]pter q[uo]d vna hora natu-

ralis ē maior q̄ alia. Est ḡ cā maioritar[is] diei et maiortate et
 diminutiōe horar[um] et pte eq̄noctialis circuli cū signis zodiaci
 vel mediantib[us] signor[um] quor[um] eleuatio facit horā. Et hoc mō
 cōsiderādo dies dīr inequalis quo ad pres horar[um] quesiuit ho
 re querūt vna in eodē die naturali ē maior altera. Et b̄ in eq̄
 litas diei ē respectu sui ad pres suas nō respectu vni[us] diei ad
 alterū: s̄ b̄ mō omēs sunt equales quo ad motū primi orbis
 q̄ fit in reuolutiōe circuli eq̄noctialis. que qdē reuolutio tota ē
 vni[us]formis. 2 est respectu cuiuslib[et] regiōis q̄ differētā h̄z in p
 tib[us] suis quo ad horas vt dictū est. Causat etiam dies scdm
 cōem vsū ex solis motu. cū motu eq̄noctiali. motus aut ille
 aliqd adit s̄ motū primi orbis. 2 iō ad cōplemētū diei natura
 lis opor[et] q̄ expet[er]et mot[us] solis s̄ motū primi orbis. Et sic cō
 siderādo diē incipim[us] ab hora prima in qua apparet sol sup[er]
 habitationē nostrā vsq[ue] ad aliā primā horā sequētis diei vel
 a sexta: ad sextam alterā scdm q̄ considerāt astrologi q̄ inci
 piūt diē in meridie. Et sic cōsiderādo diē p[er] q̄ fit additio ali
 qua s̄ diē cōsideratū solū primo mō. quo ad reuelationē circu
 li eq̄noctialis. p[ro]p[ter] qd̄ necessario dies scdm mō cōsiderata maior
 est q̄ p[ri]mo mō q[ui] nō in eodē p[un]cto i quo fuit sol terminat. reuo
 lutio primi orbis i quo icipit reuolutiō p[ro]p[ter] qd̄ auget dies s̄ re
 uolutiōē circuli eq̄noctialis p[er] aliquā morā. Sed i3 b̄ mō nō
 est vni[us] dies maior altero: s̄ solū accipiēdo eādē diē respectu
 motu solis. maior ē seip[s]a respectu motu primi orbis. Cōside
 rat etia dies a dispositiōe circuli solis q̄ ē eccētric[us]. 2 iō an p[er]fi
 cit sol vna medietatē orbis primi vel zodiaci q̄ aliā plusq[ue] p[er]
 dies duos sicut p[ro]bat p[ro]tolome[us]. Dies duplici[ter] accipit. vno
 accipit a duratiōe mot[us] primi mobilis q̄ cōplet trib[us] horis 2
 accipiēdo dīr dies naturalis q[ui] cōsiderat in se 2 absolute nō re
 spectu n[ost]ri visib[ilis]. v[er]o accipit a p[ro]p[ri]etate nois q̄ ē claritas q[ui] dian
 idē ē q̄ claz ex quo p[er]t[inet] nomē diei eē cōe ad b̄ duo. Et isto mō
 cōsiderat dies respectu n[ost]re hitatiōis inq̄rū illustrat claritate
 et efficit visib[ilis] 2 sic dīr artificiali[ter] accipit. respectu n[ost]re hitati
 onis vel visib[ilis] cū ḡ ea q̄ sub aliquo noie cōi cōueniūt p[er]t[inet] dī
 uidere illud cōe. ideo dies diuidit[ur] per naturalē 2 artificialē.
 Si consideretur vera causa diei que est motus sic dicit[ur] dies
 p[ro]p[ri]us de naturg[is]. si vero accipiat[ur] dies a p[ro]p[ri]etate sic

Causatur dies

Dies duplici
ter accipitur

**Privatio du-
plex.**

di. proprie de artificiali. Et tamē dies naturalis ē diuisibilis
per diē artificialē z noctā sicut totū p suos ptes. Duplex ē pri-
uatio. Quedā q cātur ex defectu absolute sicut cecitas in oculo
.et talis nō est de intētiōe nature. Alia ē q est dispositio z p-
paratio ad habitū sicut corruptio ad generationē et puatio q
ponit principū in libris phisicorū et talis intēditur a natura
et hoc nō nox est privatio diet qz iō priuat lux in nro emisso

**Corporū tri-
plex differētia**

et ut per ei⁹ recessū fiat dies in alio z ita priuatio ē dispositio
ad habitū. Corporū triplex differētia. Aliq hnt lucē fontalē
ad illustrationem aliorum et suam manifestationem sicut sol.
Aliud est qd nō habet lucē fontalē habz tñ eā a fin manifesta-
tionē et aliorū illustrationē sicut luna ppter magnā ad appro-
pinqnationē. alia sunt q solū hnt lumē nō fontalē nec ad illu-
minationē aliorū qz nimis recedūt sed solū seip a ostendūt se

Causa ymbra

**Lux est forma
simplicissima**

cut alie stelle. Cum ymbra cause et lumie corpora illustrāte iō
dicendū ē q solū a sole et luna et nō ab alijs nec a luna ita eui-
denter nec plene. sed solū a sole q solū habet alia illustrare qz
hanc lumē sicut in fonte. Et lux ponat simplicissima formaz
accidentalij vel sensibilij ē tñ differētia. Quia qdā se multi-
plicāt p intētiōē sicut odor et sonus qz sonus transit p aquā
cū igitur materia soni sit aer z odor multiplicat se sine sumali
euaporatione et ideo eius multiplicatione dñr habere inten-
tionalē. alia multiplicāt sed p gnationē sicut calidū qd gene-
rando sibi simile trāsit per mediū. Alia multiplicāt se p solā
essentiā suā idē numero sicut lux q essentialiter venit ad sen-
sum et diffundit se p spaciū nō se generādo nec p intētiōem
sed suā plenitudinē quā habet realiter diffundendo. lux aut
nō est spiritalis absolute sz est forma simpliciter corporalis
sed plura habet de spiritalitate quā alie forme. Et nō est si-
mile de calore et odore z sono respectu lucis. Notādū ē q hic
est sermo de ymbra p pñtiā solis cāra. Inter aut mai⁹ et mi⁹

**Umbra unde
causatur.**

nus ē repibile eqle in eodē gñe iueuim⁹ vo maiorē ymbra suo
corpe pñtis oriēis z occidēt z maiorē siue mimā i pñcto me-
ridia. Et iō opz dare pñctū eqñtiōis virtus p. s. scz corpis z ym-
bre. Quare pñz q nctē ē ymbra equari suo corpi. Et g mimā
sit ymbra in pñcto circuli meridionalis. z maxima ex vtracq

parte scz orientis z occidentis oportet qd fiat equocatio in me-
 dio puncto equaliter distāte a meridie z occidente z meridie z
 oriente huius vero puncti medius est. xij. gradus eleuatiōis sol-
 lis sup orientē cuiuslibz regiōis qz inter meridianū z orientem
 sunt similiter. ix. gradus inter meridianum z occidentē similiter
 ix. gradus quare nō ē in medio. scilz in. xij. gradu fiat huius
 equatio. Et hoc est qd dicūt astrōlogi qd in oriente z occidente
 est maior umbra suo corpore in meridie minor in. xij. gradu.
 Ex utraqz pte equat oē corpus sue ymbre in qualibet regiōe
 dum sol puenit ad gradū illū z hoc est in fine hore tertie diei
 artificialis. Notandū est qd cutis causat ex humido radicali.
 humidū aut huius naturalit̄ est albū nisi p accidens ab aliquo
 impediatur sicut de habitantibz sub tropico estiuali. ideo oīa mē-
 bra radicalia vel generata ex humido radicali sunt naturalit̄
 alba p̄ter cor z epar q̄ sunt mēbra cōtēntiua caloris: et sunt
 ea per q̄ fit digestio humidi nutrimentalis q̄ cōplect caloris cor-
 dis et epatis. Aliud est in cute cōsiderādū ex ppria rōne quia
 est mēbrū totius z partiu cōcernētū: ideo oportet qd sit ex hu-
 mido dilatabili et viscoso vt p̄tes cutis sibi adinuicē adhere-
 ant ad custodiā aialis. Humidū aut huius est p̄spiciuū humi-
 ditat̄ retentiū. Et ideo cutis aialis naturaliter est clara. et p
 cōsequēs alba ex pprietate sue cōplexiōis. Notandū est qd pili
 sunt generati ex supflua tertie digestiōis supfluūt effi quarte
 digestiōis seruat̄ ad generationē. sed supfluūt tertie ad orna-
 tū. Talis aut humor supfluus supponit̄ calori sicut actiuo. ea-
 lidū vero subtiliores p̄tes eleuat z ip̄oz humidū cōsumit z iō
 ip̄m subtile fit eleuatū adurit. sed ip̄m in suū eē relinquit sub-
 tiliādo tñ sed nō adurādo z ex hoc cānt̄ vngues in capitibus
 digitor̄ ex quo p̄t̄ qd materia capilloz z vnguū est vna. Ex
 quo p̄t̄ qd capili naturaliter sunt nigri rōne sui agentis z vn-
 gues naturaliter p̄spicue z per cōsequēs albi coloris zc. Talis
 dum tripliciter opatur in subtili humido. vno mōi ip̄m eleuā-
 do in directū extendendo qz scz humidū non cōsumit z sic fit
 generatio capilloz quasi i modo linee recte z huius capili sunt
 leues in tactu. quod attestatur intrinsece humiditat̄. Alio mō
 potest operari in ip̄o ip̄m minus desiccando z ideo cōtrahū

Cutis vñ cōf.

Calidū triplici-
ter opatur.

Clima qd est.

tur ptes ad se iuicē sicut in pargameno rumatico ad ignē cū em
siccū necessario cōtinet. p humidū. qñ hūidū nimis psumit
siccū ad se recuruat z fit gnatio capilloz crispoz q est recurua
tio ptiū sicut cū adurit pargamenū. Aliomodo pōt opari ca
lidū ipm humidū oīno cōsumendo z ex sua naturali efficacia
poros corporis aperiendo per quos fit exalatio totus vapo
ris z sic fit defectio capilloz z casus propter defectū materie cō
tinuātis esse ipsoz his patet causa recuruationis capilloz in
ethiopibus rōne inordinati caloris. sed sunt asperitatē habē
tes: z duriciem. Notandum est q clima idem est q ascentio.
Et ideo distinctio climatū debet accipi ab illa parte a qua cau
satur diuersa ascensio solis z graduū respectu nostre habita
tionis. Pars aut illa non est oriens z occidens: sed nec puncta
orientis z occidentis. sed solū circuli equinocialis respectu
ius accipit latitudo qd patet. Cum em sol est in primo pūcto
arietis sub circulo equinociali eius illuminato respicit habi
tantes sub illo circulo ad angulos rectos a pūcto oriētis: vsq
ad punctū occidentis. Similiter est dicendū qñ est in puncto
cancri respicit ad angulos cōsimiles oēs habitantes a puncto
orientis z occidentis in circulo supposito recte tropico cancri
qz transit sub zemith capitiū ipsoz. Idem est iudiciū de oībus
alijs gradibus qz vniiformiter fit reuolutio orbis z partiū ei.
respectu oīm habitantiū in eadem linea respectu orientis z oc
cidentis accepta. Et ideo distinctio z diuersitas ascensionum
ipsoz graduū respectu horū punctoꝝ nō potuit haberi aliter
q respectu latitudinis: qz habitantes sub circulo equinociali
dum sol est i puncto arietis: qz ibi existēs facit angulū rectum
super capita ipsoz. nō aut super illos qui habitāt in tropico cā
cri z hoc causat respectu latitudinis z distātie a circulo equi
nociali. Idem iudicium est respectu magis vel minus a linea
equalitatis recedūt: quare pty q diuersitas climatū ab hui
distantia locoꝝ sumenda sunt.

**Explicit de celo et mūdo tractat⁹ p mḡm simphorianū
chāperiū compositus et elucidatus ad dei gloriā. Amen.**

Incipit scdm eiusdē magistri simphoriani mētēti z doceri

nā tractatus de generatione z corruptione pro iuuenū intro
ductione in philosophiam naturalem ad dei laudem.



Generatio est trāsmutatio: qz subiectū precedēs
non est: cum ante esset: z aliud est cum ante non
esset vel immediate post erit z iam nō est. z nō ma
net aliqd idem subiectū qd est substantia cōpleta
et per se existens q̄ denoiatur generari vel cor
rūpi an gñationē z post. Iste terminus alteratio capī dupliciter
Uno modo pro oi mutatione per quāz acquirī aliqua qua
litas sicut forma propter quā mutat denoiatio scdm concreta
predicamēti qualitatis respectu subiecti supponētis pro re q̄
realiter trāsmutat. Alio modo capī pro mutatiōe per quam
acquirī aliqua qualitas in subiecto qd est ens cōpositū cōple
tū z pfectū manēs vnū z idem an trāsmutationē z post ppter
quam variat denoiatio scdm cōcreta predicamēti qualitatis.
Partes eiusdem qualitatis sunt duplices scz coicantes z sunt
ille quarū aliquid vnius est aliquid alteri. Alie sunt incōicā
tes z sunt ille quarū nichil vni est aliqd alteri. Aliquid dē
generari vel corrūpi tripliciter. Subiectiue qd incipit esse sub
iectū alicui qd primo non erat: z sic materia gñatur. vt dicit
cōmentator primo phisicorū. Materia est q̄ in rei veritate ge
neratur. Terminiue generat qd est termin⁹ formalis: qz sic
forma gñatur. vt colligit a philosophis primo z. v. phisicorū.
Cōpletiue gñatur: qd est termin⁹ vltim⁹ z vltimate intentus
gñatiōis: z sic cōpositū gñatur vt dicit philosoph⁹. vij. z. viij.
methaphisice. Iste duobus modis nō gñatur materia cū sit
ingenerabilis z incorruptibilis primo phisicorū. Similiter dē
cēdū est illd corrūpi subiectiue qd desinit ēē s̄m alicui: cui⁹
prio erat s̄mper materia. Illud aut corrūpi terminiue qd est
termin⁹ immediat⁹ formalit⁹ corruptiōis vt forma. S̄ illd corrū
pi cōpletiue qd est vltimat⁹ termin⁹ corruptiōis vt cōpositū
ex materia z forma. Notandum q̄ per resolutionem fieri vsqz
ad materiam primam nichil aliud intelligimus nisi q̄ in ge
neratione z corruptione non manet aliquod vnum z idem in ge
nerato quod prius fuit incorrupto: aliud a materia puta;

Alteratio capi
tur dupliciter

Partes eiusdē
quāntitatis sūt
duplices.

Generari z cor
rūpi aliqd dē
tripliciter.

Resolutionem
fieri quid est

Augmentatio
quid est.

Augmentatio
nis. vi. sūt spe
cies.

Augmentatio
est duplex.

Hugo de senis
Quantūcūq;
corpus hūanū
vivit calor na
tural' aliquas
ptes resolutū ē
videt' ex auicē
nā sumi tertia
primi caplo. i.
vbi dicit q' ac
cidit defectus
nunq; cessans

Idēz numero
dicit' triplicit.

nec forma accidētalīs. Si in trāsmutabilib' maneat aliq' pas
sio in genito q' prius fuit in corrupto nihilomin' tamē est ge
neratio simpliciter. scdo de gnatione dicit pbs in habentib'
symbolū ē facili' trāsit' qā facili' est vnū corrūpere q' duo
Augmentatio ē mutatio p quā plus nutritiō puerit' in sub
stantiā aliti q' depditū sit ab aia mediante calore naturali vt
viuēs suā debitā q'ritatē attingat. Materia nūq' ē sine passio
nib' et sine forma. Sex sunt cōditiōes augmentatiōis. Prima ē
q' illi' qd' augetur quelibet pars auget'. scda est q' illud quod
augmentatur manet vnū et idē aū augmentatiōē et post aug
mentatiōē. tertia est q' augmentatio sit adueniēte aliquo extri
ceco. q'rtā est q' nō oportet ponere vacuū ad hoc q' fiat aug
mentatio. quinta est q' nō oportet q' fiat penetratio dimētiō
nū. sexta ē q' augmentatio nō sit ab aliquo incorporeo adue
niente. Aiatum quādiu vivit nutritur sed tamē semp nō au
getur vel diminiuit'. Duplex est augmentatio. s. pprie dicta et
improprie. Proprie dicta ē q' sit pntus susceptiōē nutritiō
ti et p cōversiōē illi' in maiores ptes q' sint depdite. Et ad
hoc q' fiat requiritur q' corpus vnū habeat quosdā puos por
ros ad modū puorū foraminū Augmentatio in pprie dicta nō
sit pntus susceptiōē s; p iusta positionēq; i tali augmentatiōe
nutrimentū nō recipitur s; iusta posit' z cōvertit' in sbam cor
poris viuentis z pare generata ex nutritiōe iusta posit' z cō
tinuat' p'tibus viuentis. Scdm augmentatiōem pprie dictā
ptes porrose augmentāt' z ptes nō porrose augmentant' augmē
tatiōem improprie dicta. Idē minime pme intēctionalr captū
dicit' triplicit'. Propriissime z tūc d'z manere idē numero. qz
nec in toto nec in pte subaliter variat' aut mutat'. Et hoc mō
celū d'z mouere idē numero qz nec in toto nec in pte mutatur
z de' z aia rōnalis substantie sep'ate. Proprie d'z idē mūdo ma
nere qd' manet idēz scdm principaliorē ptē. z sic homo d'z ma
nere idē minimo in tota vita sua. qz principalior pars manet
scz aia. Cōter d'z idem mimo manere qz ptes suscedūt p'tine
sibi inuicē in simili situ z figura sine magna differētia et in or
dine ad totū Et hoc mō dicim' rodanū manere eundē q' fuit
vltra centuz annos. Sciendū est qd' aliquod corruptibile pōt

perpetuari scdm se totū licet nō secundū oēs suas ptes. Et b
loquēdo de possibilitate nature. Et ad p̄m dī q̄ oē corrupti
bile corrūpitur scdm se vel suas ptes. Remissio capiṫ duplici
ter. s. verbaliter p̄ motu ad formā inspectā Noialī p̄ illo quo
aliqd denotat. Aliquid intendi intelligit̄ dupliciter Proprie
q̄d suscipit subiectiue intētiōnē et sit cōpositū substantiale p̄
prie intēdit̄ vt colligit̄ a p̄bo in p̄dicamēto substantie. Impro
prie intēdit̄ q̄d recipit intētiōnē soluz coextēse ita q̄ gradus
adueniēs et subsequēs sunt in eodē subiecto p̄zio Et isto mō
intēdit̄ in gradus in duo caliditatis. cum sibi aduenit alius
gradus tante intētiōis et q̄bus resultat grad⁹ vt q̄ttuor. Et
similiter dicat̄ de remissōe q̄ illud pprie remittit̄ q̄d subiecti
ue suscipit remissōnē et illud iproprie a quo tollit̄ intēto per
solā coextētiōnē. Duplex est qualitas. s. vniformis et ē cui⁹
oia p̄icta sunt eq̄lter intēsa sicut caliditas vt q̄ttuor p̄ totam
vnā sup̄ficiē. Alia difformis et ē illa cui⁹ nō oia p̄icta sūt eq̄
liter intēsa vt caliditas cuius vna medietas sit vt q̄ttuor vt
reliq̄ vt octo. Notandū q̄ q̄litas vniformis mō pprie vocat̄
latitudo ex quo nō habet distantia extēsiuā et ḡdualē penes
gradus intētiōres vel remissiores Sz q̄litas difformis bñ dī
latitudo p̄pter diuersitatē intētiōis et remissōis in diuersis
ptibus sup̄ficiet. Qualitas difformis est duplex. s. vniformi
ter difformis et ē illa cui⁹ oēs ptes immediate secundū extēti
ōnē sunt immediate scdm intētiōnē vel cuius q̄libet gradus in
trinsec⁹ tñ excedit p̄ctē inferiorē q̄tū excedit a supiori eq̄lī
distantē vt q̄litas ymaginata scdm formā triāguli. Difformit̄
difformis ē illa cui⁹ nō oēs ptes immediate scdm extētiōnē sūt
immediate scdm intētiōnē vel cui⁹ nō q̄libet ḡdus intrinsec⁹. tñ
excedit inferiorē q̄tū excedit a supiori eq̄lter distātē vt q̄litas
ymaginata scdm figurā semicirculī vel scdm figurā sup̄ficiet
cui⁹ vna medietas est pedalit̄ longa z sempedaliter lata z alia
pedaliter longa et pedaliter lata. Qualitas vniformiter difor
mis vocat̄ latitudo vniformiter difformis. Qualitas difformi
ter difformis dicitur latitudo difformiter difformis. Elemēta
dicuntur tripliciter extra naturalē dispositiōnē Primo si ha
bent ambas qualitates remissas sine coextētiōe qualitatū cō

Corruptibile
pōt ppetuari.

Intendi aliqd
dupliciter in
telligitur

Qualitas du
plex est.

Qualitas di
formis est du
plex.

Elemēta dñr
triplic̄ extra na
turalē dispōez.

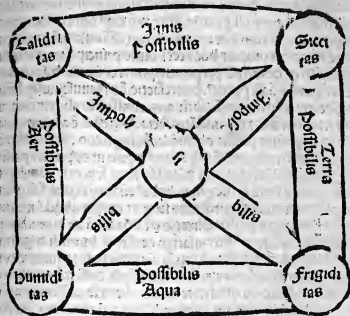
Venerabile dicitur dupliciter.

Alteratio est duplex.

Qualitates sunt duplices.

trariarum ut si quis haberet caliditatem et siccitatem remissas sine frigiditate et humiditate. Secundo si habent unam qualitatem in summo et remissam quā minus distantem a summo siue assistentia qualitatis oppositae ut si quis habent caliditatem summam et siccitatem: ut duo vel ut quatuor siue sine humiditate. Tercio si habent ambas qualitates remissas cum admixtione suorum contrariorum. ut si quis haberet caliditatem et siccitatem remissas cum admixtione frigiditatis et humiditatis. et isto modo elementa dicuntur esse maxime extra naturalem dispositionem. Agens quod non repatit a passio non concitat in materia cum eo. habito sine cessat motus. vacuū nullius positionis est receptivum. Venerabile dicitur dupliciter uno modo quod potest generari subiective et est quando potest esse subiectum generationis eius quod capit esse postquam non fuit et non capit sic quod capit esse postquam non fuit. Alio modo dicitur generabile terminative: quod potest esse terminus generationis per quam capit aliquid esse postquam non fuit isto modo forma vel compositum dicitur generabile. Ista distinctio ponit commentator primo philosophorum. Duplex est alteratio. quidam est cum abiectioe contrarij: disponens ad corruptionem vel generationem sicut est calefactio vel infrigefactio vel aliqua talis. Alia est alteratio quae non fit cum abiectioe contrarij sicut est illuminatio quae secundum se non est dispositiva ad generationem nec corruptionem nec licet bene per accidens et hoc adhuc non est nisi iuxta subiecta alterabilia alterationis primo modo dicta. Qualitatum quedam sunt sensibiles per se immutative sensui. ut caliditas. frigiditas. lux et lumen. Alie sunt insensibiles et sunt qualitates spirituales. non per se commutative sensui ut species sensibiles et intelligibiles et virtutes lapidum et herbarum etc. Qualitatum tam sensibiliū quam insensibiliū. Quedam dicuntur celestes et sunt ille quae fluunt a formis celestibus: ut lux. lumen et horum quedam dicuntur prime scilicet quibus nullae alie sunt priores ut lux et proprietates astrorum et planetarum et quedam secundae videlicet ille quae producuntur ab illis ut lumen quod producit a luce et influentie generative corruptive et preservative horum inferiorum quae producuntur a proprietatibus astrorum et planetarum. Elementa enim non moverentur naturaliter ad hanc vel illam sufficientem. nisi ibi esset virtus preservativa in lux a celo. Quedam horum inferiorum et sunt ille quae fluunt a formis horum elementorum quarum aliquid dicuntur prime. scilicet frigiditas et caliditas. humiditas et siccitas

Alie due q̄ gñant et mīxtiōe illaz vt sapes. Elementū sumi
tur dupliciter. Primo p̄ p̄cipio intrinseco rei. 2 sic materia et
forma dicitur elementari colligit a p̄bo improhennio phicoz
Secūdo accipit elementū p̄ corpe simplici determināte sibi duas
qualitates primas horū inferiorū. Et sic loquit p̄bo de elemē
tis secūdo de gñatiōe dicēs quattuor esse elementa. scz ignem. aerē
rem. aquam 2 terram. Sequitur figura.



hugo de senſu
Aer eſt ſeparat⁹
in quo tēparatū
corp⁹ nec riget
pp̄ frigus nec
ſudat pp̄ eſtū

Arculanus.
Aqua natural⁹
qua cōiter vti
mur in potu et
ad vſuz hūanū
d̄z habere oēs
aut plures ex
xviii. p̄ditōib⁹
q̄ gr̄a breuitat⁹
hijs vſib⁹ per
ſtrunguntur.

fons caſus fondus curſus ab origine diſtans
Subtilis non recta leuis paſſibilis apte
Multa et clara parum viti tolerantiſq; ſaporem
Sit et odore carens linquens hypocrīdria preſt o
Non rebus confecta malis reſidentia paruo
Tempore deſcendiſ coctum diſſoluitur ipſa
Quāprīmū decem et octo modis aſciſcitur vnda.

Notāō ē q̄ ex caliditate 2 frigiditate nō fit p̄biatio poſſibil⁹
q̄dū mediū. ſb cōbiatio. nō ē vtilis elemēt⁹ cū op̄teat cōbin
f ij

Briabile 2 cor-
ruptibile diffe-
runt.

Corruptibile
et amichilabile
differunt

Perpetuus 2
duobus modis
putrefactio qd
est.

Digestio 2 indi-
gestio qd est

Maturatio qd
est

Elixatio qd ē.

Marcilius si-
cinius

Ne utaris ali-
mentis q cito pu-
trescunt. nec in
eiusmodi regio-
bus hitescimus
et triticum cete-
ris elige. putre-
factione. 2 reso-
lutioem fuge.

In elixatio qd ē

Affatio qd est

Digestio tres
species

Duratio tres
cause.

etone aq cōsurgit elemētū habere alias q̄litates sup̄ graduz
mediū. Sicut differt generabile et creabile ita et differūt cor-
ruptibile et amichilabile. Generabile dicitur qd ad sui eē inceptio-
nē p̄supponit materiā ex q̄ ipm̄ sit Creabile dicitur qd ab sui eē in-
ceptione nō p̄supponit materiā ex aqua ipm̄ fiat nec in q̄ ipm̄
fiat. Corruptibile et amichilabile etiā differūt. Corruptibile
dicitur qd post sui desitionē derelinquit materiā q̄ manet. Ami-
chilabile dicitur quod post sui desitionē nihil derelinquit quod
fuerit pars eius. Perpetuus dicitur duobus modis vno modo dicitur
cuius q̄libet pars est p̄petua. Alio modo cuius principalior pars
est perpetua. et cum hoc ipsum obtinet cōsimilem figuram et
dispositionē et propter hoc licet hominis principalior pars sit
p̄petua tñ qz homo nō perpetuo optinet cōsimilem dispositio-
nē et figurā nō dicitur p̄petuus. Putrefactio ē in vniuscuiusqz hūi-
do p̄prie et scdm̄ naturā caliditatis cōsumptio ab extranea ca-
liditate ambiētis 2 circūdati facta. Digestio ē a naturali ca-
lido in oppositis passus obtinēdo facta p̄fectio. Indigestio ē
imp̄fectio ob indigentia caliditatis p̄prio in oppositis passus
p̄ueniēs. Maturatio est digestio circa fructuū alimēta et
ip̄os fructus facta q̄ tūc p̄fecta habet cū semina q̄ant folliculis
aut pulpa circūclusa tenet talia sunt vt ex ip̄is aliqd simileve-
genb⁹ ip̄is gigni possit. Elixatio est scd⁹ totū ab humida cir-
cūstante caliditate intermixti in existētis humidi digestio
Inelixatio est indigestio elixatiōi cōtraria in intermixto cor-
poris hūido ob caloris circūstantis hūidi defectū p̄ueniens
Affatio digestio ē a caliditate sicca et aliena facta. Nota qd affo-
rū exteriora sicciora sunt interiorib⁹ elixatorū aut cōtra Inaffa-
tio indigestio ē affationi cōtraria ex defectu calidi siccū extrin-
ceci in affabili p̄ueniēs. Species digestiōis sunt tres Ep̄stesis
et fit ab extra tñ sic capit digestio vt calidū est p̄unctū hūi-
do sic est ep̄stesis Penpansis fit ab intra tñ si aut digestio ca-
piat scdm̄ qd calidū in se digerens est sic est hec species. s. p̄-
p̄stesis. Optesis fit ab intra et extra simul. s. si capiat digestio
scdm̄ qd calidū est cōductū sicco sic est hec species scilicet opte-
sis. Species indigestiōis sunt tres. s. homostes molinsis
et stathensis. Sex sunt cause durationis. Prima hō generas.

Secunda similitudo in qualitatib⁹ loci cōueniētiā z rei con-
 tente. Tertia duricies z resistentia passi in diuidendo. Quar-
 ta bona et fortis mixtio humidī cū sicco. Quinta latitudo cō-
 plectionis. Sexta tēperamētū in qualitatib⁹. Tribus modis
 aliqua humectari dicūtur primo cū circūstās aer frigore dēp-
 satus tandē cogitur cōcrescere in aquā. Secōdo p coagulati li-
 quationē. Tercio per humidī infusione. Elementa nō habēt
 symbolū possunt inuicē tripliciter cōbinari. Primo q vnū eo-
 rū superet aliud in ambabus qualitatib⁹ vt si ignis superet a-
 quam tam in siccitate q caliditate. Secōdo q vnū superet aliud
 in vna qualitate z superet ab eodē i alia vt si ignis superet aquā
 in caliditate. z superet ab ea in siccitate. Tercio q vnū superet
 notabiliter aliud in vna qualitate z nō superet nec superet ab il-
 lo in alia. et si superet vel superet. hoc sit valde remisse. vt si ignis
 superet aquā notabiliter in caliditate z siccitate nō superet nec
 superet. nisi forte valde remisse. Mixtū sumit dupliciter. Pri-
 mo pro mixtione paruarū partū sensibiliū vel insensibiliū
 vel sic dicimus frumentum misceri ordeo vel vinum aque.
 Secōdo pro vera vnione miscibiliū z reductione eorū in vnā for-
 mā substantialē. et ita est proprie mixtio quolibet illoz modo
 rū se habēt elementa. Nam primo diuidūtur in ptes sensibiles
 Secōdo in ptes insensibiles iusta positas. Tercio ex his oibus
 fit mixtū corrupti formis substantialib⁹ elementoz. Et isto mō
 mixtio dicit gñatio. Alijs aut modis dicit alteratio elementoz
 inuicē miscibiliū. Nota q aliqua dicūtur mixta qz sibi deter-
 mināt quattuor qualitates primas in sui naturali dispositōe
 Et aliqua dicūtur simplicia qz nō sibi tales qualitates deter-
 mināt vt elementū extra naturalē dispositionē habet quattuor
 qualitates primas. Non tñ est mixtū qz illas nō sibi determi-
 nat in naturali dispōne. Naturale accipit quattuor mōis. Pri-
 mo vt distinguit cōtra violentū. z sic dicimus motū grauis
 deorsum esse naturalē z motū eiusdē sursum esse violentū. Se-
 cūdo vt distinguit cōtra voluntariū z sic dicim⁹ opationē vo-
 luntatis nō esse naturalē sed bene opationē aliarū potentiarū
 cognitiuarū. Tercio vt distinguit cōtra casuale. z sic inuentio
 thesauri nō dicit naturalis. sed bene gñatio hominis. Quarto

Humectari di-
 cuntur aliqua
 tribus modis

Auicenna.
 Digestio est cō-
 tio sube subtil^r
 p igrossationē
 et grosse p sub-
 tiliationem

ut distinguitur extra miraculosum et sic anima intellectiva secundum the-
 logos non generaliter naturaliter sed miraculose creatur. **Violenter**
Violenter capitur dupliciter capitur dupliciter uno modo per eo quod est contra commune et solitum
 cursum nature et sic capitur. vi. physicorum ubi dicitur quod generatio aug-
 mentatio et alteratio aliquando sunt violenter. Alio modo per eo quod est
 ab extrinseco preter inclinationem passivam iuxta descriptionem datam
 tertio topicorum. Duplex est proplexio mixta. scilicet radicalis et est illa
 quod sibi determinat formam substantialem in qua sunt duplices quanti-
 tates. Quedam active formaliter ut caliditas et frigiditas et cete-
 re quantitates prime. quedam organice in homine vel equo ut forma
 occuli vel nasi. Accidentaliter et est illa quod est ab extrinseco per alter-
 rationem vel nutritionem ad cuius completionis mutationem sequitur
 mutatio complexionis naturalis licet non ita velociter. **Generatio est du-**
plex. duplex. scilicet generatio simpliciter dicta quod est mutatio quod immediate
 ducit hominem vel equum. Et notatur dicitur immediate quia per alterationem
 producit subiectum animam tamen alteratio est generatio simpliciter dicta per alterationem
 immediate non inducit substantiam sed formam accidentalem. **Generatio**
 secundum quod est mutatio immediate inductiva accidentis ut muta-
 tio quod immediate producit quantitatem vel albedo vel quantitas isto modo con-
 cedit alterationem et augmentationem esse generationem non quidem
 simpliciter sed secundum quid. **Corruptio est duplex** Corruptio sim-
 pliciter dicta est mutatio immediate remota substantie ut mu-
 tatio quod immediate corrumpit hominem vel equum. **Corruptio** secundum quod est
 mutatio immediate remota accidentis ut mutatio quod dependit
 quantitas vel quantitas. **Alteratio sumitur tripliciter** Alteratio sumitur tripliciter. Large sumpta
 est mutatio immediate inductiva nove denominationis predicam-
 menti qualitatis et sic illuminatio medij dicitur alteratio.
 Strictissime sumpta est mutatio inter quantitates prias aut medias
 ut albefactio de qua loquitur philosophus primo de generatione. Strictissime
 sumpta est mutatio inter quantitates prias activas et passivas iux-
 ta ut calefactio. **Augmentatio sumitur multi-**
plex. augmentatio sumitur multipliciter. Primo per mai-
 ioritate intensitatis et sic dicimus caliditate cum intendit augeri
 Secundo per maiorem quantitatem discretam et sic dicimus nume-
 rum augeri per appositionem unitatum. Tercio per maiorem quan-
 titatem continuam facit sine alteri. Quantitatis additione et sic rare-
 factio dicitur augmentatio. Quarto per maiorem quantitatem con-
 tinuam ex additione similis ad simile et sic dicimus aquam au-

geri per appositionem noue aque. Quinto pro maioratione
 viuens facta per intus susceptionem nutrimenti et conuersio-
 nem eius in naturam aliti et sic solum viuencia augent. Quatuor
 prioribus modis augmentatio sumitur in propria et solū in quā
 to modo propria notatur: et sic describitur. Augmentatio proprie dicta est
 conuersio nutrimenti in naturam aliti per maiores partes quam sit
 deperditum. Augmentatio et nutritio differunt sicut genus et
 species quia omnis augmentatio proprie dicta est nutritio sed
 non e contra. Ad omnes augmentationem proprie dictam requiruntur
 quattuor mutationes realiter distinctae. Prima est alteratio
 eo quod oppositum nutrimentum alterari si debet conuertere in naturam
 aliti. Secunda est motus locabilis quia non posset aliquid augeri
 proprie nisi membra extenderentur modo extensio et elongatio
 partis a parte non fit sine motu locali. Tertia est corruptio
 quia non conuertitur alimentum in naturam aliti nisi corruptum
 Quarta est generatio quā in tali conuersione aliqua pars viuens
 generatur. Locuslibet nutritionis vel augmentationis. quattuor
 sunt genera causarum. scilicet materialis quod dicitur alimentum et materia
 augmentations vel nutritionis quia ex illo nutritur vel augetur
 viuens. forma vero continuatio et successio illius motus
 Causa efficiens principalis est anima secundum comitatorez quia
 aliter omnia grauia deberent esse inferius ut ossa caro et omnia le-
 uia superius ut sanguis et spiritus Causa vero efficiens intrinseca
 metalis est calor generans poros extendens membra ac conuertens
 alimentum restaurando deperditum Causa autem finalis. scilicet propinqua
 est salus individui sed remota est continuatio speciei. Generatio
 capit dupliciter vno modo pro mutatione indiuisibili forme
 Alio modo pro tota alteratione preuia. Corruptio etiam capit
 dupliciter vno modo pro mutatione subita deperditua forme.
 Alio modo pro tota alteratione preuia. nunc quando philosophus
 dicit spiritus generationis esse equale spiritui corruptionis non sumit
 generationem et corruptionem pro mutatione indiuisibili quia sic im-
 plicaret contradictionem sed pro tota alteratione preuia. Bene-
 rationem esse perpetuam intelligitur dupliciter. scilicet inter cetera et hec ge-
 neratio dicitur esse quā non in quolibet instanti fuit vel erit ge-
 neratio sed ante quolibet instantem fuit generatio et post quodlibet

f. iij

Augmentatio
 quidem est.
 Augmentatio et
 nutritio differunt

Nutritio vel
 augmentatio
 nis. Quattuor
 sunt genera causarum

Bona capit dupliciter.

Corruptio capit dupliciter.

Bona rationem esse
 perpetuam intel-
 ligitur dupliciter.

Generatio et corruptio sumuntur proprie et improprie

Generatio procedit in infinitum niter dupliciter.

Cause agentes sunt ducentes

Idem posse generari a pluribus agentibus nullus negat

Agentia sunt duplicia.

instans erit generatio. Generatio sine interruptione temporis debet esse quod manet semper per quodlibet instanti sicut contra debet de generatione motus celi. quoniam idem motus numero sine interruptione temporis semper generatur et semper corrumpitur. Generatio et corruptio sumuntur proprie et improprie. Sumuntur proprie quando sunt termini transmutationum in materia et sic proprie debet generari forma substantialis quando per alterationem inducitur. et improprie debet corrumpi quando per alterationem abicitur. Quod autem solum per unionem aliquid incipit esse vel per diuisionem desinit esse improprie debet generari vel corrumpi. Et quodlibet istorum modorum dicitur aliquid generari vel corrumpi subiective terminative vel complective. Materia enim recipiens novam formam per alterationem debet generari subiective proprie et abiciens illam per transmutationem debet corrumpi subiective improprie. Sed habens formam per unionem partium debet improprie generari subiective et desines illam habere per solam diuisionem debet improprie corrumpi subiective. Generatione procedere in infinitum nitetur dupliciter. Uno modo secundum lineam rectam quando infinite sunt generationes successive et nunquam reuertitur idem quod prius recte sicut aliquis moueret continuam per lineam rectam sine reflectione in infinitum nunquam rediret ad aliquem punctum priorem alio modo debet procedere in infinitum secundum lineam circula rem quod infinites celi rediit ad eundem punctum orientis vel occidentis. Duplices sunt cause agentes. Quedam influentes in effectum ut ignis generans ignem influit in effectum dispositionis quibus mediantibus ipsum generat et tales debentur cause per se. Alię sunt non influentes ut ponens ligna ad ignem nihil influit ad ignem et tamen per illam positionem generat ignis. Similiter generat cadauer per interfectionem hominis et iste debetur cause per accidens. Intelligendum quod nullus negat idem posse generari a pluribus agentibus simul concurrentibus quod idem homo generat ab homine et a sole tertio philosophico. Sed negat contra idem generari posse a pluribus agentibus successive se habentibus. Duplicia sunt agentia. scilicet corporalia ut celum et hec inferiora. Incorporea ut deus et intelligente et tamen hec quod illa dicuntur aliquando agere actione immanente et aliquando actione transseunte in materiam exteriorē. Exemplum primi aia intellectiua vel

intelligentia agit actione i manēte qñ in se pducit actū intel-
 ctionis vel volicionis et aqua qñ in se agit frigiditatē corū
 pēdo caliditatē. Exēplū scđi ignis dī agere actiōe trāsēntē
 in materiā exteriorē qñ sibi assimulat aquā qz intelligētē ce-
 leses qñ alterāt hec inferiora ei de tali actione intelligit pbs
 in locis allegatis. Triplex est cōtactus. s. naturalis q est vnio
 agentis ad passum per virtutē vel opationē et sic agēs z pas-
 sum dñr se inuicē tangere dū mō virtus opatio agētis actus
 gat passum licet agēs et passum inuicē longa distantia distēt
 Cōtactus methaphisic⁹ est vnio distāne duarū rerū et sic di-
 cimus materiā et formā se inuicē tangere ac etiā celū z intel-
 ligentias. Cōtactus mathemathicus ē vnio duarū magnitu-
 dinū quarū vltia sunt simul et sic dicimus orbes celestes z ele-
 mēta se inuicē tāgere. Et solū iste proprie dī cōtactus aliū autē
 methaphorice sic denoiānt. Duplex est actio. s. realis et intē-
 tionalis. realis ē illa cui⁹ termin⁹ ē forma realis. vt calefactio
 vel frigefactio Intentionalis est illa cui⁹ termin⁹ ē forma in-
 tētionalis vt mutatio ad visionē vñ ad intellectionē. Et dī for-
 ma intentionalis illa q est similitudo alicui⁹ vt visio vel intel-
 lectio seu spēs sensibilis vel intelligibilis forma autē realis ē il-
 la q nō est similitudo alicui⁹ vt albedo nigredo caliditas et
 frigiditas. Duplex ē calor. s. naturalis et violētus. Calor na-
 turalis ē ille q est debitepportionat⁹ in subiecto cū alijs qlita-
 tibus elemētalib⁹. Calor violētus ē ille q est disproportiona-
 tus cū eis dē qlitatibus vt calor febrilis. Ex his inferē cōclusio
 Putrefactio p discōuenientē disproportionē qlitatum actiua
 rū cū passiuis sit. Nota q pauo triginta annis pseruat a pu-
 trefactione ppter fortē cōmixtionē humidū cū sicco. Notādū
 est q balnea cōferūt ad macredinē ieiuno stomacho et ad pin-
 guedinez stomacho pleno qz ei uno stomacho facta est dige-
 stio et per balneū humidū roidū exterius educit z mēbra in-
 antiunt Stomacho pleno balnea atrahūt nutimētū ad mēbra
 et ad loca digestionū Et quia illa balnea sunt proporcionata
 calori naturali et sic oppositio et assimulatio nutrimenti ad
 mēbra seqt ur nutritio et impingatio. Triplex est spēs dige-
 stionis. Pēpansis Obtesis et epesis. Pēpansis ē digestio fa-

Cōtact⁹ est tri-
 plex

Actio est du-
 plex.

Calor est du-
 plex.

Marcilius ficti-
 nus

Vitalis calor
 nutrit humo-
 re. Quo defici-
 ente fit resolu-
 tio. Quo exce-
 dente fit suffo-
 catio. Johan-
 nes alexadun⁹
 prio epidimi-
 arū. febris ē
 extra naturā
 caloz pcedēs a
 corde in arteri-
 as suoqz ledēs
 effectū.

Balnea cōferūt
 ad macredinē
 z pinguedinez
 Digestiōis tri-
 plex ē species.

Hugo de senſu
Adiuuat autē
caloris natura
lis actionē i ex
siccando aer q̄
i oī diſpoſitiōe
erſiccat corpa
noſtra vt vult
auicenna ſcda
pmi ppter vir
tutem ſtellarū
exiſtente in eo
et labores cor
poris et aiales
quos neceſſa
rio hō in vita
ſubit. Exuncti
onē z remiſſio
nez caloris ad
iuuat ſleugma
i ſenectute mul
tiplicatū p viā
indigeſtiōis p
hibendo reſpi
rationē z inſpi
gitationem

hali. ij. techui.
In hora coit
in ſpermate in
telligentia in
exiſtu q̄ a me

dicis vis informatiua ydolū ſimilitudo paterna dicitur hec autē virtus nobiliſſi
ma z admirabiliſſima ſcđm ariſtotele vt refert cōmētator: primo methaphiſice
virtutibus aſſimilat celeſtibus. Sperma dupliciter ſumitur. In ſemine p
lifico dupliciter pars reperitur. Elementum capitur tripliciter.

cta a calido proprio pmiſcente hūidū ppiū cū ſicco z hec pro
prie repit in vaſis ſpermatis methaphorice i lapidib⁹ z meta
lis z in quibuſcūq; hūitibus hūidū radicale. in quib⁹ aut nū
lum hūidū repit radicale illa nō patiūt pēpanſum. z ſi in illis
reperit hūidū dū modo nō cōmiſceat ſicco p qualitātē pro
piā. iterum nō patiunt pēpāſim. ſicut elementa media. Obſer
uatio ē digeſtio facta a caliditate aliena fundata in ſicco. Ex quo
ſequit q̄ illa eſt caliditas ignea. Hec eſt digeſtio proprie repe
ritur in aſſatis p caliditatē alienā fundatā in ſicco que qđem
poſt aſſationē eorū ſunt interius humidiora q̄ prius qz calidi
tate aliena optime obſtricti ſunt porri quibus obſtrictis non
pōt hūidū reuocari a cētro ad circūferentiā. Epſeſis eſt di
geſtio facta a caliditate aliena fūdata i hūido aquo vlt aereo
et hec digeſtio proprie reperitur in elaxabilibus que ſicciora
ſunt poſt eorū elixationē q̄ cocte eo q̄ aqua rarefacta per cal
ditatē aſtrahit hūidū exterius ob quā cām brodiuz in quo
decocte ſunt carnes maioris eſt nutrimenti q̄ ipz carnes qz de
liciu eſt in eo ſubſtātificū. Sperma dupliciter ſumit. ſc3 cōiter
et indiſſerēter pro qualibet hūiditate in actu coctus a teſticu
lis a natura expellibili ſicut talis prolifica fuerit z vtilis gene
rationi ſiue nō. z ſic multas tales materias contingit expellit
iij. probleumatū. Aliomō ſumit proprie z preciſe pro hūidi
tate a teſticulis in actu coitus ad locū cōceptiōis expellibili p
lifica ſiue actui gñatiōis pporcionata quāplurimi noia ge
niturā. Et ſumit talis diſſinitio. Sperma eſt ſuperfluitas vlt
imi alimēti vtilis diſtribui p mēbra habens oe. i. totū in po
tentia. In quodlibet ſemine prolifico duplex pars repit. Pu
ma ſpumola. Scda eſt corpulenta. Notādū q̄ cōbuſtio dicit
violenta: qz ad cōbuſtionē nō cōcurrit motor intrinſec⁹. ſicut
ad putrefactionē. Elementū capit tripliciter. Primo mō ele

mentū est illud qđ est primū in cōpositiōe 2 vltimū in resolu-
tione. Et hoc mō materia prima solū dī elementū. Scđo mō
dicī elementū illud ex quo fit aliquid in existente indiuisibili
specie in aliā spēm 2 sic principia intrinseca dicūtur elemēta.
Tertio mō dī elementū qđ est magis simplex inter res gñabi-
les 2 corruptibiles cōpositas ex materia 2 forma. Tertio de ce-
lo sic describit elementū. Elemētū est in qđ corpa dissoluūt.
nā mixtū natū est corūptū in quattuor elementa. Aristoteles
in libro de morte 2 vita posuit duplicem corruptionē marcedi-
nē 2 extinctionē Marcedinē vocat corruptionē q̄ est a seipso 2
a principio extrinseco. principio intrinseco coagente scz natu-
rali calore q̄ hūido radicali cōtinue depascit 2 eo depasso mīe-
dendo se cōseruare accidēs seipm cōsumit resoluendo hūidū
qđ est ei⁹ pabulū Extinctionē vocat illā q̄ est a p̄rio extrinseco
ei dicitur violencia. Notandū qđ mixtū putrefit quando a qua-
liditate cōtinentis porū ei⁹ apperuntur 2 humidum extrahi-
tur per eius extractionē calor naturalis diminuit. tūc effi frī-
giditas intrinseca mixtū a caliditate exteriori p̄ antiparistasim
fortificata s̄ calozē naturalē diminutū reddit obtinēs 2 simul
cū exteriori caliditate de ei⁹ corruptionēz cōcurrēs. Et iō in dif-
finitōe putrefactiōis b̄ posset addi p̄ticula. 2 ab intrinseca frī-
giditate. Corp⁹ localiter motū difficult⁹ putrescit. qđ quiescēs
ppter duas causas. Prima est qz p̄ motū ei⁹ caliditas natura-
lis excitat 2 intendit cū mor⁹ sit calefactiu⁹. Scđa causa ē qz
ei cōtinue ali⁹ 2 ali⁹ aer applicat 2 p̄ cōsequēs ī eo debili⁹ opa-
tur. qz agens in rem stantē diutius applicat suū instrumētū
ei forū⁹ opat qđ in rē motā. Licz putrefactio sit aggregatū ex
multis motib⁹ tñ ad īpām duo motus principaliter concu-
runt. Primus est extraneatio caloris qui prius fuit natura-
lis. Secundus est eductio humidi ad quam nata est sequi ele-

mentis resoluit de spū 2 ideo per accidens in frigidat: quies aut̄ humectat p̄ quā o-
prohibet supfluatū dissolutionē licz in quibūdā corpib⁹ per accidēs exsiccat
in tñ ebētado calozē naturalē vt qñqz cadere faciat in ehticā vt scđa primi aui-
cēna. Ista ergo duo siue tēperata siue distemperata hūano corpori administra-
ta alterant.

Autēna in li-
bro de vitalib⁹.
Si qđ sperma-
tis supra qđ na-
tura toleret co-
itu pfluat ob-
esse mag⁹ qđ si
quadragies tā-
tūde⁹ sanguis
emanant.

Seneca
Qui orit me-
cū morit mecū
ei q̄ me viuifi-
cat me occidit
aristoteles po-
nit duplicē cor-
ruptionem
Mixtum quo
mō putrefit.
Corpus motū
difficilius pu-
trescit.

Ad putrefacti-
onē duo cōcur-
runt principa-
liter.

hugo de senis
Qñqz exerciti-
um ppter sup-
fluitatē sui mō-

Putrefactiōis
inductiua z im
peditiua. Gal
lien⁹. xi. terapē
tice. Putrefac
tio ē corruptiō
subē tot⁹ pu
trefaciēt a ca
lidityte extrin
seca.

Finis alterati
onis ē duplex

Cōpleta diffi
nitiō putrefa
ctiōis

Putrefactio ē
transmutatio
hūidi cōplexi
onalis mixti
factā imediate a
calidityte preter naturā intrinseca fixa in illo ppter debilitatez iuuati caloris p
se preparans admixti illius corruptionem et elementorum eius separationem.
Aristoteles.

mentorū sepatio. Ex his possumus cōcludere intellectū diffi
nitionis putrefactiōis esse istū. Putrefactio est corruptio qdā
id est aggregatū ex trāsmutatiōibus ad corruptionē preparā
tibus z elemētoz sepatiōē in humido cōplexionali cū quo ē
extraneatio pprie z scōm naturā caliditytis a calidityte aliena
supple eductio hūiditytis naturali. Inductiua putrefactiōis
sunt ista. Caliditytas cōtinētis. caliditytas putrescibilis accidēta
lis nō excessiua quies scōm locū. Paruitytas q̄titytis hūiditytas
maxime accidētalīs z supflua. Impediētia putrefactionē sunt
nouē. Prīmū est frigiditas cōtinēs cōstringēdo poros z inte
rius cōseruādo naturālē calozē. Scōdo est cōgelatio corporis
qz tūc caliditytas ppria z hūiditytas nō pnt euaporare. z ppter b
metala q̄ sunt genita p cōgelationē cū frigido multū tarde pu
trefcūt Tertio est excellens caliditytas corporis. qz tūc caliditytas
cōtinētis nō pōt obtinere supra caliditytē naturālē. nec impe
dire. ne humidū debite regulet z cōseruet. Quartū est motus
localis p quē caloz corporis excitat z interi⁹ fortificat. Quintū
est q̄titytas corporis maior. qz in maiori q̄to est maior virtus iō
magis pōt resistere causis putrefactis corpus magnū q̄ puū
ceteris pibus. Sextū est balsam⁹. Septimū mirra. Octauum
aloes. Nonū sal. hec em multū exsiccant z extrahūt humidū
supflūū z cōtrahūt siccū ne hūidū cōtinuās habeat locus exe
mudi. et ab istis sūt quodā mō inseparabile. Notandū est q̄ na
turalis caloz est causa efficiēs z instrumētalis digestiōis z for
ma substāntialis digerētis est causa efficiens principaliter hu
midū aut z siccū inuicē cōmixta sunt causa passiua seu mate
rialis. Duplex est finis alteratiōis p quā fit digestio. Quidā
est finis intrinsecus z ppriū generis. z iste est equalitas q̄ ime
diate terminat alterationē. Alius ē finis extrinsecus z alteri⁹
generis. z ille est forma substāntialis que p alterationē media
te acquiritur quia mediante fine intrinseco digestio si com
pleatur semper habet pimum finem. Sed non semper habet
finem scōm. sed solum qñ sublis gñatio ipam cōcomitatur.

Notādū q̄ aristoteles dicit ip̄m digestū aliqñ esse putrefactū
hoc p̄t̄ in apostematib⁹. quoz materie per putrefactionē di-
gerūt̄ r̄ ad finē laudabilē pducūt̄. Digestio dupliciter su-
mi potest. Anōmō p̄ dispositiōē mixti aqua puenit debitam
rei opatio siue pfecta. Aliomō pro via siue transmutatiōē ad
talem dispōnem si sumat̄ primomō tūc pōt̄ sic describi. Dige-
stio est qualitatiua dispositio pp̄ia r̄ intrinseca alicui⁹ mixti
scōm quā est natū debite opari. Dicit̄ in diffinitōē dispositio
qualitatiua. ad excludendū q̄tatiuā dispōnē. r̄ alia h̄mōi a
quib⁹ nō prouenit opatio principalit̄ d̄ pp̄ia r̄ intrinseca ad
excludendū qualitates ad extra veniētes a quib⁹ nō puenit hu-
ius modi opatio: d̄ alicui⁹ mixti q̄ in solo mixto repit̄ur di-
gestio. d̄ scōm quā natū est debite opari. ad excludendū qua-
litates scōas. Si aut̄ digestio sumat̄ pro via seu trāsmutatiōē
ad talem dispōnē sic est alteratio vna vel plures: per quā vel p
quas h̄mōi dispositio acquirit̄. vñ in digestiōē sit calefactio.
efficatio. humectatio scōm diuersas ptes In aiali genito p̄ ei⁹
cōseruatiōē sūt quattuor digestiōes. Prima in ore p̄ mastica-
tiōē cibi r̄ cōmixtiōē hūiditatis salualis cū eo. Scōa in sto-
macho p̄ quā cibus cōuertit̄ in chilū. Tertia in epate p̄ quam
chilus cōuertit̄ in q̄tuor humores. Quarta in porositatibus
mēbrozū perquā sanguis generat̄ in humiditates secūdas et
tandem in partes mēbrozū. In plantis et sunt quattuor
digestiōes. Prima in radicibus per quas attrahunt nutriti-
mentum. Secunda in stipite Tertia in folijs. Quarta in fru-
ctibus. P̄e due in oibus plātis cōtinuāt̄ sed alie. s. folio-
rum r̄ fructuum in quibusdā plantis cōtinuant̄ videlicet in
illis que in hyeme amittūt̄ fructus. Spiritus est corpus aere-
um humidū in suis operationibus organū anime existens.
Quattuor sunt conditiones elixiatorum Prima q̄ digerūt̄ur
in humiditate aquea vel mixta. Secunda q̄ sunt humidiora
interius q̄ exterius Tertia q̄ nō cōburūt̄ur sup̄fluēte dige-
stione. Quarta q̄ latāt̄ vēire. Assatozū sunt oppositē cōdo-
natiōes p̄ia q̄ digerunt̄ur a calido sicco. sine cum humidita-
te aerea. Secunda q̄ sunt humidiora interius q̄ exterius Ter-
tia q̄ cōburunt̄ur sup̄fluente digestiōe Quarta q̄ stringūt̄

Digestio pōt
sumi duplicat̄.

Digestio quid
est.

Rasis. xvi. cōti-
nentis.

Intētio i dige-
redo ē subtilia-
re r̄ sic s̄m ip̄m
hūoz calid⁹ nō
d̄z digeri. ē em̄
cū sit subtil⁹ suf-
ficiēter digest⁹
et sic ip̄e rasis
rarissime p̄mit-
tit digestia añ
euacuandēz si-
ue materia sit
calida siue fri-
gida qdē p̄ gal-
lienū r̄ auicēā.

In aiali gēito
sūt quattuor
digestiōes

In plātis sūt
iij. digestiōes

Sps quid est.
Elixiatoz. iij.
sunt cōditiōes

**Vermium tres
sunt species**

**Motus aialis
duplex**

**marcili? ficin?
Spūs qdē in
nobis primus
vuit z marie. z
qsi vuit solus
Spūs haurit
mūdi spm per
radios solis z
iouis qten? ipe
fit solaris z iou
ualis.**

**Corpis natu
ralis duplex ē
materia.
Sensibile est
triplex.**

**Aliqd primo
visibile potest
dici dupliciter
forme de gñe
sube in triplici
gradu repit.**

ventrē. Notandū qd firrata reducunt ad affata qz eis ppetuū
cōdonatiōes affatorū. Tres sunt spēs vermiū q in stomacho
gnant. s. ascarides q sūt subtiles et lōgi aliqn sunt lōgitudis
vni? cubiti. Lumbrici q sunt breues et rotundi. Cucurbitin
qui sunt breues et rotundi. Notād est qd vermes generant
ex humiditate fleumatica putrefacta. aut ex fece ex cibo p dige
stione segregata et in intestinis putrefacta. Duplex mor? aia
lis Unus quo mouet scdm naturā elemēti p dñantes in eo z
iste est mor? deorsū. Alius est quo mouet ab aia per cognitio
nē vt mor? volandiōis natiōis et pgressiōis et prim? ē magis
naturalis q scds qz in prio nō est labor sicut in scdo g. 2c. Du
rū ē qd nō cedit iprimēti in seipm scdm supficiē. sicut lapis.
Mole autē ē qd cedit nō circūstādo extra vt pasca. Duplex est
materia corporis naturalis. Quedā ē pmanēs in cōposito ge
nerato z illa ē matia pria q ē ingnabilis et in corruptibil. Que
dā ē materia trāsiliēs illa ē corp? qd corrūpit ex quo aliō gnāt
elemēta g sūt materia elemētōz trāsiliēs et nō pmanēs. Sēsi
bile ē triplex Sēsilibile ppiū ē qd nō cōtingit alto sensu sentiri
et circa qd nō ptingit sentiri ab oib? et circa qd nō ptingit sensū
errare vt color et sonus. Sēsilibile cōe est qd ptingit a pluribus
sensibus sentiri vt magnitudo et figura q sunt sensibilia avi
su et tactu nñerus mor? qes q sunt sensibilia ab oibus sensi
bus exterioribus. Sensibile p accidens ē illud qd et b solum
est subiectū sensibilis p se qz nō cōphendā a sērum sensu
exteriori scdm eius cōceptū et sic substantia d: sensibile p ac
cidenā vt diarij filius. Nota sequētia pñētia ad libros de
aia Aliqd potest dici prio visibile dupliciter prio pmitate imu
tationis et sic color est prio visibilis qz p prius imutat visus
a colore q ab aliquo alio. Secūdo aliqd d: prio visibile pmit
tate ad adeqñtionis. Et sic color nō d: prio visibilis. cū aliud
sit a colore per se visibile vt magnitudo figura. Sed hoc mō
d: prio visibile importatū p hāc orōnē forma apta nata com
prehendi a visu secundum ppiū eius conceptum. forme
de genere substantie in triplici reperiūtur gradu. Quedā ē for
ma materiā informās et de eius potētia educta vt forma bru
ti et plantie et hec est generabilis et corruptibilis. Alia est for
ma oino liberata a materia q nō materiā informat nec de a?

potētia esteducta vt intelligētia mouens celū. Et hec a philo-
sophis in gnabilis ponit et incorruptibilis. Tñ tales itelligē-
tie nō sunt ponēde a catholicis. Alia ē forma inter has media
cū nō sit trāsitus de extremo ad extremū maxie distans nō p
mediū. Et hec materia informat sed nō esteducta de ei⁹ potē-
tia ecōtra aut nō dat. s. q. sit aliq. formaeducta d. potētia ma-
terie q. ipsam nō iformet vt in philosophia expertis potest pa-
tere. Intellect⁹ multipliciter capit aliqñ sumit p aia intelle-
ctiua cui⁹ ppria opatio ē itelligere cū discursu. aliqñ sumit p
intellectu agēte aut possibili q. sunt naturales potētie cōsequē-
tes essentiā aie intellectiue qb⁹ ipa reddit potēs ad spēm itel-
ligibilē z itellectionē actiue z passiue cōcurrere. Et tales potē-
tie ab aia nō distinguunt vt volunt moderni. Aliqñ vō sumit
p intellectu in habitu vel actu speculatiuo seu pñco per intel-
lectū in actu itelligēdo actū itelligendi de quo itellectu actu
intelligit et per intellectū in hitu habitū intellectu quo ē i po-
tētiapinā ad itelligere per itellectū speculatiuū actū seu ha-
bitū intellectus cuius finis ē veritas. Iper intellectū vō pra-
ticum illum cuius finis est opus. zc.

Explicit de gnatione et corruptioe at aliquib⁹ ptinentib⁹
ad libros de aia.

Symphoriani chāperij lugdunensis ad iohānem clemien-
simū castellensem phisicum.

Erū illud ē iohānes q. cōi sermone vsurpari solet
vtutē nullos maiores hñe inimicos q. ignaros. atq.
qto maior in aliquo eluceffit quis tāto plures ha-
bet inuidos atq. hostes. quozsum hec. q. cū medici
na teste cornelio cello a principio statū illius sui opia qd pda-
rū de ipa edidit. In cōmēdationē ei⁹ ait. Ut alimēta sanis cor-
porib⁹ agricultura sit sanitatē egris medicia pmitit. Idēq.
paulopost eā dicit pñpue oī aliarū necessariā z locupletissiaz
iō ankos semp habuit q. ei detraherent et vitupare conarent.
Quos p prudēter et sapiēter ypocrates et nobilissim⁹ ei⁹ au-
ctor ita acerrim⁹ i pñus tutor atq. defensor reprehēdat facile
iudicabis et hac parua inuēctiua quo te nō paruo frui bono
itelligas cū laudē sine iuidia hēas quā facile vitas oib⁹ recte
pfulēdo bñq. faciēdo. quā qdē solā vitā z felicitatē eē te non
igñare arbitro. virū paripateuicū z pñie pcepti istructissimū.

Marcilius fici-
cinus.

Sp̄s mūdi est
corpus tenuis
simū quasi nō
corp⁹ z qñ iam
aia. itēz qñ nō
aim z quasi iā
corpus in eius
vtute minimū
ē nature terre
ne plus aut a
que plus. itēz
aeris rursus
ignee stellaris
q. q. plurimū
Intellect⁹ capi-
tur multipl⁹.
Petr⁹ d. aliaco
Aia est forma
subalis corporis
viuēt. potēs i
eo vitales opa-
tiōes exercere.
Vita breuis
ars vō longa
ips acutum
Hippocrates
marci⁹ fici⁹
Corporē qdē
sp̄m cura. i cor-
porē vō cole-
vitare z deniq.
venerare pñm
medicia pstat
scōm discipli-
na moralis ter-
iū vō religio.

Ballien⁹. .j. te /
rapentice.

Exercitatum z
natura pruden
tem oportet
esse medicum

Marcilius si
cinius.

Sanitatem q/
dem corporis
hypocrates a/
nimi vero so/
crates pollicet
Sed veravtrius
q³ sanitatē sol/
ipse prestat : q³
sic exclamat: ve
nite ad me oēs
qui laboratis.
et onerati estis
atq³ egovos re
ficiam ego suz
via veritasq³ z
vita.

Plinius. xxiij.
operis qd de
historia scrip/
sit naturali de
medicina inqt
Mirum z indi
gnū proshin⁹
nullaz artium

in cōstātiorem fuisse. z etiam nunc sepius imutari. cum artium sit fructuosior
nulla dijs primū inuentores suos assignauit z celo dicauit.

Hypocratis inuectiua in obtrectatores medicine.

Sunt nōnulli qui artem putarūt artes vicio dare vt opi
nātur ne quidem quod dico efficientes nisi vero q³ proprie
sententie ostentionē quandā pre se ferūt. atqui michi quidem
magni ingenij singularisq³ prudētie esse videt. aut aliquid qd
nō reptū si inuenire: melius est inuētū q³ qd nō est reptū
aut imperfecta pficere. at vero alioz inuēta cauillatiōibus vitu
perare nichil emendādo. sed q³ doctoꝝ sunt inuēta apud indo
ctos reprehēdēdo nullius cōsiliij remanēt inceptū esse iudico
sed potius quadā nature puerilitatē vel artis ignorātiā. istud
est solū officiū est incipientū viroꝝ q³ nichil arte valent: s³ am
bicione dūtata mouētur. cū nullā penit⁹ facultatē habeant
aut alioꝝ scripta vicio dandi. aut q³ recta nō sunt vituperādi.
Alij igit³ aliarū facultatū p³fessoꝝ z assertoꝝ reprimāt. atq³
contūdāt eos q³ tali modo in alias artes inuehūtur. Sed p³s
oratio illis q³ medicinā exagitat repugnabit aiosa ppter eos
quos dānat locuplex propter artē cui opitulat⁹ robusta. ppter
sapientiam a qua est erudita zc.

Sequūtur igit³ introductiones medicine. S. L.

¶ Trum inter sanū z egrū cadat mediū. Dicit⁹ q³ b
nomen egritudo capit multis modis. Uno mō si
gnificat dispositionē corpis hūani preter natura
lem ledentē opationes. Aliomō sumit⁹ strictius a
medico p dispositionē preter naturā sensibilibiter opationū leu
ua. Notandū est q³ sumendo egritudinē promo mō inter sanū
tatem z egritudinē: nō cadit mediū p abnegationē extremoz
qd scz detur corpus nec sanū nec egrū scdm aliquā partē vel
naturā. Sumēdo egritudinē. scdmō inter sanū z egrū datur
neutrū qd hz dispōnē preter naturā ledentē opationes insen
sibiliter: hoc tñ neutrū z si a medico cōsideret tanq³ distinctū
q³ medicus est artifex cōsiderās vt opet. nō tñ hoc mō ponit⁹

a phis vero mediū. qz sumūt nomen egritudinis large. ⁊ hoc
 vult aristo. in postpredicamentis. cū ponit sanū ⁊ egrū p̄traria
 imediata. Notandū est qd aliquñ pōt fieri transitus de sano in
 egrū. nō trāseūdo p̄ neutrū. Nā fiat caliditas ab igne q̄ añq̄
 figurat̄ sensibilibiter ledat opatiōes ⁊ postea figurat̄. tunc añq̄
 figurat̄ nō est egrū nec neutrū. qz dispositio ledens nō est egrī
 tudo vel neutralitas. ⁊ cū facta est fixa. est egritudo q̄ ledit sen
 sibiliter vt prius q̄ est mediū forme nō trāsīt. Sanū simplici
 ter est corpus ex gñatione existens eucratio in primis et sim
 plicibus puculis ⁊ coequale in organicis q̄ cōponūtur ex illis
 Eucratio dī: ab eu qd est bonū ⁊ crasis qd est cōplexio. quasi
 bene cōplexionatū. Corpus dī: bene cōplexionatū qñ h3 bo
 nā cōplexionē. Cōplexio dī: bona qz bene p̄portionata in vir
 tutib⁹ quattuor qualitātū primarū. sicut oportet vt sit mēbrū
 debitū instrumētū ad opatiōes pficiēdas. Enista vocat̄ equa
 lis ad iusticiā p̄ similitudinē. Nam sicut in distributua iusti
 cia distribuit̄. honor ⁊ utilitas cuilibet scdm dignitatē. ita in
 faciēdo istā cōplexionē natura distribuit̄ vtutes primarū qua
 litātū mēbris scdm qd illis est dignū ⁊ cōueniēs pro suis opa
 tionib⁹. Sanū vt nūc ē. i. quod est sanū scdm pñs tps. Secū
 dā plusq̄ cōmentatorē dī aliqua vt nūc sanitas quia ē nō fixa
 naturaliter respectu aliarū sanitātū que nō sunt. tales vt nūc
 hac si ipa eēt solū modico tpe duratura. Scdm viā gentilis.
 sensus ē qd sanū vt nūc est remisse sanū ac si solū eēt scdm pñs
 tēp⁹ tm̄ duraturū. Et sic apud eū illud dictū significat abso
 lute remissionē sanitatis ⁊ fixiōis. siue naturalis siue nō et sic
 eadē ē sanitas nūc apud ābos. s3 nō eadē rōe dicitur talis vt.
 nunc. Sanū semp ē illud quod est maxie eucratio. i. cōplexio
 natū. ⁊ maxime coequale. i. optie cōpositū. Notādū qd semp
 sanū. ē optie sanū. nō absolute. sed aliarū paritate posita puta
 in etate. Nam senex mortū propinqu⁹ semp san⁹ nō est optime
 sanus cōparat⁹ etiā iuuent melencolico naturaliter. Sanū vt
 multū est sanū simpliciter recedēs aliq̄tū a pfectiōe sani sem
 per in eadē etate positi nō tm̄ multū. vel sic scdm galienū. Sa
 nū vt multū est qd est derelictū ab optima cōpositiōe. i. sani
 tate nō tm̄ multū. Egrū simpliciter est corp⁹ distēpatū in par

balyrodoan.
 tertio regni
 Oportz vt me
 dicus sit reme
 morās forma
 tionis boneve
 locis solertie.
 Sam̄ intellec
 tus bone visio
 me.

ti b⁹ cōsiliib⁹ ex gñatiōe. i. valde intēse z fixe respectu oīm egri-
tudinū q̄ nō sunt tales simpliciter aut inequale etiā multū p̄ter na-
turalr in mēbris organicis. Notādū est q̄ dī egrū simplr q̄
pessime egrū. s. qz egrū egritudine fixa naturalr. i. tāq̄ instru-
mētū naturale aīe z b̄ fm viā plusq̄ cōmētatoris. Et quo fm
hāc viā notādū ē q̄ sanorū qdā sunt sana simpliciter z qdā sana
nūc sanorū nūc qdā sunt insensibilr lesa respectu ton⁹ latitudi-
nis sani simplr z ista dñr egra simpliciter. sicut vbi grā. Coleri-
cus distās quo ad opationū p̄fectionē sensibilr a sano simplr
est corp⁹ egrū simplr. Et sic fm hāc viā alit diffinit egrū sim-
pliciter q̄ prius fuit diffinitū. z sic fm hāc viā elicit talis diffi-
nitio. Egrū simplr ē corp⁹ naturalr maxie fixe distēpatū in mē-
bris simplicib⁹ cōpatiōe p̄mutatōis ad illud respectu cui⁹ dī
egrū aut naturalr maxie fixe inequale in organicis respectu ei⁹.
Egrū vt nūc scdm gēnle est corp⁹ existēs egrotās ī tpe ī quo
dī. i. ita remisse ac si nō eēt futur⁹ egrotās nisi modico tpe. Se-
cundū plusq̄ cōmētatorē egrū vt nūc ē corp⁹ egrotās. i. p̄ter
naturalr sensibilr lesuz existēs tale in tpe in quo dī. i. extis tale
nō fixe naturalr respectu aliorū egritudinū q̄ nō sunt tales vt
nūc. Et ista diffinitio cōuenit oī egro p̄ter naturalr. Egrum
semp est illud qd est ex gñatiōe satis. i. in extremo. z maxie na-
turalr z fixe in relatiōe ad illud ad qd dī egrū scdm trusianuz
aut satis. i. maxie in p̄niss z simplicib⁹ p̄tib⁹ aut oīb⁹ aut q̄-
busdā aut p̄et maxie dñantib⁹ z silr ex gñatione satis inequale
in mēbris organicis aut oīb⁹ aut q̄busdā aut p̄ z maxie dñan-
tib⁹ aut distēpatū z inequale simul. Egrū vt multū est illud qd
ē derelictū a malicia egri sp. nō tñ adhuc ī medio p̄stitutū fm
plusq̄ cōmētatorē Oīs dispō naturalis sensibilr lesa respectu
sani simplr dī egritudo z oīs dispō sensibilr ledēs opatiōes re-
spectu p̄prij tēpamētū p̄ter naturalis ē egritudo qd sit iuēiat ga-
lienū vl alios auctores diffinisse egritudinē qd sit dispō p̄ter
naturā sumpserūt stricti⁹ egritudinē. Neutrū corp⁹ dī triplr
Primo q̄ neutra extremay dispōnū p̄cipet int̄ quas dī neu-
trū. Secdo eo qz p̄cipet simul vtray dispōnū extremay. Ter-
tio mō q̄ sit aptū qñqz p̄cipare vna qñqz alia. Notādū tñ q̄
nō opouet neutrū in scdo significato vel in tertio eē vt neutrū
Nam stat neutrū scdi significato eē egrū z iterim stat tale neu-

trū ē sanū z ita stat de neutro terciū significati. Neutrū ē dē
in cōpatiōe ad sanū z egrū. solū ḡ neutrū primi significati est
vere neutrū respectu extremorū ad q̄ dē neutrū. Aliqd ē neu-
trū in primo p abnegationē extremorū dupliciter pōt intellis-
gi. Unomō q̄ nō picipet natura aliqua q̄ sit sanitas vel egris-
tudo. Scdō q̄ nō denoiet ab aliquo. qz licz hēat sanitates vel
egritudinē. in nō dicat aliqd extremorū. respectu quorū dē neu-
trū. z b mō pūto veri? z si cōsideras b mō vt vult trūtan? fu-
giūt multe difficultates. Neutrū est duplex. Eōualescēte qz a
morbo vadēs ad sanitatē. Quoddā des. dēne qz a sanitate va-
dēs ad egritudinē. neutra aut pualescēte ab intrinseco facili?
trāsēnt in sanitatē q̄ in egritudinē. neutra vō desidēte facili?
trāsēnt in egritudinē q̄ in sanitatē ab intrinseco. neutrū pmi
significati qd ē neutrū simplr ē illud qd ex gñatiōe est vē me-
diū sanissimū z egerriū. Scdm expōnem plusq̄ cōmētationis
isto mō nitef q̄ ē illud p qd dispōnē naturalē sibi natālē nec
est sanū simpliciter nec egrū simplr. z ē breuif sanū remissi? q̄
sanū simplr z magi q̄ egrū simplr. neutrū vt nūc ē illud qd i
pni tpe. i. pter naturalē ē vē mediū sanissimū z egerriū. neu-
trū simplr tale est illud qd in oib? etatib? maxie pmanet tale.
Plusq̄ cōmētator dicit neutrū semp. nō iō dici tale qz hz neu-
tralitatē fixā p oēs etates pmasurā. qz vt dicit neutrū multū
hz etiā talē habitū cōgenitū p quē est aptū semp eē neutrū: s
dē ab aptitudie quā hz ad semp neutralr habere ad egrotādū
id est illud qd hz neutralitatē simpliciter primi significati vē in
medio neutralitatē. qz vere naturalr dispositū est ad sanandū
sicut ad egrotandū dē neutrū semp z voluit dñe galien? cū di-
cit maxie eē. s eē maxie neutrū z in medio maxie hic i oī etate
cōuenit oī neutro semp: z nō neutro semp. Scdm viā patano-
rū vt vult hugo senēsis qz li in oib? etatib? importat ibi cū li
maxie pñā notationē fictiōis merito lapsus. ita q̄ illud ē neu-
trū semp in pmo significato q̄ merito lapsus int oīa alia neu-
tra semp maxie ē aptū pmanere neutrū. Et qz illd qd directe
est i pūcto medio ē hmoi. iō ip̄n dē neutz sp z alia sibi multū
vicina. Neutrū simplr vt multū primi significati ē tale vt mul-
tū z est neutrū simpliciter accipies quasdā mutatiōes. Neutrū
simpliciter scdō significati est corp? ex gñatiōe simul picipās

cōtrarijs dispositiōib⁹ aut scōm vnā ptem aut scōm plures.
 Cōmunis em̄ oppio hodie p neutrū scōi significati intelligit
 oē qđ simul picipat aut in diuersis ptrib⁹ aut in vna disposi
 tionib⁹ diuersay latitudinū sub quib⁹ latitudinib⁹ nō potest
 idem corpus ab eodem simul denominari. Sunt autem ille
 latitudines sanū semp sanū multū. neutrū semp neutrū mul
 tū. egrū semp egrū multū. Et vnūqđq; illoz est diuisum ab
 ego nūc z neutro nūc scōo plusq; cōmētatoz. Ergo p extres
 mas dispōnes intelligim⁹ hic tales q̄ sunt modo dicto diuer
 sanū latitudinū. Et ideo cōiter dī vt nullū inueniam⁹ corpus
 qualitercūq; dispositū qđ nō sub aliquo determinatoz a ga
 lieno cōprehēdat. Neutrū vt multū in scōo significato ē illud
 quod pmutat scōm aliqd a neutro semp. Neutrū semp scōi
 significati est illud qđ in oibus etatib⁹ manet tale. Et intelli
 gitur qđ sit neutrū scōi significati simpliciter merito naturay
 cōtrariay quib⁹ picipat maxime fixe tale vt picipat sanitate
 semp z egritudine semp. Tale em̄ merito fit iōis vtriusq; pī
 cipati est maxie aptū stare neutrū scōi significati. Neutrū terciū
 significati est illud qđ modo. i. in vno tpe est sanū in alio est
 egrū sicut accidit in quib⁹ inest aptitudo z cū sunt pueri sunt
 sanī. z cum sunt adolescentes sunt egrī z econtra.



Q̄terū est quot modis dī sanū z egrū z neutrum
 corpus. sed deinceps dicendū est de signis. Si
 gnū in pposito est oē illud p cur⁹ sensitiuā noti
 ciā sum⁹ apti ī intellectu aliqd vel idem cognō
 scere sub rōne sanī. egrī vl' neutri sanitatis egrī
 tudinis vel neutralitatis. Nā nō est incōueniēs idē sub vna
 rōne esse signū sui sub alia. Signū demonstratiuū qz significa
 tiuū presentis per modū pntis. Signū dī remozatiuū qz si
 gnificat preteritū p modū pteriti. Notandū qđ b nomen acci
 dens apud logicos qñq; importat terminū de plurib⁹ p dīca
 bilē in quali accidentalī sicut est vnū de quicq; p dīcabilib⁹
 Scōm mō capis accidēs pui ipōiat rē alteri inherētem nō cō
 ponētē cū eo cui inheret subaliter vnū sicalbedo dī accidens
 Scōo mō sumit p oī re cālī. Quarto sumit apud medicos p
 oī re pter naturā corpi hūano adueniēte vt p morbo cālī nōi
 uis.

bi z accidēte cōsequēte morbu vt tertio de accidēt. cap. i. dicit
galien⁹. dico q̄ nomē accidētis. v. sumit^r p dispōne a sanitate
vel egritudine mediate vel imediate depedēte z h̄ mō dicūt q̄
dā eē cōe ad cās z effect⁹ siue opatōes z sic sumit^r a galieo scdo
tegm. Sexto sumit^r p dispōne sequēte sanitatē vel morbu nō
imediate. s̄ alio mediātē. z dicūt q̄ h̄ mō sumit^r put cōuerūt^r
cū casu. Septio sumit^r p dispōne pter naturā sequēte morbu
aut naturalitatē. z h̄ mō distinguūt res pter naturā in morbu
cām z accidēa. Nota distinctionē accidētū positā a galieo. ter
tio de accidēt. z in. ij. tegm q̄ aliqd ē actio lesa aliqd exiēs mu
tatū eē z aliqd qualitas mutata. z s̄lt oia ḡna signoz egroz
reduci ad h̄ tria genera vlt sibi pportionalia. Nā exiēs a corpe
est casus qualitas mutata. aut ē caus aut cī finitas faciei caus
opilatōis aut est subalt inherēs sicut calor in febre. Actio vō
lesa ē effect⁹ z si infra pspiciēs reduces facile ad hec ḡna oia si
gna dicēda. Signū d̄r p̄noscitū duob⁹ mōis. P̄rio large q̄si
p̄lio noscitū z sic oē signū est p̄noscitū. Scdo mō stricte vt
idē valeat q̄ p̄noscitū quasi prius faciens noticiā de re q̄ ipa
sit. Et h̄ mō d̄r solū de signo significātē rē p modū futuri. No
ta q̄ h̄ nomē suba q̄nc̄ sūt p vniuscuiusq̄ rei eēntia. Et isto
mō dicim⁹ colorē eē de suba albedinis. Et isto mō d̄r s̄balt
inhēntia illa q̄ sunt eadē subalt siue eēntialiter cū eo cui d̄r
subalt inherere. Aut illa quoz rō includit in rōne alioz diffi
nitua vbi ḡa in pposito n̄ro. illa d̄r subalt inherētia sanita
ti q̄ sunt idē eēntialr cū sanitate. vel quoz rō in diffinitōe sa
nitatis includit. vt bona cōplexio bona cōpositio. Signa op
time sanitatis sumpta ab ipa suba sunt in simplicib⁹ mēbris
ptēperātia in caliditate. frigiditate. hūiditate z siccitate in mē
bris organicis equalitas siue cōtēperātia in eōlitate organi. z
organoz cōponētū z i formatiōe. i. plasmate z ipositiōe sumē
do positionē p situ z positiōe. Et h̄ tā in vna quaq̄ pte cōpo
nētū organicū q̄ etiā in ipō toto organico. Cōpositio diuidi
tur in q̄tuor ḡna scz q̄titatē cōtinuā numerū suū sumēdo si
tū p loco z societate z plasma. Plasma vō diuidit^r in. iij. scz si
gurā sup̄ficie viā z receptaculū mō mēbra cōsilia z si nō indi
geāt his naturis inq̄tū cōsimilia. tñ vt determinat ptes orga

Signū d̄r p̄n
noscitū duob⁹
modis

Dic nomē s̄ba
sumit^r multi
pli ceter

Signa optie
sanitatis

Cōpositio in
quattuor diui
ditur zc.

necoz requirūt z figurā. vñ caro masculip q̄to talis caro mu-
sculi brachij maiore q̄titate req̄rit q̄ caro musculi labij z mu-
norē q̄ musculi coraz. Et ppter b̄ ad hoc vt mēbrū organū
sit in cōpōne sanū req̄rit p̄mū ipi⁹ debet nūerus. debita quā-
titas debet situs z plasma cōueniēs. z in p̄tib⁹ z i organo toto
ex illis p̄tib⁹ cōposito. q̄ cū visu pcepta sunt iudicam⁹ mēbrū
in cōpositiōe sanū. Signa sumpta ab his q̄ ex necessitate cōse-
quūt sanitatē q̄ vocāt casus exēplariter. dicat in mēbris sim-
plicib⁹ q̄tū ad tactū mediocritas in duricie z molicie. z q̄tū
ad visum bon⁹ color z mediocritas scdm̄ aspiratē z leuitatem.
Perfectio opationū est signū sumptū ab effectib⁹ optime sani-
tatis q̄ pfectio vocat viri⁹ a medicis. ita q̄ viri⁹ opationū idē
est q̄ cōplēmētū siue pfectio eay. Nota oēs opationes ab aia
pueniētes fieri mediāte cōplexiōe vt sūmūt prima p̄mi caplo
de etatib⁹. Nota etiā q̄ opationū quedā sunt in q̄b⁹ magis iū-
uatur p cōpositionē z p̄ ei⁹ defectū magis ledūtur sicut visus
auditus. mori⁹ volūtarij. Quedā sunt in quib⁹ cōpositio p̄ma
ppria mēbrū operātis nō multū videt pdesse vel obesse sicut
nutricatio z digestio: et siles maxie igit ex pfectiōe opationū
in q̄b⁹ min⁹ fit p cōpositionē iuuamētū iudicam⁹ optimā sa-
nitatē cōplexionalē. Nota q̄ lesio sensibilis est termin⁹ p quē
discernim⁹ sanū ab egro. sic ḡ p̄tz q̄ sanū multū z egrū cōue-
niūt in. b. q̄ vtrūq̄ est lesū respectu optime sani: s̄ dicūt q̄
sanū multū est lesū insensibilr: egrū vero sensibilr: ideo seq̄-
tur aliqd corp⁹ esse sanū qd p nullā potentiā fieri pōt egrū de-
ducto miraculo. Nam capio corpore sano semper in decrepita-
etate insensibilr distāte a morte z a nō gradu opationū illud
nō pōt fieri egrū. qz nō pōt sensibilr ledi in opatōib⁹ respectu
sui. Et tu ex isto argues multa si cōsiderabis q̄ extraneavideēt
Nota q̄ sana vt multū nō distat sensibiliter ab optie sano qd
est sanū semp. qz p opatōes nō possum⁹ stante viriusq̄ debet
to regimie sensu cōprehēdere ea deficere ab optie sano. s̄ cor-
pora egra p̄m oē significatū sensibilr ledūt respectu eoz: quo-
rū respectu dicūt egra. notādū q̄ sana multū sunt lesa in opa-
tionib⁹ in b̄ nō est sensibile vt intelligat lesa respectu optie sa-
ni eiusdē sexus z etat. Notādū q̄ neutra simplr differūt a sanis
vt multū qz neutra sunt lesa respectu totū latitudinis sanoz sim-
pliciter. s̄ sana multū nō sunt lesa respectu illi⁹: s̄ solū respectu
sanoz sp. vel dī q̄ oē neutrū ē sensibilr lesū respectu sani sp

pib? alijs: s; nō sic sanū vt intulū. z h; p;cipue de neutro simplr
 fm viā plusq; cōmētatoris. notād ē q; triplr cōtingit actionē
 ledi corrupte ablare z diminute vt opatio stomachi qñ dimi-
 nute. q; min? z tardi? digerit. qñq; corrupte vt qñ d; cibū in
 chylū puertere z cōuerit i hūiditate puā p viā corruptā. Ab-
 late vō si i alio nullā mutationē facit. notād ē q; sola mēbra fer-
 uētia principalib? fuitute delatoria dñr oia a principalib?.
 notād q; p vītutē nō intelligim? aiam s; sūt vīt? p tēpamēto p
 qd aia ē opatiua. z tot sūt vītutes quot sunt hmoi diuersa tēpa-
 mēta. notād q; vītutū sūt tria gñā. s. vītutes vitales: aiales z na-
 turales. naturales aut sunt duorū mōrū. Quedā em̄ ē ordinata
 ad spēi cōsuationē principalr vt gñatiua. qdā ad cōsuationē
 indiuidui vt nutritiua cū fuitub?. A talis est gñatiua. spūs
 erit motiua instrumentorū ei? motu dilatōis z constructōis.
 vt ostēdit pma. j. Aialis vīt? ē qē cognoscitua z motiua. Ista
 g vītutū vna q; i mēbris a principalib? cōsuat p influxū pñ-
 cipal mēbri. nā visiuā i oculo p;suat p cerebrū i fluxū. quō cessā-
 te nō ē eo vīt? illa. vital? p i fluxū a corde z nāsal? p i fluxū eparū
 Et hō quodā mō q; istaz vītutū i mēbris alijs a pñcipali pos-
 set dici influēs qñ ab alio int? fluēs. Tñ stricte vīt? d; influēs q
 necessaria ad vitā mēbri vt vīt? motia z sētitia. Duob? mōis
 dicim? aliquā vītutē inatā vñomō large q; pueniēte z cōnata
 lē mēbro. Et isto mō vīt? aial? ē inata. ij. mō d; vīt? inata stricte
 q; cōnata? z necessaria ad vitā z eē mēbu. z h; mō aial? vīt? nō ē
 inata s; bñ natural? z vital?. Et tō ista mēbra i qb? vīt? nō iuēt
 sētitia nec motia dñr h; vītutē inatā tñ. q; nō hñt i fluxū
 stricte. Mēbra q; nutritiua cū hñt sētitia z motū hñt inatā z i
 fluxū. Querit quō stat mēbru aiatū eē sanū z ei? actiōez pati z
 i nāsal? nō stat z h; p mēbru aiatū intelligim? mēbru qd h; vīt-
 tez sētitia vel mor? z p naturalē qd mēbru qd h; vītutez nutri-
 tiuā. d; q; mēbru aiatū tpe sōm est sanū nullo aut? stāte nocu-
 mento i eo intricece qd ad suā sanitatē requirit stat ipm nō pos-
 se opari sentiēdo p defectū i fluxū cerebrū z tūc mēbru erit sanū
 pui oppōit egro p essentia z actio erit leſa. i. nāsal? aut? opatiōe
 nō pugit mēbru i pēditi stāte obiecto trāsmutabili nisi sit egro
 p essentia q; sit defect? i aliq; nāsa de reqñs ad suā sanitatē. z nō
 pl? duob? mōis d; mēbru pñcipale. vñō p illo mēbro qd pñ-
 i gñe mēbroz ē cā oīm opationū corpis z isto mō pñcipū ē mē-

est ab alio de-
 pendens z nec
 ipa nec sibi su-
 mulis est

brū. s. cor. Scđo mō sumit̃ pro oī mēbro qđ per suū tēpamē
tū ēpductiūū istrumētū ē se alteri cōicabilis p se nētio acie
p curret̃ ad pseruationē idiuidui vlt̃ spēi z isto mō sūt q̃tuor:

Notād qđ spinalis medula z nerui oriūnt̃ a cerebrō arterie
a corde. vene ab epate et vasa semialia a testiculis Et b̃ mēbra
illis p̃cipalib⁹ a q̃b⁹ sūt orta famulant̃. Luca etiā a cerebrō
orit̃ cū ad ipm̃ t̃minet̃. imediate et ordinēt̃ etiā p̃cipalit̃ ner
ui a mica ad delectationē spūs aialis z ita arteria adorti orit̃
a corde fili de cā z vene ab epate cū sint ad spm̃ natalē z sāgui
nē ab apte deferēdū ordiate Notād qđ mēbra seip̃a regētia sūt
os cartilago ossiū p̃iunctio. i. ligamētū mēbrana. i. pāniculus
glādula pinguedo z caro. Et dñr seip̃a regētia qz eis nō ē op⁹
vtus q̃ pprie vocet̃ influēs ab alio s̃ tm̃ vtus q̃ ē innata ad ali
quē sensū. Paniculorū qđā sunt facti ad tegendū tm̃ z isti nō
sentiūt vt sūt qđā pāniculi aligamēt̃ orti ossa coperiētes Qui
dā aut̃ ad tegēdū z sensū pbādū sic pāniculo epas̃ z pulmōia
Et de istis nō intelligit galien⁹ scđo tegm̃ in p̃io textu. ap̃avo
seip̃a regūt cartilogo zc. Descriptio pillosū. pillos ē corp⁹ ex
fumo adusto genitū p porros cutis egrediēs z in longū p̃tē
sum. Et d̃r a pelle qz de ea nascit̃. Et capillus q̃st̃ capitis pil⁹
vt vult ysidor⁹. xi. ethimologiarū. Cerebrū vō describit̃ a cō
siliatore d̃ria. xxiij. sic. Cerebrū ē sicut medula capitis in sup̃
mo corpis sita trib⁹ āt. iiii. vētriculis interlisa duabus m̃ris
gis vellata sensus et mot⁹ organice micatiua. Daly abas ter
tio theonice ait. Cerebrū ceteris honorabilius est mēbris. z ex
cellēcius em̃ radix et q̃st̃ format̃ aīe rōnalis p quā est anim⁹ et
discretio. et sensus origo est ei dom⁹ qđā rōnalis aīe. De p̃ple
xione cerebrī nota qđ in cerebrō p̃io oñdim⁹ z cōsideram⁹ cō
plexionē inatā cōsurgētē merito propozitiōis nuscibiliū i eo
Scđo innatā actuatā p influētē q̃ est et merito elemētōrū et
merito influx⁹ cordis et epatis trāsmittēdū ad cerebrū spm̃
naturalē et vitalē Tercio cōplexionē in eo pueniētē merito
p̃dictorū. et cū b̃ rōne vaporis et fumorū ad ipm̃ eleuatorū:
Notād qđ cerebrū q̃tūm ad cōplexionē inatā est frigide et
sicce cōplexiōis. qz in eo est dominū elemētis terre sup̃ aquā
Qđ pōt patere i decoctiōe in q̃ plurimū ex eo terreū remanet

dissoluto aqueo. Quātū ad cōpletiōē inatā actuatā p̄ influē
tē cerebrū ab oib⁹ ponit frigidū 2 humidū nisi ab ysaac q̄ in
diētis vniuersalib⁹ capit. xvi. dicit ip̄m naturālī calidū 2 actua
liter frigidū 2 ita in diētis p̄ticularib⁹ capitulo de cerebrō Le
rebrū ei ap̄d oēs ē magis hūidū q̄ frigidū. et hui⁹ cām eē q̄
p̄ spūs 2 fumos ad ip̄m venētes magis calefit q̄ ericeet 2c.
Cause pp̄ q̄s cerebrū sit frigidū sūt. iiii. vnā ad tēperādā cor
dis caliditatē et epar]. Scda ad clarificandū spūs vt inde opa
tiōes cognoscitiue meliores fiāt. Qd̄ nō pōt fieri i mēbro cali
do. cū calidi sit fumos eleuare turbidos Tertia ne hūiditates
ei⁹ effluāt i mēbra sēnsitia sic oculos et aures. Quartayt sui frigi
ditate sōnū inducat. Nota q̄ in motu volūtario plura cōcur
rūt scdm ordinē quorū vnū in h̄ motu ē nō motū aliud motū
nō mouēs et intermedia sunt mouētia mota. mouēs primus
est obiectū appetibile vtus vō cōphēsiua mouet et mouet ap
petitiuā. q̄ mota mouet spm̄ motiū ad neruū spūs mouet
neruū. neruus musculū muscul⁹ cordā corda mouet ptes p se
nō mobiles motu voluntario. s. ossa et carnē et multa talia q̄
sūt mota nō mouētia alia mēbra. Ocul⁹ ē mēbrū organicū in
supmo anterioris p̄tis capitis situāt ex septe tunicis trib⁹ hu
morib⁹ cōstitutū ad videndū similiter ordinatū ē aut oculi fi
gura ad sp̄tatē tendēs cū quadā planicie in parte anteriori.
Septe sunt tunice oculorū p̄ia dī cōiunctiua scda cornea. ter
tia sclerotica. q̄rta vnea. q̄nta secūdina. sexta aranea. septia res
thina. Ordinatio tunicarū p̄ia q̄ vocat albū oculi vocat cōi
ctiua scdm p̄tē āteriorē p̄forata in medio foramiē rotūdoybi
apparet illud qd̄ vocat nigrū oculi. 2 scdm partē sui postero
rē q̄ p̄forat foramiē p̄ qd̄ in sit normis oblic⁹. Scda vō tuni
ca que ad partē anteriorem dicitur cornea. quia in colore suo
similis est cornu et intrāsparetia et scdm p̄tē posteriore q̄ est
vsus craneū dī sclerotica et h̄ nō ē i āteriori p̄forata. Tertia tu
nica scdm p̄tē anteriore dī vnea q̄ habet colozē vne nigre. et
ibi ē p̄forata foramiē rotūdo vt possunt spūs visibiliū ad cri
stallinū pcedere. et scd⁹ p̄tē posteriore dī scdiua q̄ filis secun
diue in q̄ fetus cōtinet p̄pter venas q̄ in ea extēdunt. Quarta
vō tunica scdm p̄tē āteriorē dī aranea pp̄ similitudinē cū tela

aranee z scōz posteriorē dī rethia qz tetit et filis nerui ad mō
 dū rethia. Notāb qz harū. iij. integrarū tunicarū pria orit a
 pāniculo coopēte craneū extra qz dī almiocrati. scōa orit a du
 ra mīe. tertia a pia mīe. q̄rta a neruis obticis Tres sūt humo
 res in oculis. Prim⁹ q̄ est v̄sus exteri⁹ est albugine⁹ q̄ ē filis al
 bugini omi z subtili onoz z valde clar⁹ et loc⁹ et⁹ ē inter vutā
 et araneā z trāsīt p foramē vutē vsqz ad corneā. Scōa ē q̄ dī
 cristalin⁹ siue grādineus pp similitudinē et ē p̄cipalissima ps
 oculi in q̄ visio pficit licz iudiciū de v̄nitate fiat in crucrattione
 neruorū obliquoꝝ. Et iste ē in āteriori pte rotund⁹ tēdens ad
 quādā planiciē sicut ē lēticula z in posteriori acut⁹ vt submer
 gat in vitreo. Terti⁹ hūor est vitre⁹ q̄ ē filis vitro liqfacto et
 h̄ns aliqd rubedis in quo imergit cristalinus. Et isti duo cō
 tinent in tunica q̄rta cōposita ex rethia z aranea. Notādū qz
 ocul⁹ mouet sex musculis quorū vn⁹ ē v̄sus lacrimalē dome
 sticā. ali⁹ ver sus siluestre tern⁹ sursum. q̄r⁹ deorsū z duo sūt
 trāsuersales ipm circūuolūtes Itē sunt vnus aut tres mus
 culi scōm variā oppionē. q̄ ipos sustēāt cū rē aliquā fixe in
 tuēt. Duo at nerui p̄caui ad ipas venētes ferūt a cerebro spm
 visuū. Et q̄a humores sunt hūidi et tunice sūt sicce. z q̄ntas
 hūorū habundat sup q̄ntatē tunicarū iō oculi sum cōplexiōis
 frigide. de corde. Circa caliditatē cordis. nō. qz cū dī apd phi
 sicos cor esse calidū vel aliud membrū potest intelligi aliquo
 triū modorū. vno mō cōparando ad mediū in genere mem
 brorū. qd est cuius et hoc mō graduant mēbra in cōplexioni
 bus suis pria p̄mi. caplo de cōplexiōib⁹ mēbrorū Et p̄rio et se
 cūdo cōplexionū. Scōdo mō intelligit qz mēbrū datū est dno
 minandū tale cōparando ad mediū pp̄rie sp̄i. nāpm ad mē
 brum tēperatū in sp̄e sua. verbigra cū dico hoc cor calidū ēē
 intelligere p̄nt qz est calidus tēpato corde. Terto mō n̄uetur
 in cōparationē ad ppriū tēperamētum. sicut verbi grā capto
 forte fleumatico q̄pp̄ter exercitiū sit calefact⁹. nos dicem⁹ ei⁹
 cor esse calidū qz hoc respectu pprii tēperamētū cordis illius
 fortis. Et cū galienus dicat scōdo regni mēbrum esse calidum
 vel frigidū intelligit respectu mediū pp̄rie spectet. s. scōdo. Cō
 plexio naturalis cordis est calida et sicca scōm galienū. auctē
 nā et alios eos sequētes. Q] si dicat ab aristotelle mēbrū dici

Petr⁹ de alia
 co.

In diuersis
 passionib⁹ cor
 mouet diuer
 sis motib⁹ qz
 i gaudio pau
 latim dilatat
 et maxie v̄sus
 aīrīora siue
 pecc⁹ in tristi
 tia vō paulati
 ecōtrales ad i
 teriora z v̄sus
 deorsus in ira
 vō subito ver
 sus pectus in
 timore subito
 ad expositū p
 pter qd dicit
 aristoteles i. p

maxime sanguineū intelligit q̄ in eo plurim⁹ sanguis cōple
rioni maxie assimilet. Aneroy⁹ aut secūdo colligit videt vel
le cor esse humidū et in hoc nō puto cadere demonstraciones.
Nota q̄ forte eēt possibile iuenire cor añ mortē per p̄ter natu
ralē infrigidatiōē. ita infrigidatū sicut in hoīe hñte frigidū
hanelitū et cōtingit respiri aliquod cerebrū ita calidū p̄ter
naturā. vtp̄ta erit pilatū q̄ cerebrū illud erit illo corde ca
lidus. Et ideo galienus non dicit absolute q̄ cor q̄tūcūq̄
frigidū sit cerebro q̄tūcūq̄ calido calidius sed addit q̄daz
natura q̄z impossibile ē cor meū naturaliter dispositū eē ali
quo cerebro naturaliter disposito minus calidū. Respiratio
est motus dilatatiōis et constrictiōis pectoris et pulmonis
pro refrigerio cordis et spiritūū eorūq̄ mūdificatiōe ab aīa
per musculum qui est indiafragmate vel per musculos pecto
ris factus. Nam sicut pulsus se habet ad receptacula spiritus
ita respiratio ad pectus et pulmonē. Notandū q̄ cor in sua di
latatione attrahit ab arterijs tam venali q̄ adorti aerē frigi
dum pro suo refrigerio. Arteria in sua dilatatiōe ad eīra tra
hit aerem per poros suds aptū suo refrigerio. et a corde tra
hit fumum capmosū aerē calefactum spiritūū et sanguinem
arteriarem. Cum autem contringitur pellit extra vaporem et
aerem calefactum et pellit in cor aerem frigidum. De epate.
Notandum est q̄ cibi in stomacho recepti transmutantur in
chilum qui est quedam substantia similis tipfane et illius chi
li pars melior trahitur et epar per quasdam venas que vocā
tur meseraice. et ista pars disseminatur in epate per venas q̄
diuidunt ad mīmas et virtute carnis epatis generantur ex ea
sanguis fleuma colera melancolia. naturales qui dicuntur a
medicis humores p̄mi eo quod sunt immediate ex chilo p
teritiam digestionem generabiles et aquositas v̄rinalis postea
ab istis separatur ad viam vrine nutritur per venas emul
gentes. Nota secundo q̄ istorum humorum sanguis est

bleumatib⁹ q̄
in timētib⁹ v̄e
ter soluit dī s
solutiōe hūo
rum facta cir
ca intestina p
pter coartatio
nē calor⁹ et spī
ritūū in eisdē
locis i verecū
dia subito ad
vtrūq̄ in āgu
stia v̄o paulati

Hugo d̄ sentis
Aer alterat
nos vt circun
dans et p̄tinēs
et alterat nos
vt attract⁹ ad
cor et pulmo
nem. p̄ refrige
rio et vtracq̄ al
teratio est ne
cessaria ad sa
nitatis conser
uationēz licet
multo magis
opef attract⁹
ad temperan
dū spiritus q̄
circundās.

Aulus geli⁹. Vena est receptaculū sanguis mixti p̄fusiq̄ cū spū naturali i quo
plus sanguis est min⁹ spūs. Arteria est cōceptaculū spūs naturalis mixti cōsu
siq̄ cū sanguine in quo spūs plus spūs est minus sangnis. Pulsus aut est in
tentio mor⁹ et remissio in corde et in arteria naturali nō arbitrij.

Macil? ficin? tēpatus 2 dulcis et in relatiōe cutis calidus 2 hūidus 2 magis
 Sanguis 2 hu- benignus et in calore rubeus 2 p tēpatā decoctionē genitus.
 mor accomo- flegma vō ē humor prim? frigid? 2 hūidus colore albus in
 dat? vite aer? sapore ad dulcedinē declinās p diminutā decoctionē genit?
 eē debet q̄lita- ap? p vltiorē trāsmutationē a nro calore in sanguinē trāsmu-
 te tēpat? suba- mutari. Duplex ē colera. scz naturalis 2 nō natural. Naturalis
 medi? atq; tes- colera ē hūor putrid? q̄ in sua dispōne naturali nō mutat? ē
 nar. Auicēna. calid? 2 sic? in calore rube? in sapore amar? in odore ozidus
 Pulsus est mo- sanguis spume assimilatur p decoctionē supflua ex scōa diges-
 tus receptacu- stione pduct?. Colera nō naturalis ē duplex scz pura 2 nō pu-
 loz spūs ex di- ra. Pura gñat ppter cām i natāli colera existētē. ipaz ex naturā
 astiole 2 fistole ppiā exhētē 2 ex ista terciā pura gñat. Colera nō pura ē du-
 cōposit? ad re- plex qz qdā p admixtionē flegmat? 2 qdā p admixtionē melēco-
 gendū spm p lie. Priuocat notav? famosa scōa mioris fame exhat terciā
 aerē attractuz. nō gñat. Ex colera triplex febris gñat scz terciā piodica q̄ ē
 Gallien? in li- febris extra venas. Continua q̄ ē febris intra venas nō multū
 bro passionū. cordi ppinquās. canson ē febris ex colera intra venas cordi p-
 Non est mirā- pinquās. colera vō ē hūor cōplexiōe calid? 2 sic? 2 colore ru-
 dū si colera ni- beus clar? 2 citrin? sapore amar? vel acur? p supflua decoctio-
 gra in funda- nē in scōa digestiōe gñat. Melēcolia aut ē hūor frigid? 2 sic-
 mēto rōnalis- cus colore ad nigredinē tendēs sapore medi? inter dulce 2 pō-
 aie dicūt vt ti- ticū tāq; sex ipotestestiuā p digestiōnē tēpatā sāguis supflues
 morem 2 tristi- A medicis dicit q̄ melēcolia gñat a calore tēpato sanguis etiā a
 ciā ad tristitiā tēpato. s. colera a supfluo 2 flegma a diminuto ad hūc sensum.
 ad mortis su- q̄ idē calor i vni? gñatōe tēpate agit. in alteri? aut gñatiōe agit
 spicionē patiā aut supflue at diminute. Quō aut melēcolia frigida dicat? a ca-
 tur cū in cor- lore tēpato gñari. p qz a calore nō ita intēse sic colera nec ita
 porū exteriori remisse agēte sicut i flegmat? gñatiōe de testicul. Dicūt medici
 bus nihil ob- q̄ testiculi sunt carnes glādose per ppiū tēpamētū spermat?
 scuritate sit ti- et gignitiui spūs pductiue. Et licz pisiū 2 serpentū qdā gñā-
 mid?. Auicēna nō habeāt testiculos ppter eoz ipfectionē nō indigētes tanta
 quarta sexta spermatis digestiōe tñ in aialib? pfectis. testiculi ad gñationē
 naturalium.

fiunt aut profere ex cōiunctione superioris intelligentie cū aia hūana 2 sic scdm
 eum effectus aie qui ab auctorib? cōprehendūtur sub melencolia non solum in
 vim egritudinis 2 causas resoluendi sunt naturales sed in causas supnaturaes

sunt necessarij et sunt mēbrū principale. qz pductiui p ppiū
tempamentū instrumentū per se necessario effectiue cōcurrētis
ad fetus generationē et spēi cōseruationē. Pref hoc aut testis
culi cordis calozē sup totū reflectūt ita vt inde robur mascu
linitatis et pilositatis in facie seruet. Et iō testiculi dicti sunt
p diminutionē a testibus. qz sexus natura testes positi sunt.
huic etiā accidit qz eunuchis cadunt pili barbe et robur defi
ficit. Notandū qz a testiculos duplicia terminant vasa que
a medicis vasa spmatica siue seminaria dicunt. primā veniūt
ad testiculos deferēdo eis materiā spmatis. Et sunt duorum
quod terminat ad dextrū alterū quod a sinistrū testiculū ter
minat et ista cū hoc qd ad testiculos hanc materiā deferunt
etiā pparent vt facilius in spma cōuersat. Primū horū oriū
et venabilis et altera adorti descendētibz in directo renis
dextri. Tertiū oriū a vena emulgente sinistra et huic est qz ca
lidiū sperma generatur in dextro qz in sinistro testiculo. pro
pter spmatis multitudinē per arteriā sibi cōmunicatā. Huic
etiā accidit qz spma a testiculo dextro veniēs est magis mascu
loz generatiū. huic tertio accidit qz illis quibus dexter testi
culus euellitur plimū steriles remanent non sic aut illi qbus
euulso sinistro remanet dexter. Ista ergo dicūtur vasa seruiē
tra testiculis seruitute preparatoria et cū a testiculos veniunt
prenduntur ab vno extremo testiculi ad aliū z iterū reflectū
tur ad primū extremū ibiqz terminant z per poros in subaz
testiculi spma fundunt. Alia etiā vasa a testiculis oriūtur et
cū colo vesice iuxta animi trāsēūtia tandē ad calami veniūt
ibiqz per foramina spma fundunt in calami et seruiunt fer
uore delatoria testiculis.

Expliciu nt medicine introductiones. zc.

Symphorianus chamberius phisicus vniuersitatis men
tisepulani librifero diligentissimo durando de grangia aicp
andree botiuo studio suo discipulo. S. D.

Aristoteles
xx. pbleumias
tum.

Ex melāco
lia qdam facci
sunt sicut diu
in pdicētes fu
tura vt piz de
sibilla z bachis
de et qdā facci
sūt poete sicut
malātheus sy
racusan? ego
vero adherēs
veritati fides
xpiane credo
ercherea ei p
fetiāz de xpo
pfitiasser poe
tā siracusanū
qui nūeratus
ē inter poetas
credo ante ma
gnā nō fuisse
exptū poesis.
Lactānius vir
noiar?ē qz ma
ior in eo vis ē
qz in femina

Carro.
mulier a mol
cie ē dicta im
mutata et des
tracta littera
velut molier.



Isi due argumentis euidētissimis vřaz cupiditātē patefecistis vt qđ vobis in rem futurū putabatis edere nō dubitārē vt pore cum nobis ea cupiditas incescere nō posset: quibus cōtentiōibus tamen si diutius obstitērim? diuina tamē improbaci sedulitate vsq; adeo vt qđ diuinus postulaueritis in mediū euolarēt tandē aim nřz vicistis. Cū etiā sepe nūero cogitarē nō mediocrē iuuenibus fructū asserre si artis mēorie materiā clarissimē intelligerēt. Hāc horā tibi ādrea grāno politane hodie instituiui breuissimo spacio: certōq; ordie infinitā pene difficultatē tibi eripiā. Non qđ nouū aliqd me agere hodierna die arbitreris. sed qđ aliorū dicta in hac materia tū cōfuse tum disperse breui quadā tabella ordinatissime colligē. Et vt meus erga te amor durande amicorū meorum dilectissime ac obseruantia fieret testator: vulgatioꝝ eum impressoribus tradidi imprimendū deo michi semper et vobis fauēte. qui oibus pbet grātiā affluēt modo ad dei laudem oīa vota nostra cōcedā: et ad gloriā et honorē Valere.

Simphoriani champerij de memoria liber incipit



Memoria est forma animi rerū verborū dispositionis pceptio. Cuius facultatē fouet exercitatio lectiōis et iteratio atq; repetitio frequēs. Mēoria quidā putāt a memini verbo appellatā sicut recordationē a recordor. Nichilq; aliud esse memoriā quā rei inuēte recordali. Memorie virtus vt qđdam volūt est duplex facile percipere et fideliter cōtinere. Memoria ē p quā animus repetit illa que fuerūt organū mēorie est ventriculus tertius cerebri et est in posteriora cerebro figure pyramidalis latior: secūdu partem contiguā secundō ventriculo. Bradatim cōtrigēdo pcedens vsq; ad originē nuche qđ facium fuit vt secum dum extremū magis latū reciperet spēs et intentiones. Et secundum eius scriptū ipsas melius cōseruaret est cū organū virtutis memoratiue qđ est pure cōseruatiua et secundū hanc figurā figuratur cerebrū posterius iste

Paulus de veteris.

Memoria nō est vřus cognitiua sed soluz pseruatiua. p qđ si esset vřus

aut ventricul? terci? ei? substantia est satis dura se ipsa cōser-
uabilis. Sūt autē due mēorie altera naturalis altera artificio-
sa. Naturalis est ea q̄ nostris anim? insita est et sine multa co-
gitatione nata artificiosa vero est ea quā cōfirmat inductio q̄-
dam et ratio pceptionis. Cōstat hec mēoria artificiosa ex loci
imaginibus locos appellam? eos q̄ natura aut manu sunt ab-
soluti vt edes angulū et alia q̄ his similia sunt imagines sunt
quedā et note et simulacra eius rei quā meminisse volum? qd
gen? leonis aquile memoriā si volem? habere. imagines eorū
certis in locis collocare nos oportebit. Aduertendūq; est
q; neq; tam hebeti mēoria vllus est vt nichil a cōsuetudine et
exercitatione adiuet neq; vero tam acri mēoria vt nō dispo-
sitis notatisq; rebus ordinē verborū atq; sententiā cōple-
ctatur industria em̄ studio labore diligētia firmat memoria
Nūq; igr sit qn aliqd mēorie tradere velim i oratore q̄ppe vt
M. Tullius li. i. de orato. scribit acumē dialecticorum senten-
tia pborū verba prope poetarū memoria iuriscōsultorū vox
tracedorum gestus pene summorū actorū est rēquendus.

Qui hoies male memorant.
Superiora Brossa habētes vt vult aristoteles peius alijs me-
morari solēt multā em̄ gravitatē habent acceptoq; principio
haud recte obensorij diffusionē ad id qd reminisci laborant
pcedūt Turbant etiā plurimū sensorū hūidū qd? est q; ipa
agitato nō q̄scaat donec oēs motus vt in rectum procedentes
absoluantur.

Senes et pueri male mēorant atq; reminiscunt illi ob de-
crementi motū: hi ob motū augmētū Sunt em̄ pueri ad longā
etate. Nam: quos puiliones dicimus: per similes.
Qui sunt in magno motu virtutū interiorū ppter passiōes
sunt egrotatū timorosi et ebriosi non bene memorant q̄a pro-
pter tales motus impediunt species ne faciant suas operatio-
nes.

Qui etiā cite velocisq; apprehensionis existunt quīue mi-
nimi hebetes: atq; tardī male memorari consueverunt illi
enim quidē q; plus equo hūmidi sint phantasma nō retinēt
hi vero q; duriores equo impressionē non recipiūt.

Generalia conferenda ad memoriā

tus cognitū i
ip̄i eēt supra se
reflectiua cōser-
quē ē ip̄osibili
le cū sit virtus
materialis et or-
ganica et pba-
tur cōsequētia
q; mēoria ac-
tuata aliqñ exte-
ret ad actū cō-
gnitiōis medi-
ante sp̄e ente i
ea in ratōe ob-
iecti aliqñ sen-
sus nō retinēt
sessante actua-
li cōsideratiōe
sed h̄ cōmune
sp̄es resuat.

Memorie confert bona valitudo temperansq; cib⁹ nā ne
mente quidē recte vt possumus multo cibo et portione cōple
ti: memonacq; humidis et frigidis nō parū offēdi corp⁹ ipsuz
superfluitantibus careat huic die quoq; fiat egestio viua piers
ea magna fugiantur. hoīs enim mentem mutant furoremq;
Signum rerūq; oīm obliuionē et moriē memorie: vt latius
plinius: *Li. xiiij.* scribit pderit autē diebus aliquot viuo asti
nere et aqua potius. Saccari vti vnde plato *li. ij.* de legibus
ita scribit s; multo magis quē cretentū lacedemoniorumq;
vsum carchaginiensium legem probarem vt nunq; in castris
quisq; gustare vinū audeat sed toto illo tempore aqua bibat
et in ciuitate nunq; vini vsum seruo vel serue confederē. Sed
nec magistratib⁹ toto eo tempore quo magistratu funguntur
gubernatores etia; atq; iudices munus suum subituros aio
penitus prohiberē Deliberaturos quoq; de rebus non oīno
negligendis ac nulli penitus iuterdiu vinum concederē nisi
exercitatiōis corpore morborumq; causa hoc potu opus fue
rit neq; etiā nocte viro vel mulieri quando liberis operā da
re volūt plura etiā referri possēt. In qb⁹ hoīes legis recte mē
tisq; compotes vino abstinerent hec plato et gelius *li. x. h.*
xiiij. floridorum scribit Sapiēs viri sup mensam celebre di
cum esse. primā craterā. ad secundā pertinere an ad hilarita
tem. tertiam ad voluptatē. quartā ad insanā.

De cōfectionib⁹ ad memoriā valētib⁹.

Cōfectio anacardiua et ea que flegma resoluunt sicut est
tiriacā minor trisera magna diatriō pipereon diarodon dia
galanda emerogia fortira et similia.

Recepte ad memoriā fm diuersos doctores.

Cōfectio arnaldi de villa noua in libello de retardēda se
nectute descripta memoriā corroborans cuius descriptio est
recipe piperis longicimum ante pres duas gario. fiat. parē
vnāz zutari ad q̄titatē oīm. Pulius quem dñs fedricus im
perator fecit componi de consilio multorū peritorū et p̄bato
rū virorū: quo vtebat in cibis continue valet contra amisi
sionem memorie et quocūq; humore fuerit scotomā vertigi
nem: defectum visus et auditus et omnem guttam et paraly

sim repellit et cōtra excessum oīm humorū valet: sed p̄sertim
p̄tra flegmaticū et melancolicū renū et insuozū parciū dolo-
rem mitigat et cerebri humiditates cōsumit et ingeniū mira-
biliter acuit. Recipe Carni anisi. ameos. petro. axij. maratij
betonice. cimini. calamēti. pulegij. ysopi. spice nardi. piperis
oīm añ 3. i. maiorane. folij balsamite. ozumi. cardamonij. galā-
ge liquinne añ. 3. i. et si fiat pul. et vtatur in cibarijs suis eo q̄
cunq; vult predicta beneficia scutire sed tamē plus cōperit in
hyeme q̄ in estate p̄pter excessum flegmatis et melencolie tūc
temporis scilicet hyeme et in autūno abundanciū cōtra quo-
rum excessum valet miromodo.

Dirupus magistri iohannis de pusio ad corruptionē me-
moie et ad generandum letitiā et ad confortationem cor-
dis et cerebri et ad multa alia. R]. semī crudi. 3. ij. se. basilico-
nis tritice garietilate foliozū citri añ. 3. viij. corticū malici-
donij corticum citri. añ. 3. ij. rad. lingue bouis. viij. numero et
foliozū. lib. ij. zucharij lib. iij. aq̄ rose lib. i. masticis zinzij
galāgie zodoarie spice añ. 3. ij. muse scropulū. i. Ambie scro-
pulū. i. et si fiat siropus et etibeatur.

Confectio anacardina que specialis est ad memoriāz litar-
giam curat mentē quidam reuocat artheticos et emeroideas
melancolicos et flegmaticos curat et sic fit. R]. mirabolano-
rum emblicozū belicozū piperis albi et longi. añ. 3. xij. 3. iij
3. iij mellis anacardi. añ. 3. viij. cristozei storacis gariofilozū.
añ. 3. v. flozū camo baccarū lauri ciperi. añ. 3. iij. zucharij. 3
xx. mellis q̄ sufficit denf̄ he cōfectiones in sero cū vino calis-
do decoctionis se. feniculi et anisi ad q̄tatem parue nucis et
caueant a frigiditatibus et a cibarijs flegmaticis ab ira coitu
et ebrietatem hec enim confectio vt vult arnaldus acuit inge-
niū et sensum et intellectum clarificat et est confectio pro sa-
pientibus et pro illis qui desiderant scire.

Sternutatio prouocata hoc modo secundi arnaldum mi-
romodo valet ad memoriā recuperandā et etiam ad litar-
giam accipe fel grauis et misce cum oleo sanbucino et in h̄mōi

liquore intige pennā galkine et in naribus immitte ⁊ sternuta
tio hec in die pluribus vicibus prouocetur quia mirabiliter
valet. Item si deur. 3. v. de anacardis contrictis vel de melle
anacardino. 3. ij. recuperant memoriā deperditā de pro
prietate sua.

Medicamen auicenne expertum ad memoriā fm ipsum et
est tale. Rj. .olibanī cipi piperis croci mirrhe partes equales
cōmisceantur sumatur oī die pondus. 3. i. et hoc etiam exper
tum est piperis partes duas cimini tantundem zuchari albi
partes tres et expertum etiam omni die in ieiunio potare in
ipsa olibanī. iij. quartas anī. ⁊ piperis quartā et iterū cimini
partes qñq; piperis. i. acori duas ciperi. ij. myrobalis ni. ij.
mellis anacardi. i. mellis duplum oīm et oportet vt sit ha
bitatio i qua habitat exposita aeri libero in qua sit lumē plu
rium hec omnia ab auicena narrantur.

Corrumpentia memoriā

Repletio nimia
Subflatio ventorum
Ablutio aque
Libi vaporatum
Somnus multus
Nimia humiditas

Ebrietas
Libi granatini
Dormitio multa
In meridie
Superfluitas
Vigilay nimia frigiditas

Conferentia ad memoriā

Acotiūs nutritus piper longum nutritum et sunt inuenta
manifeste addentia in seruatione memorie.

Prohibendum frigus a capite maximo vero ceruice atq;
pedibus multum eni obest ingenio prodest moderatus plius
aromatum infrigidioribus epulis: nucis muscate preteritū
et anamoni et croci ziziberis quoq; cōditi mane stomacho
vacuo quod sensibus etiam et memorie maxime prodest.

Medicamen marcilij ficini.

Debetibus obliuosisq; tēpora ⁊ ceruicē ynctione etusmōi

vnge. Sume olei sambu cū vnciā vnā olei debet vnctas duas
euforbij vnciā dimidiā: castorei quoq; tantū dē pfricabis bra
chia: crura ceruicēq; vehemēter. At si opus fuerit ceruici cu
curbitulas admovebis: verticē præterea capitis amaraco. thu
re. nuce muscata tinis operies atq; fovebis.

Dictum marqilij ficini.

Ut prospere viuas agasq; in p̄mis cognosce genim fidus
genū tuū z locum eisdem cōueniētem hic habita p̄fessionem
sequere naturalem.

Et sic sit finis huius tractatus ad laudem eius qui trinus exi
sit in sua maiestate gloria. Amen.

Pontifices atq; cesaree leges medicos concernentes.

Prima est q; munera ciuilia suscipere non tenentur. ij. C. de
profe. z medicis. l. i.

Secūda lex ē q; in qualibet ciuitate sunt certi numeri vt. ff. de
aliud non ab ordine faciendum. l. i.

Tertia lex est q; tam ip̄e z eius vxor et res sue z eorū filij ab oī
fructione excusantur vt. L. de profe. z medicis. l. medicos.

Quarta est q; nō tenentur hospites recipere z etiam in patria
aduente principē vt. ff. de munere z hono. l. si. z. L. de mes
tha. vel archiacos.

Quinta est q; si in guerra vel alibi pro meditādo non p̄eius
dicat vt incurrat eis p̄scriptio vt. §. quibus non nocet longi
temporis. l. ij. zc.

Sexta est q; in iudiciū deducti inuiti nō debent vt. L. de p̄se.
et medicis. l. medicorum.

Septima est q; a tutela vel a cura excusantur. vt. ff. de excu. tu
to. l. si duas.

Octaua est q; si superfiūt filius facere quedā executio aduoca
ti castrense peculeam reputatur. vt z de hīs potest testari z or
dinare ad sui libitum vt est glosa. L. de inofficio testa. Cum
aut quis legibus zc.

Nona est q; possit recipere cellaria. vt. l. medicos. L. de profe.
et medicis.

Decima est q; si de crimine accusatur non incarceretur sed ca
uendo cum fideiussore vel iuramento proprio relaxetur.

b ij

Undecima est q̄ si maluerit seruire ⁊ medicari pauperib⁹
cellarum deputatio est restituendum vt C. de profe. et med
cis vel archiacos.

Duodecima est q̄ si insufficiēter fuerint approbati possū
postea reprobari quod est preuilegium bonorū medicorum.
ff. de exclu. iure ⁊ C. de requiem muneribus ⁊ ho. l. vt gradatū

Tertiadecima est quod omnia preuilegia eis concessa ex
uore et eius familie sunt concessa vt. C. de profe. et me. l. fin.
circa finem.

Quartadecima est q̄ hora qua prandet vel dormit non te
netur p̄ egro surgere vt. ff. de ep̄is cū paternus et. l. medicos

Quintadecima est q̄ eorum dicta sūt vt C. de re augl. l. simi
libus ⁊ c.

Sextadecima est q̄ officio iudicis eis consulitur vt. ff. de
uarijs et extra hor. cōiunctiōibus. l. i. extra circa principium.

Expliciunt pontifices atq; cesaree leges medicos
concernentes.



Auctores quos ad ea que scripsimus probanda pro opportu-
nitate induximus hic in principio per artium ordinem annotare
placuit.

Philosophi

Aristoteles	Albertus magn ⁹	festus pōper ⁹	In geometria
Plato	Scotus	Actius	Euclides
Auerrois	Sanctus bona ⁹	Nomus	Archimedes
Porphirius	uentura	Marcellus	Medici
Auicenna	Raymūdus lūius	Aulus gelius	Hippocrātes
Thales	Baïetan ⁹ de tientes	Laurent ⁹ valla	Galenus
Appelles	Paulus de venetijs	Plinius	corneli ⁹ cellus
Zeno	Poete	Macinellus	Marci ⁹ ficin ⁹
Anaxagoras	Virgilius	Nicola ⁹ perot ⁹	Ysaac
Pythagoras	Salustius	Priscianus grā ⁹	Alnadius de
Zenocrates	horatius	maticus	villa noua
Dyogenes	Quidius	Astrologi	Bentilis
Empedocles	Iuuenalis	Phitolomeus	Plus ⁹ cōmen
Aristoxenus	Seneca	Albumazar	tator
Augustinus	Lucanus	Alfraganus	Jacobus de
Boetius	Christofor ⁹ lādin ⁹	Johānes de sa	forliuio.
Licomensis	Seruius	cro busto	hugo de senis
Lactantius	Oratores	Georgius pus	Johannes ar
Okam	Cicero	barchius	culanus
Buridanus	Plutarcus	Alyabenragel	Johannes ale
Bregorius de	Varro	Aliebnroden	xandrinus.
arimino	Theophrastus		
petr ⁹ d'aliaco	Plautus		
Albertus de satoma			
Plotinus			
Georgius brucelle			
Jacobus fabri			

Que compendioso hoc codice cōtinent hec sunt

Anime rationalis immortalitas.
Anima mundi.
Brevis introductio ad libros de aia aristotelis.
De spiritualibus anime sensibus
Succinta quedam vocabulorū expō in ediōes iacobi fabii
Introduciōes in totā aristotelis logicā.
In phisicē tanua.
Janua in libros de celo et mundo aristotelis.
Distinctiones librorum celi et mundi.
Distinctiones deniq; de generatione et corruptione.
Inuectiua hypocratis in obtractatores medicine
Brevis in medicina introductio
De memoria liber utilis
Pontifices atq; cesaree leges medicos concernētes.

Impressū lugduni per m^gr^m Guiller^mū balsarim. p. die
octobris anno dñi mil. iij. cc. iij. xx. et. xviij.

1498.





Lyon, Guillaume Balsarin,